

SLOVENSKI NAROD

zhaja vsak dan popoldne, tuzemski nedelje in praznike. — Inserati: do 30 petič 2 D, do 100 vrt 2 D 50 p, večji inserati petič vrsta 4 D; notice, poslano, izjave, reklame, preklici beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D.

Upravišstvo: Kraljeva ulica št. 5, prilika. — Telefon št. 304.
Uredništvo: Kraljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poština plačana v gotovini.

Slovensko kmetstvo ljudstvo vstani!

(Bilanca šestih let.)

Šest dolgih let živi slovensko kmetstvo ljudstvo v novi državi! Še ni našlo svojega pravega pota, še tava brez kompasa!

Najprvo je prišla zabloda avtonomije. Klerikalni voditelji so rekli: Ogradimo slovensko ljudstvo, ločimo ga od Hrvatov in Srbov, obdamo slovenske meje s kitajskim zidom, ki pomeni po naše carinske kolce. Separirajmo to ljudstvo od velike države, da ga znova obvladamo in zaslužimo! Kaj zato, če se med sabo prenapolnjeni zadavimo, kaj zato, če naš kmet in naš meščan ne bosta deležna cenene banatske moke, kaj zato, če ustavimo tovarne, odpušimo delavce in zmečemo nedolžne otroke in žene na ceste ter hajdi po svetu, kakor lačni Italijani! Kaj zato, če našega vina ne prodajamo in bomo z njimi zalivali svoje vrtove, naj samo Gospodarska zveza v Ljubljani služi za dalmatinskimi vini rumene zlatnike. Kaj zato, če naraste brezposelnost in teligence in vseh delovnih stanov in ne bodo več mogli naši ljudje na Hrvaško in v Srbijo po delo in zaslužek? — Dajmo, ločimo slovensko kmetstvo ljudstvo od velikega naroda in države, da ga lažje požemo na beraško palico in ga potem lažje, na pol mrtvega in lačnega potolajimo z nebesi in onstranskim življenjem! Le udrihajo po državni in narodni misli, le teptajmo ugled Beograda, le osovražimo naše slovenske ljudi med Srbi, da nam dajo brc in da nas neki dan lepo odrežejo od velike domovine in da nas vržejo pod noge lačnega Italijana in krmečljavega Avstrijca. Kaj bo to slovensko kmetstvo ljudstvo hotelo biti srečno! Kaj bo ona, nespametna čreda, stremila k sreči in blagostanju! Pri nas, v naših kongregacijah in pri spovednici ima svojo pravo srečo!

Skoro je naš kmetič uvidel, da so ti glasovi peklenjske goljufije in da koristi spovednica samo duši, politika in velika država pa telesnemu in tuzemskemu blagostanju in napredku. Ni res, da dobra kmetija pozabi Boga! Potem so prišli klerikalci z drugimi besedami. Rekli so: Dol z zemljo, dol z lastnino, ven z živino, razdelite si in vzemite si premoženja! Vsem enako, živele boljše ševiška revolucija, zdravstvi sovjetška Rusija. Kmet voliče sem, tu imaš delavca! Razdelimo zemljo, kaj trud in poštenost onih, kaj lenoba in zapravljivost drugih! Vse za vse!

Zopet je vstal naš človek in je spoznal sleparske limanice klerikalne agitacije in laži krščanskega boljše-vizna.

Klerikalni voditelji pa so se zahvalili, pobrali kroglice in odšli lepo v Beograd. Tam so živeli udobno in na vsi moč, povsod so razgrajali, ker je zgegarila pri polnem polju in maslini klobasi najlažji posol!

Šest dolgih let so vplili in razgrajali, ubogo slovensko ljudstvo pa je doma plačevalo, trpelo in prenašalo vse križe in težave povojnega časa. Davki so rasli, vino je zastajalo v sodih, živina je bila od dneva do dneva cenejša. Ceste so propadale, zamen je čakalo na nove železnice, klerikalni voditelji so gremeli in lenuharili, stori pa nič! Šest let brezuspešnega dela pomeni na tisoče in tisoče milijonov škoda. Tovarne propadajo, delavci se odpuščajo, družine in otroci umirajo od gladi. Kmetiču prede slaba. Povsod brezposelnost in nezadovoljnost! Kaj so storičili tigi v dolgih šestih letih! Odgovorite, ljudje božji! Prazno slamo so mlatili in se drli po salonih, doma pa je propadalo ubogo slovensko kmetstvo ljudstvo!

Končno je tudi kralju presedala ta lenoba in je pognal klerikalne poslance domov. Ukazal je, naj si slovensko kmetstvo ljudstvo izbere pametne ljudi, ki bodo delali, da bo narod zadovoljen z državo, da jo bo ljubil in da bo imel nekaj od svobode in ujedinenja. Kralj je zapazil, da so ti poslanci jedli in pili in vlekli masne dnevnice, stori pa nič! Slepali ali varčevali se, vedno znanejše! Ranjeni tigi, ki so prišli ob zalite

Politična situacija.

Dvorni ples. — Sestanek opozicije. — Vladine odredbe glede Hrvatske.

— Beograd, 31. januarja. (Izv. Ob 12.) Danes dopoldne sta prispela iz Sarajeva voditelja jugoslovenske muslimanske stranke dr. Spaho in dr. Hrasnica. Prisostvujeja dvornemu plesu, na katerega so povabljeni vsi aktivni člani vlade, bivši ministri in večje številke uglednih politikov. Povabljenih je na ta ples 350 oseb. Dr. Spaho jutri odpotuje v Zagreb na sestanek načelnikov opozicijskega bloka. Ljuba Davidović se ne udeleža dvornega plesa in je že danes odpotoval v Zagreb. Za jutri zvečer je napovedan sestanek načelnikov opozicije v Zagrebu. Značilno je, da se tega sestanka ne udeleža Nastas Petrović in bo, kakor je videti, ta sestanek le zgolj formalen. Vodja bosanskih muslimanov dr. Spaho je danes dopoldne vodil posvetovanja o nadaljni volilni taktiki z zastopniki Davidovićeve stranke in z zemljoradniki.

Za danes dopoldne je sklicana seja ministrskega sveta. Tej seji pripisujejo politični krogi veliko važnost. Poleg resortnih zadev se sklenje gotove vladine odredbe glede Hrvatske. Opozicija je zelo zainteresirana za to sejo, ker namerava nato na zagrebškem sestanku zavzeti načelno stališče proti vladi. Vsi se zelo zanimajo za to, kako namerava vlada rešiti vprašanje postavitve volilnih skrinjic HRSS. V Beogradu drugače vlada pravi politični mir. Danes zelo živahno razpravljajo o seji odbora za zaščito države, ki je bila snoči na dvoru pod kraljevim predsedstvom. Te seje so se udeležili ministrski predsednik Nikola Pašić, finančni minister dr. Stojadinović, zunanji minister dr. M. Ninčić in vojni minister general Trifunović. Zapisnik je vodil general Pečić. O sklepih te seje se varuje najstrožja tajnost. Znano ni niti o vsebini razprave.

Nemčija presenečena nad govorom Herriota.

— Berlin, 31. jan. (Izv.) Veliki zunanje-politični govor francoskega ministrskega predsednika Herriota v poslanski zbornici je vzbudil v Nemčiji splošno presenečenje. Ker ne zboruje državni zbor, je smatral državni kancelar dr. Lehter za potrebno, da takoj odgovori na ta govor na izreden način. Včeraj je državni kancelar dr. Luther povabil zastopnike nemškega in tromeškega tiska k sebi ter jim podal daljšo izjavo, v kateri državni kancelar polemizira proti mirnim in trdnim izjavam francoskega ministrskega predsednika. Med drugim je državni kancelar izjavil, da je z londonskim sporazumom, po katerem je Nemčija sprejela Dawesov načrt, nastopila nova doba za obnovo gospodarskega položaja Evrope. Dawesov načrt naj bi bil temeljni kamen za to gospodarsko obnovo. Na londonski konferenci se je privrkal Nemčija priznala za enakopravno državo. Nadaljni dogodki, ki so sledili po tej konferenci, so Nemčijo razočarali. Razočaranje Nemčije, osobito radi vprašanja izpraznitve severnih porenjskih krajev, Nemčija mora globoko obžalovati vse te dogodke. Nemčijo še vedno smatrajo za glavne krivice in jo še dalje obtožujejo. Nemški politični krogi, ki so sedaj na vladi smatrajo govor francoskega ministrskega predsednika za provokacijo. Nemčija odklanja debato o kršitvi mirovne pogodbe.

ARETACIJA FERADA BEGA DRAGE.

— Beograd, 31. januarja. (Izv.) Po poročilih iz Skoplja je politična oblast odredila aretacijo voditelja Turkov v Južni Srbiji Ferada bega Drage. Proti njemu so po poročilih iz Kosovske Mitrovice vložili domačini obširno spomenico s predlogom, da se mora Ferad beg Draga zapreti. V spomenici navajajo domačini, da je Ferad beg Draga za časa avstro-nemške okupacije bil glavni zaupnik avstrijskih oblasti in da ima na vesti mnogo človeških žrtev. Po južni Srbiji je organiziral Turke v takozvano organizacijo »Šuckorjev« (Schutzkorps). Kakor znano, so avstrijske oblasti ob izbruhu svetovne vojne l. 1914. najprej organizirale v vojni in Hercegovini muslimansko prebivalstvo v oddelke, ki so jih imenovali domačini kratko »Šuckore«. Te musliman-

dnevce, so zarjaveli po slovenski zemlji in rohnijo sedaj o nasilju in brezpravju. Povsod vidijo žandarje, potoke krvi, ogenj in žveplo, teror in druge podobne reči.

Zopet debela laž, mesto krvi in nasilja vidimo mir in red, enakopravnost, svobodo in bratstvo. Nihče ni zaprt. Nobenemu se ne dela krivica. Listi izhajajo, klerikalni agitatorji se derejo naprej. Pri nas in drugje o krvi ni ne duha ne sluha.

Zopet laž, laž in goljufija o nasilju in brezpravju!

Sedaj pa je prišel čas, da razsodi slovensko kmetstvo ljudstvo: ali nova, dolga leta, kakor doslej šest let, brez uspeha, brez pribojstva, brez dela, ali pa poslance, ki se bodo brigali za povzdigo kmetijstva, za napredek obrt-

nike organizacije so med svetovno vojno zakrile v Bosni in Hercegovini nečloveške zločine. Šuckorji so bili denuncijanti, ki so proti srbskemu pravoslavstvu prebivalstvu nastopali z vsemi nasilji in so pravoslavne kmete ovajali avstrijskim oblastem. Sedaj so tudi prebivalci na Kosovem in v Metohiji vložili proti Feradu begu Dragi velike pritožbe, v katerih so navedli, kako je ta voditelj makedonskih Turkov nastopal proti pravoslavnemu prebivalstvu.

LAZI OPOZICIJSKALNEGA TISKA O LJ. JOVANOVIČU.

— Beograd, 31. januarja. (Izv.) Opozicijski tisk danes zjutraj razširja kot volilni manevar in trik vesti o odstopu Ljube Jovanovića kot predsednika izvrševalnega odbora narodno-radikalne stranke. Te vesti so v glavnem razširjene po Zagrebu in drugih krajih, da bi tako napravile znoed v vrstah Narodnega bloka. Vaš dopisnik se je danes dopoldne točno informiral na najmerodajnejšem mestu ter ugotavlja, da so te vesti čisto navadne laži. Ljuba Jovanović ni demisioniral kot predsednik izvrševalnega odbora narodno-radikalne stranke, pač pa v zadnjem času boleha in mora često radi boleznimi ostati doma.

NAPADALEC NA SLOVENSKEGA UMETNIKA V ZAGREBU ARETIRAN.

— Zagreb, 31. januarja. (Izv.) Policia je danes aretirala brutalnega napadaleca na slovenskega glasbenika Cirila Ličarja, frankovca in mesarja Ivana Zebića. Ta je snoči v svoji gostilni na Maksimirski cesti napadel Ličarja, ker je izjavil, da je jugoslovanski Sokol. Vrgel ga je na tla in začel suvati z nogo. Ličar ima več poškodb.

V ZAGREBU ZAPLENJENI LETAKI DAVIDOVIČA.

— Zagreb, 31. jan. (Izv.) Danes dopoldne je policijsko ravnanje zaplenilo volilne letake, ki so jih izdali pristaši spoznamške skupine, ki se zbira okrog »Slobodne Tribune«. Letak ima

nika, za delavce, za naše kmetstvo ljudstvo, za blagostanje in splošno srečo.

Topot bo slovensko kmetstvo ljudstvo reklo: Dovolj mi je šest let bridkih izkušenj, dovolj tega zapeljavanja, hočemo kruha mi delavci, dajte nam dobre ceste, gradite železnice, povzdignite z delom naše blagostanje!

Vi, naši poslanci: ne kričite o davkih, znižajte jih! Ne zabavljajte in ne pasite lenobe, delajte!

Dobro slovensko kmetstvo ljudstvo pravi: dovolj mi je šest let bridkih izkušenj. Vi, naši novi poslanci: pojdite v Beograd in povejte našim bratjem, da smo eno z njimi. sporočite kralju, da ga ljubimo, razglasite, da slovensko ljudstvo hoče dela in napredka v veliki državi, da želi odselej pametno živeti od velike države — za veliko državo!

več velikih naslovov, ki so naperjeni proti sedanjemu ustavnemu položaju. Obenem je na letaku karikatura ministrskega predsednika Nikole Pašića in prosvetnega ministra Sv. Pribičevića. Oba voditelja Narodnega bloka sta naslikana na večalih. Policijsko ravnanje je uvedlo preiskavo proti naročiteljem letaka in proti tiskarni, kjer so bili tiskani.

Senzacionalna suspenzija.

— Zagreb, 31. januarja. (Izv.) Tu je vzbudila veliko senzacijo vest iz Sušaka, da je bil suspendiran načelnik občine Sušaka, Juraj Kučić, pristaša Ljube Davidovića in njegov srezki kandidat za volilno okrožje reško-modruško. Njegova suspenzija je v zvezi z afero delniške družbe »Adriatica«, ki ima svoj sedež v Budimpešti, glavno skladišče pa na Reki, toda na Sušaku samo malo filijalko. Družba se je znala okoristiti na podlagi st. margheritske konvencije in s pomočjo Juraja Kučića. Gre za 130.000 lir. Proti Kučiću je uvedeno kazensko postopanje radi goljufije v smislu § 197. kaz. zak. in radi zlorabe uradne oblasti v smislu § 101. kaz. zakona.

SESTANEK LJ. DAVIDOVIČA

— Beograd, 31. januarja. (Izv.) Ljuba Davidović nočjo odpotuje v Zagreb. Jutri prirede hrvatski republikanci za njega velikanski shod v Zagrebu. Agitacija za ta shod je v polnem teku. Po shodu se ima vršiti sestanek takimenovanih načelnikov opozicijskega bloka. Voditelj klerikalne stranke v Sloveniji dr. Korošec prispe po poročilih opozicijskega tiska v Zagreb v nedeljo zvečer. Tja pride tudi vodja bosanskih muslimanov dr. Spaho. Za ta sestanek vlada zanimanja samo med radičevci, ki bodo tvorili večino na tem shodu. Brez radičevcev bi Davidović govoril pred praznimi klopmi.

NENAVADNO ODLIKOVANJE

— Zagreb, 31. jan. (Izv.) V nacionalnih krogih je vzbudila vest o odlikovanju Sandorja Aleksandra, predsednika Trgovskega doma, živahno pozornost. Aleksander je bil odlikovan z redom Sv. Save I. razr. Aleksander je bil za časa svetovne vojne zelo vnet organizator različnih akcij za korist avstroogrške armade. Povsod je naglašal svoje avstrijskinstvo in madžaronstvo. Trde, da je to visoko odlikovanje izposloval trgovski minister dr. Surmin, ki se hoče prikupiti zagrebškemu židovskemu trgovcu, da bi ga v Zagrebu volili.

KRIZA V PRUSKEM DEŽELNEM ZBORU.

— Berlin, 31. januarja. (Izv.) V pruskem deželnem zboru izvoljeni ministrski predsednik Braun (socialist), poskuša sestaviti vlado. Težkoče so velike. Od 441 glasov je dobil Braun 221. Volili so za njega levici čarji in katoliški centum. Ker dr. Braun kot ministrski predsednik razpolaga z zelo neznačajno večino treh glasov, je pričakovati, da ne bo uspeła njegova akcija za sestavo delovne vlade. Politični krogi pričakujejo, da bo posledica ta, da se pruski deželni zbor v najkrajšem času razpusti. Novoizvoljeni ministrski predsednik Braun skuša pridobiti za sebe prusko gospodarsko stranko.

NADZORSTVO POLITIČNO NEZANESLJIVIH NA MADŽARSKEM.

— Budimpešta, 31. januarja. (Izv.) Notranje ministristvo je odredilo najstrožjo kontrolo nad vsemi inozemci. Odredilo je tudi, da morajo politične oblasti strogo nadzirati vse politične nezanesljive osebe.

REKORDNE ŽITNE CENE V AMERIKI

— Pariz, 31. jan. (Izv.) Poročila iz Chicagoa naglašajo, da so včeraj dosegle žitne cene največji rekord. Cene prekašajo še one iz leta 1898. Posledica tega je, da je vlada dovolila povišanje krušnih cen do 1,50 franka.

BEG DVEH BEOGRADSKIH RAZBOJNIKOV.

— Beograd, 31. jan. (Izv.) Danes ob 4. zjutraj sta iz beogradske kaznilnice pobegnila dva nasilna razbojnika Vučetić in Pera Polubiša v družbi 20 tovarišev. Oba sta bila pravi strah in trepet beogradske okolice. Do opoldne jih niso mogli izslediti.

Pismo iz Prage.

28. januarja.

Parlament se je sešel 28. 1. 1925. na dve seji, da reši pripravljene predloge, med katerimi je zakon o kožnih avkcijah in o dovoljenju delnih zadolžnic, katere izda mesto Brno v nominalni vrednosti 50 mil. Kč.

Tudi za poslansko zbornico je določeno le kratko zborovanje, v katerem se rešijo nekatere imunitetne stvari in zakon, po katerem se dovoljuje carinske olajšave pri vvozu strojev in strojnih potrebščin, kolikor se jih mora naročiti v inozemstvu. V plenarni seji nastane do konca februarja odmor.

Dispozicije glede celotnega parlamentarnega zasedanja moti odhod min. predsednika Švehle na jug. Njegovo zdravstveno stanje se je zopet poslabšalo, tako da so mu zdravniki priporočili brezpogojno vsaj štiriteždensko bivanje na jugu. Za čas njegove odsotnosti je izvolil ministrski svet za njegovega namestnika železniškega ministra Štibernega. V politično »petko« doslej republikanska stranka še ni imenovala Švehlova zastopnika. Za čas nenazvočnosti min. predsednika Švehle je odloženo razpravljanje o najvažnejših parlamentarnih predlogih do njegovega povratka, torej do meseca marca. To so: obnova zakona v varstvo namemnikov, stavbinski zakon in zakon za kritje k ureditvi plač državnih namemščencev. V tisku so se že širile vesti, da poda finančni minister Bečka iz zdravstvenih razlogov demisijo. Res je sicer, da je bil min Bečka bolehen, toda z zdravljenjem v radiuom kopališču v Jachymovu je že povsem okrevljal in pričel zopet uradovati. Ni pa izključeno, da pride do rekonstrukcije parlamenta v tej smeri, da bosta imenovana naučni in poštni minister, ker imata ta resorta sedaj le upravitelja.

Pismo slovaških lidovcev avstrijskemu kancelarju dr. Rankemu, v katerem se pritožujejo zbog zatiranja, toda popolnoma brez povoda, hoteč tako samo podpreti svoje avtonomistično prizadevanje, je vsebovalo tudi trditve, da je imela takozvana Svetomartinska deklaracija z dne 30. oktobra 1918, s katero so Slovaki izjavili, da se prostovoljno pripojujejo k RCS, taki do-datek, po katerem je bila enotna državna zveza Čehov in Slovakov sklenjena začasno samo na 10 let, kakor na poskušnjo. Tako bi mogli Slovaki v slučaju proglasiiti tudi svojo neodvisnost. To trditve so znamenite slovaške osebnosti označile za neresnično. redaktor »Slovaka« Koza-Matejov pravi, da ima to trditve o 10-letnem provizoriju od nekdanjega tajnika slovaškega narodnega sveta K. A. Medvečka. Ta pa, sedaj prosi v Bojničih, izjavlja, da je izrekel takrat v razgovoru z redaktorjem Koza-Matejovim samo svoje pričakovanje, da se tekom 10 let urede naše notranje politične zadeve in ni govoril o nikakem dodatku. Po tem je bilo to čisto njegovo zasebno naziranje, ker ni bil pooblaščen za nikako izjavo. Jasno je, da ne eksistira nikak »dodatek« k Svetomartinski deklaraciji, razven v fantaziji slovaških avtonomistov, katerih prizadevanja in sredstva, ki se jih poslužujejo, so v marsičem podobna onim Radičevcem v Jugoslaviji. Pri nas pa nimajo niti zdaleka takega pomena, kakor Radičevci v Jugoslaviji, ker so redkoštevilni in malo veljajo.

J. K. S.

Borzna poročila.

Ljubljanska borza danes ni poslovala. Zagrebška borza ni poslovala. V prostem prometu so notrali: Curih 11.875, Praga 1.83, Pariz 3.35, Milan 256.50, London 295.—, Newyork 61.50, Dunaj 0.08675.

Inozemske borze.

Curih, 31. jan. Današnja borza: Beograd 8.425, Pariz 28.10, London 24.845, Newyork 518.10, Milan 21.65, Praga 15.375, Dunaj 0.0073.
Trst, 31. jan. Borza: Beograd 38.80—38.90, Pariz 129.50—130, London 114.80—115, Newyork 23.90—23.975, Curih 462—463, Praga 70.75—71.25, Dunaj 0.03325—0.03375.

Volilna borba.

Varanje Ljubljancev z „Narodno zajednico“.

Kamenarovičeva klika, ki jo v Ljubljani vodi dr. Ravnihar, računa s slepoto Ljubljancev in misli, da bo pri bodočih volitvah z goljufivo firmo »Narodna zajednica« omogočila klerikalcem tudi v Ljubljani do mandata, kakor je zadnjič s razkolom naprednih vrst omogočila klerikalni režim v ljubljanskem občinskem svetu. Dr. Ravnihar je toliko naiven, da pije na merljivo, kožo 2800 glasov, ki jih je zadnjič pri občinskih volitvah dobila. »Jugoslovenska zajednica«.

Od leta 1922. pa do danes se je v Ljubljani dogodilo toliko političnih dogodkov, da Kamenarovičeva klika od 2800 glasov »Jugoslovenske zajednice« lahko šteje zase kvečjemu še 200 do 300 glasov. Ljubljanski naprednjaki so med tem zlasti spoznali, da je bila vsa Kamenarovičeva afera grda prevara. Vse, kar je Kamenarovič pisal, je bilo obrekovanje in laž, preračunjena za njegove lopovske bankirke namene. Kamenarovič sedi sedaj že več mesecev v zaporih tržaškega sodišča kot slepar in goljuf, ki je spravljal z goljufijo v konkurz tržaško banko »Adriatico« ter bil skoraj popolnoma upropastil tudi »Slovenski zavod«. Le dr. Ravnihar je tako omejen, da veruje, da bodo nazvalci temu napredni Ljubljanci še sledili ostankom Kamenarovičeve klike v Ljubljani.

V vrstah bivše »Jugoslovenske zajednice« je nastopilo ogorčenje nad preverantstvom Kamenarovičeve klike in skoraj vse je že obrnilo tej družbi hrbet.

Tudi naš list je bil zadnjič zagovornik »Jugoslovenske zajednice« in je bil tudi med tistimi, ki so Kamenarovičeva »razkritja« smatrali za resnico. Na žalost in na veliko škodo napredne stvari v Ljubljani pa smo bili tudi mi mistificirani in prevarani. Obžalovali smo to že nečetokrat ter sklenili, da moramo veliko napako, ki smo jo takrat, ko smo se še zanašali na možgost in poštenje dr. Ravniharja, ob prvi priliki popraviti.

Sedaj je prišel čas za to in tisti, ki smo bili radi Kamenarovičeve afe, na kateri je dr. Ravnihar zgradil »Jugoslovensko zajednico«, najbolj osleparjeni in ogoljufani, moramo sedaj najbolj krepko nastopiti. Dovolj je razprtij v naprednih in narodnih vrstah in po tolikih bridkih izkušnjah moramo vsi, ki smo zares vredni in narodni, na delo, da pri teh volitvah sijajno zmaga Narodni blok. Strmino se vsi naprednjaki, kakor smo bili nekdanj strnjeni in je zato v Ljubljani plačilna napredna in narodna zastava. Obsodimo razdiralce napredne in narodne fronte, porimo na tla črno in brezvestno klerikalno zalego, ki grabi s svojimi umazanimi rokami po naši beli Ljubljani. 8. februarja mora biti Ljubljana bela! Zato vsi naprednjaki na složno delo za Narodni blok!

Klerikalno združništvo.

V današnjem »Slovenec« čitamo nesramno, predržno ohrambo Gospodarske zveze v Ljubljani in bivšega klerikalnega poslanca prof. Sušnika, s katero bi rad ta list odvrnil slovensko javnost, da ne vidi ali da pozabi na nezasišano goljufijo, ki jo je hotel storiti ta zavod in ta poslanec na škodo slovenskega naroda in državnega eraria.

Vsa slovenska javnost pozna to afero. Dejstvo je, da je hotela ta Gospodarska zveza zaslužiti s Sušnikovo akcijo okoli 5 milijonov dinarjev, reci in piši dvajset milijonov kron in sicer za volilne namene odvratne SLS! To dejstvo stoji in še do danes ni bilo zanikano ali se vsaj poizkusilo izpodbiti. Gospodarska zveza v Ljubljani tudi priznava poizkus goljufije in bo v kratkem prešla zaslužen kazni. Prof. Sušnik pa se je sam skesano izločil iz poštene družbe in se skriva po zakonitih vaseh. Tako daleč je prišla SLS, da je pod firmo poštenega boja in demokracije poizkusila najbolj ogabno sleparijo, odkar živi in pamti slovenski narod. Za 5 milijonov dinarjev ali 20 milijonov kron je hotela oslepariti slovenskega konzumenta, državo pa za vse 40% znižane prevozne tarife.

V svoji grdobiji gre današnji »Slovenec« tako daleč, da imenuje odkritje te goljufije in njeno ustavitve odnosno preprečitve — »brezvestno oškodovanje našega konzumenta.« Ali res misli »Slovenec«, da so naši konzumenti tako zaostali s pametjo, da ne vedo, kako pomeni vsak primanjkljaj pri železnih odnosno povzročanje davkov in da je tisti glavni pritiskalci davčnega vijaka, kdor jemlje državi njene redne dohodke in dviga izdatke. Dragi »Slovenec«, to ni bilo oškodovanje slovenskih konzumentov, ako so se jim približali 20 milijoni kron in ako je država približala odnosno pridobila 40%

pravilne prevoznine, ker v državnem gospodarstvu se morajo stekati dohodki po določenem redu in če izostanejo dohodki, se avtomatično dvignejo izdatki to je davki!

»Slovenec« se bo še povselp do gorostasne trditve, da bi država lahko prevažala brezplačno moko iz Banata v Slovenijo, ne pomisli pa, da je slovenska javnost vendarle toliko pametna, da uvidi, da mora v tem slučaju Slovenija nositi najmanj enako veliko množino davkov, kolikor znašajo brezplačne prevoznine iz Banata v Slovenijo. V državnem gospodarstvu mora vladati red in pravičnost do vseh pokrajin in za vse!

Podlost prve vrste je, če »Slovenec« meša goljufijo Gospodarske zveze in prof. Sušnikovo korupcijo s poštenimi interesi slovenskih konzumentov, za katere nista oba trdična brata in činitelja storila ničesar, pač pa skupno in složno pod praporom krščanskega socializma ali zadržanosti v verskim patronatom ter vodenim blagoslovom ljubljanskega škofa razkusi la največjo grdobilo in sleparijo, ker jih pozna zgodovina slovenske politike in slovenskega združništva!

To je resnica o Gospodarski zvezi, prof. Sušniku, o zvezi med dušnopastirskim delom in mislijo katoliške cerkve v posvetnem življenju. Klerikalni akademiki, ali vzdržujete vaše krasnoslovne besede o cerkvi in njeni duhovni ter posvetni misliji tudi vprico Gospodarske zveze in prof. Sušnika! Hic Rodhus, hic salta!

Gosnodinjam, ženam in dekletom na kmetih!

Na vas bodo te dni prihrumeli klerikalni agitatorji in vas begali, da je vera v nevarnosti! Resnica je, vera je v nevarnosti! Zato morate 8. februarja storiti vse, da se ta nevarnost enkrat za vselej odpravi in reši katoliške cerkev pogubnega političnega duha. Nevarnost prihaja od tod, ker se polasta katoliške cerkve in vere čedalje bolj klerikalna stranka, torej politična organizacija, koje glavni cilji so okrepiti Gospodarsko zvezo v Ljubljani in Združeno banko ter ostala pridobitna podjetja, da se na ta način z ljudskimi prihranki lahko maste popolnoma nesposobni in delamrni klerikalni kandidati in agitatorji v Ljubljani. Dogneno je, da živi od klerikalne politike v Sloveniji najmanj 300 oseb kar najlepše brezdelno in leuharsko življenje, brez politika tako samo od voline sleparije z nevarnostjo katoliške cerkve in verskega življenja v Sloveniji! Gospodinje, žene in dekleta! Pokažite 8. februarja tem agitatorjem fige na ta način, da agitirate od moža do moža, od brata do brata, od sosedu do sosedu proti kandidatom SLS, ki zapeljujejo katoliško cerkev in duhovščino, da zanemari svoj vzvišeni cerkveni in verski položaj in da mesto vsečloveškega evangelija razširja sovraštvo in mržnjo med ljudmi! Ravnaite se po pismenem navodilu Sv. Stolice in papeža v Rimu, ki je te dni izrecno zabranil jugoslovenski duhovščini, da se ne vmeša v volitve! Pred vojno ste jim verovali, ko je razpriznec oznanjala, da je cerkev in vera v nevarnosti, ako ne podpre Dunaja in cesarskih mogotcev, ki da so poslaniki božji! Med vojno ste spoznali to gorostasno sleparijo, ker ste se morali poslavljati od svojcev, mož in sinov, ki so vam umirali na dalinih poljanah v glavnem po zaslugi klerikalnih izkoriščevalcev vere. Res je, vera je v nevarnosti in sicer radi tega, ker tisti, ki so poklicani, da jo ščitijo, da jo oznanjajo in da jo razširjajo, nimajo za to oznanjenje in razširjanje časa in se rajši posvečajo politični agitaciji ter delu za napojitev lačnih, delamrskih klerikalnih voditeljev v Ljubljani. Vsi smo bratje in poklicani, da se zveličamo. Hinavstvo in farizejstvo prve vrste je, da se delajo razlike in da izdajajo ene za anjele, druge pa imenujejo brezverce in razbojnike, ker vi sami vidite, da ni razlike med nami, da je potreben cerkvenega in verskega poduka vsak, v prvi vrsti pa klerikalni agitator, ki samo z besedo poudarja svoje privržništvo k veri, v resnici pa greši in laže, da je strah. Ali je Kristus zaukazal, da naj se z bojem pridobivajo duše za nebeško kraljestvo, ali pa z besedo, notranjim duhom in evangelijskim naukom? Nauk je prvo v veri! Za nauk za vse ljudi se naj pripravljajo duhovniki, ne pa da izrabljajo cerkev in vero proti svojim sodeželanom, da jih pusujejo z nejeverniki in brezbožniki. Kajti kdo je nejevernik, kdo brezbožnik, kdo popolen kristijan? Recite, da hočete, naj se duhovščina odreče politiki, da se naj posveti samo cerkvi in veri in naj prepusti posvetne stvari posvetnim strankam! Tako ravna n. pr. škofi po drugih deželah, kjer odklanjajo »pustolovce, da jim predajo razprodajo in sleparsko prevzaro cerkve in vere v dosego kandidatur in brezvestnega,

brezdelnega političnega življenja! Kje bi dr. Korošec bolje koristil cerkvi in veri, v beogradskem parlamentu in s svojim sedanjem brezdelnim življenjem, ali pa v cerkvi kot propovednik in dobrotolni dušni pastir? In vse to velja tudi za ostale duhovnike — politike, ki mrze trnjevo in trudopolno kaplansko in duhovniško življenje po deželi in ki se rajši naslanjajo po brezvolikah, po parlamentih in z mastnimi poslanstvi in dijetami!

Vse to je resnica in če so vam verski nauki in versko življenje na srcu, zlasti pa dobra vzgoja vaše mladine, pokličite te duhovnike na odgovornost, recite jim, da nočete več hujškanja in delitve ljudi v brezvernike in vernike, kajti kdo je pred Bogom vernik in brezvernik, kdo grešnik in angel?

Storite bogoslužno delo in agitirajte dne 8. februarja in še prej od hiše do hiše proti SLS, proti klerikalizmu, ki pomeni odvračanje duhovnika od cerkve in vere k posvetnim stvarim, mesto evangelijskega oznanjevanja!

Volitve in državni vpokojenci.

Klerikalna stranka, — da bi rešila s potapljanje se ladje, kar se sploh da rešiti — se je spomnila sedaj pred volitvami tudi kar naenkrat državnih vpokojencev. Obeta jim, da bodo njeni poslanci poskrbeli za to, da se bo ratificirala takozvana »rimska konvencija«, ki ureja vprašanje starovpokojevcv.

Mi bi gospodo pri SLS vprašali, kako je to, da se za starovpokojece takrat niso prav nič brigali in prav nič mislili na »rimske pakte«, ko so bili na vladi? Zakaj niso takrat poskrbeli za ratifikacijo, zakaj so poslali poslance domov?

Zakaj takratni klerikalni pametni minister g. Sušnik, ki je imel sicer dosti časa za favoriziranje klerikalne Gospodarske Zveze, se ni utegnil brigati za prošnje državnih vpokojencev glede priznanja neomejenih železniških legitimacij? Pustil jih je v svojem famoznem »pravilniku o voznih olajšavah« na cedilu s tem, da jim je dal samo pravico do letne trikratne vožnje, kar so imeli tudi že do tedaj. In vendar so takrat naši listi, strokovni in politični, pisali dan za dnevom o državnih vpokojencih! Tako je samo naš list prinesel nad deset člankov o raznih vprašanjih glede državnih vpokojencev, tudi o rimskem paktu in o železniških legitimacijah. Ne glede na vse to pa v vrstah vpokojencev vendar niso samo — liberalci, marveč šteje SLS tudi med njimi več ali manj svojih lastnih pristašev, ki so bili udarjeni — z liberalci vred in trpe na posledicah.

Sedaj, tik pred volitvami, so gospodje klerikalci kar naenkrat našli svoje srce za starovpokojece, katerih poprej niso poznali. Lej ga, kako čudno je to! A tudi kako prozorno! Menimo, da starovpokojece sploh niso tako kratkovidni in nimajo tako slabega spomina, da bi ne vedeli, komu se imajo zahvaliti, če imajo danes n. pr. le pravico do trikratne železniške vožnje, da ne govorimo o drugih takih »dobrotah«. Na take limanice se pač ne bo dal vjeti noben vpokojenec!

Shod Narodnega bloka v Šiški.

Šnoči se je vršil v veliki dvorani restavracije »Reinighans« v Šiški volilni shod Narodnega bloka. Dvorana je bila nabito polna. Navzočih je bilo najmanj 300 do 400 volilcev, ki so z napepo pozornostjo poslušali izvajanja posamičnih govornikov ter z navdušenim ploskanjem pritrjevali posamičnim posebnim markantnim odstavkom. Vsi so soglašali v enodušni sodbi, da je bila dosedanja politika pretežno večine slovenskih poslancev popolnoma zgrešena, ker ni dosegla nobenih koristi za široko ljudsko maso, pač pa povzročila ljudstvu nelagodno gospodarsko škodo. Vsi so prišli do prepričanja, da je treba napraviti konec takšni politiki in izvoliti za poslance nove moči, osebe, ki se bodo predvsem posvetile rešitvi perečih gospodarskih vprašanj.

Shod je otvoril g. Svoboda, ki je iskreno pozdravil navzoče, se zahvalil za naravnost ogromno udeležbo, kar je dokaz, da se pričena probujati tudi Šiška, ter podelil besedo inž. Šapljit, kot kandidatovemu namestniku. Govornik je očrtal pomen Narodnega bloka, orisal zgodovinsko važnost sedanjih skupščinskih volitev ter dokazoval potrebo, da se vsi napredni volilci streljejo v eno falango ter kot en mož glasujejo za kandidata Narodnega bloka. Njegova izvajanja so izzvala vsestransko odobravanje. Za njim je govoril kandidat Narodnega bloka g. Ivan Mohorič, ki so ga pozdravili volilci ob nastopu z viharim ploskanjem.

Govornik je glavni del svojih izjavij posvetil razpravi o delavskih vprašanjih. Obrazložil je interes delavstva na našem gospodarskem napredku in opisoval na konkretnih primerih škode, ki jih trpi naše delavstvo vsled tega, da so mnoga vprašanja gospodarske politike vsled večnih kriz v parlamentu ostala nerešena.

Orisal je dosedanje delo naše države v socialnopolitičnem zakonodajni važnost vpeljave starostnega in invalidskega zavarovanja za delavstvo. Nato je razpravljao o krizi naše industrije ter o pomanjkanju zaščit za strojno industrijo, ki bi se lahko razvila v Ljubljani in okolici, za industrije železnih izdelkov ter poljedelskih strojev, za katero imamo mnogo kvalificirane delavstva in vse ostale predpogoje in bi se lahko osnovala velika podjetja, ako nas ne

bi inoemska konkurenca uničevala. Navajal je nato posamna podjetja v Sloveniji, ki krčijo obrate, odpustajo delavstvo, ker ne morejo dojeti ugoditve svojih utemeljenih zahtev. Politčne stranke, ki stojijo izven bloka, pa uganjajo demagogijo z raznimi drugimi gesli, namesto da bi se brigali za ta očeta vprašanja. V jeseni bi bili lahko uveljavili zaščitno carino, ako bi bili imeli resne interese pomagati našemu delavstvu.

Ob koncu svojega poročila je še omenjal važnost odškodninske konvencije, ki je bila sklenjena poletja v Beogradu za naše primorske rojake, da se jim povrnejo škode, ki so jih povzročili.

Volilci so sprejeli njegova stvarna izvajanja z enodušnim odobravanjem.

V imenu delavstva je govoril g. Lotbek, ki je ugotovil, da se je za delavstvo v arzenalu zavzel edino dr. Zerjav ter izposloval, da se je v tem zavodu zopet vzpostavilo delo, dočim so vse prošnje pri drugih faktorijih ostale brezuspešne. Važnost Narodnega bloka je lapidarno pojasnil g. Buffon.

Lepo zasnovan govor je imel g. dr. Niko Zupančič, min. n. r. Pojasnjeval je dosedanje politiko v naši državi in dokazoval, da so se tisti, ki so doslej zastopali v Beogradu slovensko ljudstvo, hudo pregrešili, ker so delali samo megleno strankarsko politiko, niso pa se brigali za gospodarske interese in koristi širokih slovenskih slojev. Označil je po zaslugi zločinskega dela tistih, ki hočejo razrušiti državo, ter pojasnil načrte onih, ki so to državo ustanovili in ki nikdar in nikoli ne pripuste, da bi ta država propadla in naj se proti nji zarote tudi vsi sovragi. Državotvorne stranke hočejo iz krvi najboljših jugoslovenskih sinov porojeno Jugoslavijo čuvati kot zenico v svojem očesu ter storiti vse, da postane silna in mogočna.

Na tej poti se ne dajo od nikogar zavirati. Zvezo teh državotvornih strank predstavlja Narodni blok. Kdor hoče mogočno našo državo, ta se mora pridružiti Narodnemu bloku.

Govornikom izvajanjem so poslušalci viharo pritrjevali.

Nato so se govorili gg. Grašič, R. Pustoslavšek, Noč, Dežman in Cimerman.

Zborovanje je trajalo do 23. S pozivom, naj vsak pridno deluje za Narodni blok in pridobiva nove pristaje, je predsednik g. Svoboda zaključil sijajno uspešno shod. Volilci so zapuščali zborovanje v prepričanju, da se bodo »Kranjcem vremena zjasnila« le, ako na vsi črti zmaga Narodni blok.

— Da razgovorimo. Pepe, tisti, ki je v copatah še sijajno zmagal, je dobil od gospoda Korošca dovoljenje, da si nabavi novo volilno orodje. Vinta in copate in še limanice da nimajo pravega učinka, zato da bi rad Pepe še francosko kladivo in brumerang in tomahavko takisto. Če ga gospod Korošec tako izdatno oborože, da je zmaga sigurna. Pepe je dobil kredit na račun ministrskih nabavnih prispevkov in meni, da je zdaj na konju. Copate, vinta, limanice, francosko kladivo, indijanski brumerang in še tomahavka povrh, da mora spraviti na kolena vse, kar se Pepetu še unira. S francoskim kladivom prekuje Pepe vse verige tolovajskega nasilja in terorja in grozodejstva v akuplurije in rožne vence, da bo mir na zemlji in v njegovih copatah takisto. Tisto o zvonovih, ki jih je Pepe med vojno prelivljal v topove, da junško brani svojo domovino, da zdaj ni več res. On je sila miroljuben in ga je samo tolovajstvo prisililo, da se oboroži od copat in šarže pod vrstom. Francosko kladivo je Pepetu pripomoglo, da so ga gospod Korošec poklical iz bratovskih skladnic načaj v uredništvo. Dejalo so mu, da je zdaj samo še teden dni do sijajne zmage in zato da mora kovati, kar je moči. In Pepe kuje, da leto iskne na vse strani. Ne teror, pravi, marveč grozodejstva da so zavladala v onem generalnem štabu, ki plačuje po 1000 Din nagrade. Mnogo njegovih pristašev da drže v zaporih popolnoma nage pri odprtih oknih — o! Ponoči jih orožniki vodijo popolnoma nage na sprehod po dvorišču v najhujši zimi in mrazu — grozno! Pepe se je ustrašil misli, kaj bi rekla njegova kuharica, če bi ga ponoči peljali mimo njene postelje popolnoma nagega na sprehod. Taki sprehodi da niso dostojni in zato da mora zmagati Pepetova vinta, ki jo vodi na sprehod samo podnevi in sramežljivo zastrto kakor turško ženo. Potem je dejal Pepe gospodu Korošču, da bi kazalo preklipati panežovo sodbo o zmagoviti volilni bitki. Papež da ima svoje zlate čolne in srebrno tiaro, pa mu ni do Pepetovih copat. Njemu da je vseeno, kaj dela Pepe v uredništvu, ker bo moral sam dati za to odgovor na sodni dan. Gospod Korošec so mu pritrtili, naj kar udari s francoskim kladivom po falsifikatorjih. Samo pazi naj, da v naglici ne falsificira svojih copat, ker bi se utegnili zgoditi, da bi se kdo zmotil in vrgl kroglico drugam. Pepe je z brumerangom vse lepo razkrinkal in dobi zdaj od papeža tristo dni odpustke, ker jih tako sijajno zagovarja.

— Somišljenke »Narodnega bloka« opozarjamo na shod ki se vrši dne 3. febr. t. l. ob 8 zvečer pri »Košaku« v salonu na kegliški, Krekov trg št. 11. Volilcem poljskega okraja se predstavi kandidat g. Mohorič. Na shodu govori tudi minister g. dr. Kramar. Somišljenki, vsi na shod!

— Vodmatčani! Danes zvečer ob 8. priredi Narodni blok volilni shod v salonu gostilne Drašček v Bohoričevi ulici št. 9. Govorita gg. Iv. Mohorič in inž. Šaplja. — Vodmatčani, odzovite se polnoštevilo ter pripeljte tudi znane seboj.

„DANTE“
od 1. februarja naprej.
KINO IDEAL.

Politične vesti.

— Kdo je dr. Kramar? Pod tem naslovom dolži škofov list bivšega ministra dr. Kramerja, da je kriv ponesrečene likvidacije na Dunaju, češ da jo je on vodil, zadrževal in zavlačeval. G. dr. Kramar nas prosi za konstatcijo, da so vse te navedbe proste izmišljotine. On ni nikdar vodil likvidacije in vse, kar je mogel v tem oziru storiti, je bilo, da je kot član vlade l. 1919 neprestano dregal tedanjega min. predsednika Protića in opozarjal na nujnost in važnost likvidacijskega posla. Gosp. Protić je bil protivnik likvidacije, ker je smatral, da Jugoslavija ne bo morala prevzeti del starih avstrijskih dolgov, ako se na likvidaciji desinterestra. Kar se je navzlic temu stališču predsednika vlade doseglo, je pa zasloga dr. Kramerja. K temu naj pripomnimo še to, da bi se bilo dalo morda še več storiti, ako bi bil takratni podpredsednik vlade dr. Korošec, ki ni imel nobenega resorta in bi lahko, vse svoje sile posvetil temu in enakim vprašanjem, storil svojo dolžnost. Toda dr. Korošec sploh ni kazal zanimanja za to stvar...

— Ali imamo obznano v Sloveniji? Kje, pokažite jo! Kje se zatira SLS, kje omejuje njena sicer brezvestna demagogija in zapeljava našega ljudstva? Nasprotno je res: take svobode SLS ni uživala še nikdar! Danes lahko republikanizira, njena Gospodarska zveza lahko slepari državo in narod za težke milijone, poslanci a la Sušnik pa smejo prosto nositi po shodih in po slovenski zemlji žike običajnih državnih sleparjev in korupcionistov! Prva posledica obznane so bile prenapolnjenosti ječe. Kje vidite ječe prenapolnjenosti? Kje se ponavljajo vojni časi žalostnega spomina? Ne, dragi »Slovenec«, danes se ne ponavljajo slavni časi žalostnega spomina, ko si ovala napredne ljudi, če so kihili proti Avstriji, danes niso napolnjeni ječe z ljudmi, katere so ovalale tvoje brezsrčne kreature! Napolnjeni ječ ni, niti enemu klerikalnemu agitatorji se ni skrivil las, niti eden se ni zatvoril, dasi bi marsikateri zaslužil!

— Kot prva žrtev je padel voditelj vojvodinskih Nemcev dr. Kraft. Ne, lopov, ni padel, iskal je prepira z vojvodinskimi Srbi in našel v prepiru za služeno kazen za svoje hujškanje nemškega prebivalstva proti vojvodinskim Srbom, mesto da bi pridigal složno sožitje in prijateljstvo! Če se bo nemški agitator Schauer na pr. sprl v kaki štaterski gostilni in bo dobil bunke po glavi, zopet zavpije »Slovenec« o nasilju, dasi je jasno, da Schauer ne bo oznanjal bratskega sožitja naših Nemcev z nami, marveč bo hodil po gostilnah, da lovi izdajalce in renegate!

— Druga žrtev se vije v krčih vsled zastrupljanja z arzenikom! To je bale srbski pop Džoka Popović, o katerem laže »Slovenec«, da so ga zastrupili nasprotniki, dočim je nasprotno res, da ga je zastrupil katoliški duhovnik iz katoliške redakcije v Ljubljani!!

— Koliko pa je nedolžnih žrtev, vzklaka »Slovenec«, ki si jih izmišlja in za katere ne jamčijo niti uradna, niti neuradna poročila. Vidite, tako izgledajo farbarije ljubljanskega »Slovenca«, potem pa pretaka krogodilske solze nad tako dokazanim (!!) zločinskim in zverinskim početjem! sedanje vlade ter predržno poziva, podkrepjen od dr. Ravniharjeve akcije, celo napredne kroge, da zakrižijo 8. februarja: Zivel dr. Korošec, živila SLS, živila Slovenija. Fej dr. Ravnihar!

— Iz narodne socialistične stranke je izstopil, kakor nam poročajo, g. dr. Tone Jamar, zdravnik v Ljubljani. Svoj izstop je utemeljil v posebnem pismu, ki ga je včeraj poslal strankinemu načelnstvu. Izstopil je iz stranke radi znane nesramnega napada »Nove Prave« na dr. Pivka in ker se ne strinja s protinarodno politiko, ki jo v zadnjem času dela narodnosocialistična stranka. Tako zapuščajo to stranko najboljši možje, ki so bili njeni stebri v času, ko je ta stranka še imela ideale in se še ni prodajala vsakomur, kakor obcestna vlačuga. Tako pada list za listom, dokler ne zapusti »narodnih« socializtov zadnji — poštenjak, saj pač drnes že uvideva vsak, da v ti stranki za poštene ljudi ni več mesta. Kakor čujemo, bo sledila Vidmarjevemu in Jamarjevemu zgledu cela vrsta njihuj somišljenikov. V družbi z dr. Ravniharjem in klerikalci ostanejo samo še »narodnosocialni« afaristi.

Inserirajte v „Slov. Narodu“!

Julijska krajina.

— Senator Mosconi o drugorodnih Italijih. Bavi se s knjigo bivšega generalnega civilnega komisarja v Trstu senatorja Mosconija o drugorodnih. V obsežnem poglavju o Jugoslovenih trdi najprvo, da je država Habsburgovcev v Trstu, Julijski Krajini in Dalmaciji podpirala Slovence na vse načine. (To ni res! To laž so mu natvezli Tržačani, ki dobro vedo, kako je Avstrija gojila Italijanstvo v cellem Primorju, oni pa so dosledno kričali, da protežira Slovence!) Hotel je s tem zadušiti italijanski irredentizem. (Ni res! Vladni možje so čestokrat najslabše pojave irredentizma označali za otročarije, na katere se ni treba ozirati!) Po nastopu novega režima so se Slovonom vzbujale prazne nade, v njih se je razvil neko razpoloženje, neprestane nemirnosti, grozeče in nevarno. Pri Italijanih je naraščala ozlobojenost, namen reakcije v obrambo lastne pravice. Dogodki v Splitu so izvalili ljudski izbruh od druge Narodnega doma... Na te in druge dogodke in na valovanje med prebivalstvom si je Mosconi določil točne kriterije, da treba z drugorodci postopati po zahtevi enakosti in pravičnosti, hkratu pa od njih zahtevati lojalnost in spoštovanje države ter italijanske narodne zavesti. Zavzel se je za pomirjevalno asimilujočo politiko stare in superijorne civilizacije. Jugoslovensko prebivalstvo je polagoma spoznalo potrebo, da se v svojem lastnem interesu prilagodi novemu stanju v deželi. Mosconi pravi dalje, da je v vsakem Slovnu narodni čut globoko ukoreninjen in ga treba v pravičnih mejah spoštovati. Vsako sovražno postopanje bi ga samo utrdilo in poostro. Posebno tam, kjer je drugorodna masa kompaktna, se ne more odrekati slovenske ljudske šole, ki odzovra globoko čuteči potrebi posameznih družin. In vsled zopetne otvoritve slovenskih šol mislim tudi na kak srednješolski zavod. Mosconi hoče seveda vse ukrepe preplesti z italijanskim duhom asimilacije, službeni jezik mora biti italijanski, ali priporoča vendar nekoliko približanje slovenskim zahtevam v svrhu pomirjenja in pobratenja. Od fašistovske vlade pa ni pričakovati takih izprememb, na kakršne misli Mosconi.

— Kako se deli pravica v Julijski Krajini. Odvetnik dr. F. Mikuletič v Ilirski Bistrici opisuje v »Edinosti« razmere na sodnih, kjer vlada samo italijanščina. Slovenci dobijo v roke vabila in razsodbe izključno v italijanskem jeziku, katerega ne razumejo. Dogode se taki slučaj: Kmet iz Jelovca, 35 km od Bistrice, je prišel na sodnijo z italijanskim vabilom, katero

pa se je tikalo zapuščinske razprave, vršče se na lico mesta. Kmetica iz Koritnic je hodila po Bistrici z italijanskim vabilom, ko jo je sodnik čakal doma za zapuščinsko razpravo. Takih slučajev je polno. Po sodnih je polno zastanega dela, poleg drugih vzrokov tudi tega, ker vsaka mala pravdica, ki se je včasih opravila v pol ure, traja cel dopoldan. Sodniki ne znajo slovensko, stranke ne znajo italijansko, pravih tolmačev ni in tako se gode po sodnih prave kolobocije. Da ob takih razmerah trpi pravica, da imajo ljudje nepotrebne zamude in stroške, je razumljivo samo po sebi.

— Predstave. Prostovoljno gasilno društvo v Sežani priredi 1. in 2. febr. Tolstovo dramo »Moč teme«. V Podmelcu priredi Kmetška Citalnica igro »Deseti brate«.

— V Dolini pri Trstu je umrla gospa Uršula Pangerc, soproga bivšega župana in poslanca gosp. Pangerca.

— Nasadi na bojiščih. Sestavljen je načrt za nasade po hribih in gričih, kjer so se vršili hudi boji. Zavzelo se je za to misel društvo »Pro Montibus et Silvis« in gospodarski nadzor inž. Fasan je sestavil načrt. Nasadi, ki se bodo zvali »sveti gaj«, bodo na Sveti gori, na Sv. Gabrielu, na Kalvariji, v Panovcu, na Sv. Marku, na Rafutu, na mirnem gradu, na Vrh sv. Mihaela, na Fajtovem hribu in na Sabotinu. Nasadi se ima 332.400 dreves, od teh pa 120.000 na »svete cone«, ki ostanejo nedotakljive in obdrže ono stanje, katero jim je pustila vojna. V teh conah bodo gajji okoli bojišč, drugod na vrhu hribov.

— Milizia Adriatica. V Jakinu v Italiji so ustanovili združeno z imenom »Milizia Adriatica«. Ta jadranska milica ima v programu pospeševanje osvajanj Jadrana s strani Italijanov ter se tako drži programa reških legionarjev. Organizaciji načeljuje kapetan Evgen Coselski (Kozelski).

— V Voloskem občini ljudstvo vedno bolj potrebo, da bi tamonja posojilnica razširila svoj delokrog tudi na bančne posle. Polom tržaške Banke Adriatike je zadela marsikoga le radi tega, ker ni bilo doma delnega zavoda. Naj se skliče glavna skupščina in zavod premesti v Opatijo.

— Z Gorilke poročajo: V Antronopiani v provinci Novara se je smrtno ponesrečil 28-letni delavec Rudolf Vončina iz Lokovca. S krampom je zadel na mino, ki je eksplodirala in ga ubila. — V gorški bolnici je umrl 28-letni Fran Obid z Bukovega. Na sv. Stefana dan je bil v prepiru v neki gostilni ranjen na glavo; trpel je cel mesec. — Prosluli Pisenti, ki je vodil doslej najhujšo fašistovsko borbo proti Slovincem, je na zadnjem zborovanju fašistovske organizacije v Vidmu, kakor vse kaže, s svojo strulo pogorel. V odboru ga ni več. Moč je hotel z vso silo vsvariti med slovenskim ljudstvom tudi močne fašistovske strahke, ki bi tlačila vse narodno čuteče Slovence, pa se je potkus izjavil. Uspehi so bili tako neznatni, da je nekaj časa tako velika Pisentijeva slava sedaj namah razpadla v nič.

Škofu dr. Jegliču.

Odposlanci treh akademskih društev »Zarje«, »Danice« in »Borbe« so Vam, gospod škof, izročili nekako spomenico, v kateri Vas bodrijo, da ne omagate v borbi, ki se bje med SLS in Nacionalnim blokom. Ti akademiki so zaslužili, da se maja Vaš dosedanj temeljni princip, po katerem ste smatrali, da je cerkev poklicana, da vrši svoje poslanstvo ne samo v dušnopastirskem, marveč tudi v političnem oziru s tem, da organizira posebno stranko za sprovedbo krščanstva v političnem življenju. Politični pogreški, ki jih je storila SLS v zadnjem desetletju, so Vas opozorili, da ne gre vezati usode in uspeha dušnopastirske kot poglavitne misli katoliške cerkve s časovno omejenimi programi posvetnih, političnih strank! Sedaj prihajajo akademiki, da bi Vam zastrli pogled in Vas speljali ponovno v zmoti.

Ti akademiki se motijo že v prvem odstavku te spomenice, v katerem istovetijo svoje kulturne in socialne zahteve ter politične pravice, ki so v tem slučaju identične s programom SLS, z zahtevami in željami ter faktičnimi potrebami slovenskega naroda! Zahteve par sto politikov in agitatorjev ali privržencev še niso zahteve slovenskega naroda! Celo v slučaju, da bi 100 odstotkov slovenskega ljudstva, še ni rečeno, da take želje in zahteve odgovarjajo tudi dejanskim potrebam slovenskega naroda! Kajti kot dušni pastir razumete, da poedinec kakor narod lahko zahtevata tudi zmotne stvari in da ne obstoja vedno skladnost med zahtevo in realnim interesom. Ljudje in stranke imajo tudi zmotne programe (kakor n. pr. SLS). Zahteva ne zadošča, potrebna je še materialna upravičenost teh zahtev. Z enako pravico torej lahko govori pristav socialistične stranke ali SKS o tem, da pomeni njegov program »borbo slovenskega naroda za svoje pravice in kulturne ter socialne zahteve«. Omladina te spomenice se moti že v temeljnih točki in ne zna razločevati enostavnega dejanskega stana, kaj še, da bi mogla reševati temeljna življenjska in politična vpraša-

nja, o katerih govori v naslednjih odstavkih!

Predidmo h glavnim točki te spomenice! Ti akademiki pravijo: da je naloga svobodne cerkve da vrši svoje poslanstvo ne samo v dušnopastirskem oziru, marveč tudi, kar se tiče našega političnega in gmočnega blagostanja deotvornih stanov in končno, da je v zmoti, kdor hoče omejiti cerkev na notranje življenje ter jo odrezati od javnega dela. Te površne ločitve in trditve utemeljujejo s tem, da ne gre, da civilna družba ureja medsebojne odnose državljanov in držav popolnoma sama zase, brez ozira na večne resnice samo v duhu modernega materialističnega poganstva in breznavrstvenega kapitalizma!

Najprvo boste priznali, da je katoličan lahko monarhist ali republikanec, kakor pač zahtevajo razmere v poedinem narodu in državi. Zmotno je misliti, da se dá iz naukov Cerkve izluščiti kako politično religijo, ki bi naj veljala za vse! Cerkve je tudi zgodovinsko vsaj v trenutkih razumnosti odklanjala poseganje v te probleme in jih prepustila narodu, da jih rešujejo po svojih težnjah in željah. Pa ne samo za velika politična vprašanja vella ta dezerterstva, odnosno to nadpolitično stališče Cerkve. Isto stališče zavzema očiščena tudi v gospodarstvu, kjer se ne identificira niti s fendaizmom, niti s socializmom, niti s kapitalizmom, ker so to procesi, o katerih se ne ve, kako se razvijajo, in ker jih rešuje človeštvo po svoji uvidenosti. Isto velja tudi za nacionalizem vella za vse probleme, ki niso striktno zapopadani v naukih sv. vere in katalogizirani v dogmah. Mi mislimo, gospod škof, da bi tudi cerkev še danes storila pameten korak, ako bi se kolikor mogoče dezenteresirala na posvetnem življenju, ne kakor da bi hotela s tem reči, da se naj to življenje preuredi na neverski podlagi, marveč tako, da ne gre, da se vsečloveška cerkev in njena poglavitna nadzemljiska mislija zanese v relativnosti tuzemskega življenja.

Kam pripelje tako vmešavanje, nam dokazuje svetovna vojna. Papež v Rimu je imel priliko, da leta 1914, izda

„DANTE“ od 1. februarja naprej. KINO IDEAL.

kratko in jedrnatu spomenico vsem katoliškim narodom in jim prepove aktivno sodelovanje v vojni. To bi bilo v duhu krščanstva. Nahajal se je razen tega v tedanjem trenutku na nevturalnem teritoriju, pa tudi, kaj zato, če bi bil nekoliko trpel. In tudi Vi, gospod škof, bi bili lahko leta 1914. zaukazali svojim vernikom, naj se ne odzovejo predzremu pozivu avstrijskega krvnika na poboj lastnih slovenskih bratov! Zakaj tega niste storili? Ker ste smatrali čisto v skladu z naukom, ki Vam ga hočejo dati duševno nezreli ljubljanski akademiki, da zahtevajo najvišji cerkveni interesi, namreč tisti, ki hočejo, da posegaj cerkev tudi v posvetno življenje, da se naj naveže slovensko krščansko ljudstvo na usodo Avstrije, da so Nemci bližji bratje, nego Srbi ali Rusi, da je v interesu slovenske katoliške cerkve, ako se njena nepravilna, od Vas ustanovljena politična organizacija priključi Avstriji in vodi avstrijsko mednarodno in domačo politiko?

Kdo je tisti, ki sme imenovati kako svoje politično dejanje, da je v skladu z najvišjimi katoliškimi interesi ali celo z verskimi resnicami? Ali so morebiti tirade gg. Terseglavov, Gosarjev in Tomincev v socialnem oziru zahtev — katoliške dogmatike!? Ali so morda delavci v tovarnah gg. Polakov boljše plačani, kakor pa delavci v ljubljanski tobačni tovarni ali pa pri Strojnih tovarnah? Ali ni farizejsko, imenovati način organizacije in pa poizkušene sleparstva Gospodarske zveze ter neštenevne taktične in politične dejanja gg. Korošcev, Sušnikov in drugih, da so v skladu s svetinjami katoliške cerkve? Na papirju se lepo čitajo blesteči izrazi, toda ali obstoja razlika med »katoliškim« in »Slovencem« in kakim drugim zavratnim židovskim listom, n. pr. med njim in »Svobodnim domom« Stjepana Radića? Sploh, kje je razlika — kapitalistična, materialistična poganska — kakor se izjavljajo ti mlečnozobni akademiki, recimo, med ravnateljem kake Trgovske banke in vodjo Zadržne banke v Ljubljani? Ali so tanižeme in dividende gg. inž. Serneca posvečene in katoliške, tanižeme in dividende drugih zavodov pa nekatoliške, nenravstvene in poganske?!

Razlika med SLS in drugimi strankami je v prvi vrsti ta: Ta stranka ima zmotne politične programe, v naši državi n. pr. protidržavno in protinacionalno orijentacijo, nadalje zmotno politično taktiko, popolnoma zgrešene upravne in samoupravne ter gospodarske programe, končno absolutno nejasna in nedoločena socialna stremjenja! To je eno! Mi ne pravimo, da je zmotnostjo teh stremljenj in teh programov zadeta katoliška cerkev, vsaj programatično. Oškodovana je politično, v toliko, ker zadane borba proti tem zmotnim programom seve tudi njihove zaščitnike in voditelje, ki se nahajajo v vrstah visoke cerkvene duhovščine. S tem se zadane seve tudi ob moralni položaj in ob poslanstvo vere med nami! Nam so naši politični programi, ki so eminentno samopolitični in gospodarski ter socialni, in ki se nikakor ne tičejo verskih resnic in verskega območja, z izjemo nekih okvirnih zahtev, s katerimi odredimo absolutno enakopravnost in svobodo za vsa veropovzvedanja in svetovna prepričanja, ker smo pač mnogolični ljudje, z različnimi duševnimi ustroji, v naši državi tudi z mnogimi verami in izpovedanji itd. SLS pa si poleg zmotnih programov še nadevda nekako oblačilo verske stranke! Tu tiči njena največja pogreška in škodljivost. Mi Vas ne razumemo, ako verjameste tem mladim akademikom, ko Vam hočejo dopovedati, da pomeni vlada gg. Seipla ali pa Davidovičev kabinet »obnovo človeštva v krščanskem demokratizmu, ljudovlado na načelih krščanske svobode in morale« i. t. d.

Vzemite Švico, gospod škof, pogledajte, tudi tam imajo različne vere, tudi urejeno življenje! Nobenemu katoličanu ne prihaja na misel klevetati druge, da so poganski, da so breznavrstveni kapitalisti i. t. d.

Če potegnate facit Vašega življenja, lahko sicer pokažete na Marijine in druge družbe, lahko pokažete na katoliške shode in druge take manifestacije, lahko se ponašate z marsikaterim delom, ki je bilo tudi po našem mnenju lepo in vzvišeno. Toda v duši, kadar tako-le sam premišljate o svoji življenjski poti, morate priznati, da bi bili katoliško cerkev in vero lahko drugače mnogo uspešneje zavarovali odnošno ji izvojevali mnogo močnejšo pozicijo v našem javnem življenju, kakor ste storili s pomočjo Vaše cerkvenopolitične koncepcije!

Dnevne vesti.

V Ljubljani dne 31. januarja. 1925.

Zdravo, brat Pivko!

Kakor električni tok je učinkoval članek brata Staneta Vidmarja name, ki živim na stare dni v zatišju, daleč stran od ljute volilne vihre. Pa ne samo name; vem, da je napravil enak vtisk na vsa stara gardo, ki smo v vseh borbah življenja visoko dvigali neoskrunjeni prapor sokolske časti in čiste nacionalne misli!

Ko sem čul, da prevzema brat Pivko kandidaturu za narodnega poslanca, me je obšla vesela misel, češ odločil se je stopiti v politično življenje mož, ki nima madeža na sebi, nego ki bo slovenska veja našega narodnega debela ponosna nanj in ne bo nikogar, ki ga je rodila slovenska mati, da bi z radostjo ne pozdravil tega Pivkovega koraka in da bi ne storil vsega, kar zna in more, da bi brat Pivko sijajno ne zmagal — ne Pivko samo kot človek, temveč Pivko kot reprezentant naše vzvišene nacionalne in državne misli!

Kolika prevara! Kristovi apostoli so imeli v svoji sredi Judo Iskariota, zakaj bi ga slovensko pleme ne imelo! Ne enega — več jih hoče imeti! Tem ni do Pivka, do moža čistega značaja, plemenitega hotenja in idealne požrtvovalnosti, tem ni do naše velike in svetle stvari narodnega in državnega edinstva — tem je do rušenja nacionalne in napredne fronte, tem je do tega, da ponovno dokažejo, da je tudi ta veliki čas zalotil majhne ljudi!

In ti majhni ljudje ne rujejo proti Pivku s poštenimi sredstvi, se ne borijo proti njemu z uma svetlimi meči, ne stopajo na mejdan kakor mož proti možu — ne, marveč s podlimi klevetavami, s krajno njegove časti in s skrunjenjem njegovega čistega imena rokonožja delajo proti Pivku, ki je za naše osvobodjenje in ujedinjenje zastavljal svoje največje imetje: svoje in svoje rodbine življenje!

Prosim Vas, bratje, ne mislite, da zanašam s tem politiko v sokolske vrste. Saj nam je brat Pivko pokazal sam pravo pot pravega Sokola, ko je — čim je sprejel kandidaturu — sam iz lastnega nagiba in po diktatu treznega predurka odložil mesto staroste mariborske sokolske župe. Kot sokolski redov je stopil v vrste borcev za resnico in pravdo, da s tem vrže politiko iz Sokolstva in zanese sokolskega duha v politiko. In temu sokolskemu duhu udarjajo pečač jugoslovenskega značaja princip poštenega dela, princip požrtvovalnosti in princip socialne pravičnosti, ki jih podpira in vznaša nad vsakdanjost, povprečnost in samoljublje nelzerna in za vsako žrtev vedno pripravljena, globoka in istinita ljubezen do naroda in domovine!

Srečni in ponosni bi morali biti, da če hoče mož takih svojstev, tolike delovljube volje in brezprimerno značajne preteklosti posvetiti delu v narodni skupščini, kjer hoče našemu plemenu in edinstvenemu narodu žrtvovati vse svoje fizične in moralne moči, ki so se mu razvile v trdi sokolski šoli ob grovovitem ukazu plamenice zavesti jugoslovenske duše, da je sreča in blaginja domovine naš najvišji zakon!

Blato, ki ga podle roke mečejo na brata Pivka, pada nanje nazaj, in vsaka teh rok naj usahne ob živem telesu, ker zasaja nož v blestečo čast enega naših prvih in najboljših bratov!

Vsaka krogla, ki ob volitvah ne pade za brata Pivka, je krogla našega samoubojstva, je nelzerno žalosten dokaz, da smo udarjeni z bedno slepoto, ki ne vidi veličine in resnosti sedanjih dni, ko nam je voliti samo dvoje: ali ostanemo, da napredujemo, ali se nam zemlja razleti na drobnjav, ki jo bo zopet morala iznova v celoti lepiti naša kri!

Bratje, nam odločite ne bo težka. Nisem agitator in to tudi ni namen tem vrstam. Dal sem le duška užaljeni duši, ki na ves glas kliče bratu Pivku:

Zivi, samo zivi,
svi te Sokolovi
zate život dati!

Črna zemlja pa naj pogrezne onega, ki odpade! Ne pogrezne — vrže naj ga iz svojih mej! V borbi na življenje in smrt smo in ostanemo do zadnjega med onimi, ki se borijo za življenje v ljubljani domovini!

Pivko je naš bojni klic! Zdravo, brat Pivko!

Star Sokol.

— Konferenca v lin. ministrstvu zaradi izenačenja predpisov o obdačevanju delniških in sličnih družb se je vršila dne 29. in 30. januarja v Beogradu pod vodstvom generalnega direktorja neposrednih davkov gospoda Stojanovića. Prisostvovali so konferenci predstavniki gospodarskih korporacij iz Srbije, Bosne, Vojvodine, Hrvatske in Slavonije ter Slovenije. Razprave so se vršile na osnovi posebnega načrta, ki ga je izdelala vlada. Konferenca je bila jako važna in v toliko prva svoje vrste, ker so imeli zastopniki gospodarskih

krogov res priliko v vsakem pogledu objasniti obstoječi položaj, utemeljiti svoje zahteve in dobiti od poklicanega moža potrebne informacije. Gre za delno reformo obstoječih davčnih predpisov v onem poglavju, ki je gospodarske najvažnejše, osobito v času trde gospodarske krize. Obdačevanje družb v posamnih pokrajinalih je v resnici silno nenakomerno ter je obremenitev v Vojvodini, Hrvatski in Sloveniji največja. Namera je priti do enotnega davka v državi ter do ublažitve bremena, ki ga nalaga država v zvezi z raznimi dokladi. Breme je neznosno in uničevalno vsled tega, ker se prištevajo vsako leto k izkazanemu bilančnemu dobičku tudi še v preteklem letu plačane davke s pribitki ter vse plačane, mestoma zelo visoke doklade. Za Slovenijo so prisostvovali gg. Šuklje, Windischer, Zagar. V splošni debati je govoril g. dr. C. Gregorič iz Beograda. Nato so opisali sedanjí nevdržni položaj v posamnih pokrajinalih gg. dr. Božić za Hrvatsko in Slavonijo, dr. Pavlović za Vojvodino, dr. Windischer za Slovenijo, dr. Jelavić za Bosno in gosp. D. Marki za Dalmacijo. Sledila je zanimiva podrobna razprava od določila do določila, v kateri so sodelovali vsi zastopniki. Pred zaključkom razprave je imenoma udeležnikov izrekel g. dr. Windischer zahvalo gospodu fin. ministru ter gosp. generalnemu direktorju Stojanoviću. — Te dni je začela z delom komisija, na čelu ji delegat gosp. dr. Šavnik, ki ima izdelati načrt za reformo fin. uprave v državi. Kakor čujemo, so predvidena po posamnih velikih županijah (oblastih) finančna ravnanstva.

— Odgovornosti za »Slovenčeve lopovščine« noče več nositi Fran Kremer, ker ga ne ščiti več poslanska imuniteta, zato je izročil odgovorno uredništvo Viktorju Cenčiču, ki bo odsej odgovarjal za grehe in zločine klerikalnih tigrov. Ko bodo volitve pri kraju, bo lopovščine škofovega lista zopet ščitil s svojo imuniteto eden izmed izvoljenih tigrov.

— Klerikalni škodljivci Ljubljane. Marsikomu je še v spominu, s kako hudobijo in škodoželjnostjo je bivši klerikalni deželni odbor oviral pred vojno razvoj mesta. Vsakdo ve, s kakim trdom in žrtvami je odkupila mestna občina od tedanjega avstrijskega vojaškega erarja stavbni svet vojaškega oskrbovališča ob Dunajski cesti. Ko pa je potem hotela posame dele tega stavbišča prodati, je nastopil deželni odbor in na naročeno Štefotovo pritožbo prepovedal odprodajo sveta. Tako je ležal kapital z obrestmi vred mrtve v kupljenem svetu, dasi je imela mestna občina že pred vojno dvojno ugodnih ponudb za odprodajo. Priji je moral šele vojna in prevrat ter likvidacija deželne uprave, da je mogla mestna občina postopno razpolagati s svojim imetjem. Takšno so bili klerikalci vedno napram Ljubljani, če so imeli moč v rokah. Upamo, da so se Ljubljancje zdaj že iztreznili!

— Pokojnine učiteljem in profesorjem. Prosvetni minister je odredil izplačilo kredita v znesku 1½ miliona dinarjev za izplačilo pokojnin učiteljem in profesorjem v Sloveniji.

— Vpoklice rekrutov leta 1925. Rekruti rojeni leta 1904 in starejši, ki so bili pri lanskem naboru spoznani za sposobne, bodo letos pozvani na odsluženje kadrovskega roka kakor sledi: dne 20. februarja 1925 prva partija neborcev, dne 20. junija druga partija neborcev; dne 20. oktobra tretja partija neborcev; okoli 1. marca 1926: konjeniki kraljeve garde, artiljeristi kraljeve garde, ostali artiljeristi, remontski depot, vozarji, bolničarji in peki; okoli 20. marca 1926: pešadija, pešadijski polk kraljeve garde, letalci pionirji, pioniristi, telegrafisti, železniška četa in profesionisti; okoli 20. marca prva partija mornariških čet; okoli 1. oktobra druga partija mornariških čet; okoli 20. aprila rekruti, prideleni avtomandati. Vsi rekruti se opozarjajo, da počakajo poziv v svoji domovni občini; če se pa začasno odstranijo iz svoje občine, so dolžni, da svoj natančen naslov prijavijo županstvu, da jim le-to zamore pravčasno dostaviti poziv. Rekrutom-mornarjem ni treba nabaviti vojaškega kovčega, ker za tega na brodovih ni prostora. Vsak mornar dobi od države vrečo za hrambo pri vatnih in državnih stavri.

— Aprobacija šolskih knjig. Ministrstvo prosvete je sedaj s posebnim odlokom obvestilo vse prosvetne oddelke pri velikih županijah, da je prešla pravica aprobacije učnih knjig izključno v področje prosvetnega ministra. To pravico so imeli dotlej dokler so obstojali oddelki pri pokrajinskih upravah. Ker so ti sedaj odpravljeni, je treba vložiti za vsako aprobacijo kake učne knjige odsej dotično prošnjo pri prosvetnem ministrstvu v Beogradu.

— Gospodarski uradniki: Pišejo nam: Ravnateljstvo drž. dobrodelnih zavodov v Ljubljani razpisuje 2 mesti ekonomskih uradnikov za ljubljansko državno bolnico. V razpisu je rečeno, da imajo prednost oni, ki imajo izpit iz državnega računovodstva. Večina prosičev je mnenja, da je tu v razpisu očitna pomota, ker bi se moralo menda glasiati, da se za ekonomsko službo želi ekonomski izpit, ne pa iz računovodstva. Saj ekonomska služba ni računaka.

služba: in pa saj se v ekonomiji uče tudi računovodstva in knjigovodstva, torej je nepotrebno poudarjati, da se želi izpit iz državnega računovodstva! Inspektor ministristva narodnega zdravja v Ljubljani se torej opozarja na ta razpis, ki se naj v toliko popravil, kolikor to ti mestu zahtevata!

— **Promocija.** Na univerzi v Zagrebu je večer promoviral za doktorja vsega zdravilstva g. Adolf Ločniškar.

— **Stanovanjska beda** na klerikalni pro-težanci. Poročajo nam: Ko so bili klerikalci na vladi in na magistratu absolutni gospodarji, so nastavili po vseh zavodih vse polne svojih ljudi, poleg tega jim pa naka-zali udobna stanovanja. Tako ima neki za-grizeni Slomškar in njegova žena (ki sta brez otrok) prosto stanovanje s — šestimi sobami in pritlikinami, po mestu pa se mo-rajo potikati oženjeni učitelji z družino po kuhinjah in šolskih pisarnah. Opozorjamo na to kričijo krivico stanovanjski urad.

— **Zahvala pravoslavne cerkvene obče-ne.** Upravni odbor pravoslavne cerkvene občine v Ljubljani se tem potom najtopleje zahvaljuje vsem cenj. damam in gospodom, ki so bodisi z aktivnim sodelovanjem ali z materijalno podporo ter s svojim posetom pripomogli, da je letošnja Svetosavska be-seda uspela v vsakem pogledu tako odlično. Odbor.

— **Leski stardji** bi radi prišli delat v Jugoslavijo! Iz Furlanije in z Goriskega sta dobila dva podjetnika zadnje dni pisma, v katerih poprašujejo, če bi jih vzela v zi-darsko delo za prav zmerno plačo. Seveda sta podjetnika to ponudbo odklonila, ker je domačih zidarjev zdaj v izobilici.

— **Kredit** za mariborsko oblast. Po po-ročilu iz Beograda je notranji minister do-volil za mariborsko oblast kredit v znesku 300.000 dinarjev v kritje izrednih tekočih izdatkov.

— **Združenje bivših pomorcev.** Vsi biv-ši pomorci se vabijo na zelo važen sestanek, ki se vrši v petek 6. svečana 1925. ob 8. uri zvečer v prostorih restavracije »Sestica-na Dunajski cesti. V interesu vsakega po-samnika je, ker je sestanek strokovnega značaja, da se ga sigurno udeležijo 272—

— **Družbi Sv. Cirila in Metoda** v Ljub-ljani prihajajo zelo pogosto prošnje iz ob-mejnih krajev in iz Prekmurja za mladins-ke knjige in za knjige za mladino, ki je šoli odrasla. Ker je družba že oddala vso svojo zalogo knjig, prosimo rodoljubno jav-nost, da blagovoli družbi podariti kakih knjig, katerih sama lahko pogreša. Vsako v to svrhu primerno knjigo s hvaležnostjo sprejme CMD v Ljubljani, Narodni dom.

— **Družbi sv. Cirila in Metoda** sta da-rala o priliki zlate poroke g. Zdravko in Klementina Vovčina znesek 100 Din. — Iskrena hvala!

— **Iz Most pri Ljubljani** nam pišejo: Gle-de pomanjkljive razsvetljave v Mostah ugo-tavljamo, da je bilo kemični tovarni nešte-tokrat javljeno, da ne gori na Zaloški cesti svetilka. Kemična tovarna je odgovorila po svojem slugi, da žarnice ne kupuje ona, češ da občina plača le okrog 100 Din za vso občinsko cestno razsvetljavo in da iz tega zneska ne more še žarnic kupovati. Tudi je sluga kemične tovarne izjavil, da je dostavil županu Oražmu račun za žarnice, pa je ni hotel plačati; radi tega se mu z očitanjem ne dela krivice. Bilo pa je tudi občinskemu slugi naročeno, naj pove županu, da ne gori omenjena svetilka. Res je, da je vzdrževa-nje elektrike pod vsako kritiko, kar hoče-mo tudi dokazati. Dne 10. t. m. dopoldne je pregorela varovalka v tem okraju. Se isto dopoldne enkrat in popoldne trikrat so to telefonsko sporočili kemični tovarni, pa g. delovodja je šele v nedeljo dopoldne po-vedal monterju, ki je nato šele v ponedeljek popravil napako. Prebivalstvo je bilo torej dva dni brez luči radi ene same varovalke, ki se lahko takoj nadomesti. Za vse te ne-dostatke seveda niso odgovornost klerokum odsek Oražem-Mozetič-Bitenc.

— **II. književna tombola.** Jugosloven-ski Matici v Ljubljani je bilo vpisanih 227 tombolskih tablic, ki so zadele ambo. Ker pa je dobilovk za ambo samo 150, se je vršilo dne 30. t. m. podrobno zbiranje vseh Matili vpisanih tablic. Lastnikom tombol-skih tablic, ki so pri tem zbiranju zadeli dobiček se pošlje po ta pošti. Kdor pa ne prejme dobitka, naj smatra to kot znak, da njegova tablica ni bila izžrebana in igra na-prej za njega Jugoslovenska Matica ter ga o event. naslednjem dobitku takoj obvesti po dopisnici. Vsakdo pa ima pravico, da se o vestnosti poslovanja prepriča v Matičem pisarni. Z izžrebanjem števil 45 in 90 so bile izžrebane tudi vse ambe. Danes je bila izžrebana tudi tretja številka 4 (štiri). Pokrajinski odbor prosi vse one, ki imajo na svojih tablicah v eni vrsti številke 45, 90, 4, da jih pošljejo z natančnim naslovom na naslov Pokrajinskega odbora Jugoslo-venске Maticе, da jim pošlje dobiček, ki je določen za terno, t. j. 10 knjig.

— **Falsifikati 100 dinarskih bankovcev.** Po poročilu iz Zagreba je tamonjske policijs-ke ravnateljstvo zaplenilo 8 ponarejenih bankovcev po 100 Din rdečkaste barve. Po-narejevalcem 100 dinarskih bankovcev še niso na sledu.

— **Proces proti Androlčevi.** Pri beo-gradskem sodišču je bil snoči končan pro-ces proti znani Danici Androlčevi. Proces je trajal štiri dni. Razsodba se razglasi v ponedeljek dopoldne.

— **Narodna čitalnica** v Šiški priredi v nedeljo 1. svečana 1925. v dvorani pri Va-javcu »Vodnikovo besedo«. Spored: Nago-vor, recitacija, alegorija, pete čitalniškega moškega zbora, solo-petje gg. Burja in Pav-liča, burka »Dva gospoda in en sluga«. So-delnje salonski orkester Sentsjakevškega društva. Začetek ob 8. uri zvečer. — Odbor.

— **Kačaki v Hrečegovini.** V okraju Trebnje in Hrečegovini se je polavila topla Kačakov, ki so ponoči vdrl v hišo seljaka Rade Nikšića v selu Ravna Rijeka. Roparji so Nikšića in njegovega brata po kratkem boju ubili, nakar so hišo oropali. Kačake zasledujejo močne orožniške patrulje.

— **Opozorjamo na oglas** krojne šole, Zidovska 5.

— **No omelevaljemo sat** Jugoslavija in Francija sta pripravili za letošnje leto več načrtov v svrhu ekonomskega zblizanja obeh držav. Naša vlada podpre posame-ne akcije in jih bo tudi subvencionirala. Eden teh načrtov je reprezentativna jugoslovan-ska ekspozicija na vzorčnem vselesnu v Lyonu, ki se vrši od 2. do 15. marca t. l. Na-za država plača najemnino za skupne raz-stavne prostore, nosi transportne in sploh vse stroške, tako, da se reprezentira naš razstavljalec popolnoma brezplačno. Poziv-ju, da sodeluje na tej reprezentančni raz-stavi, se je odzvala industrija iz vseh krajev naše države, samo v Sloveniji, centru jugoslovenske industrije, je rezultat negati-ven. Naši pridobitni krogi motivirajo svo-jo pasivnost, češ za nas nima interesa. Ta-ka trditve je nemiselnost! Namen te raz-stave pač ni ta, da bi se tamkaj pridobilo nov trg za našo produkcijo, razven morda za nekaj branž. Namen je pokazati Franciji našo sposobnost, Francijo zainteresirati za nas v svrhu pridobitve njenega kapitala za našo industrijo. To je glavni cilj te propa-gandne akcije, katere naj se poslužijo vsa na-ša večja podjetja. Nečastno bi bilo za slo-venskonarodno gospodarstvo, da bi bile na Lyonskem sejmu zastopane vse pokrajine naše države, samo Slovenija ne. Ker je čas kratak, časa je namreč samo še en te-den, je nujna odločitev potrebna. Interesen-ti dobijo vsa tozadevna pojasnila v uradu Ljubljanskega veleposlana.

— **Petindvajsetletno** svojega umetn-škega delovanja slavi 5. svečana odlični naš rojak g. Hinko Nučič, režiser Narod-nega kazališta v Zagrebu. V proslavo nje-govega jubileja se vprizori Shakespearjeva tragedija »Otelo«, v kateri igra naslovno vlogo g. Nučič. O tem jubileju še spregovori-mo.

— **Dež zadruga** konc. zabotnihkov za Slovenijo nam piše: Z ozirom na notico »Vprašanje zabotnihkov« ki je izšla dne 28. tm. v Vašem cenj. listu, prosimo vlnu-dno za to-le ugotovitev. Ni res, da eni hoče-jo, da se jih smatra za obrtnike, drugi pa za zobozdravnike, pač pa stremijo zabotnihki le za tem, da se njihovo vprašanje reši ta-ko, kakor so ga rešile že vse kulturne dr-žave. Pripominjamo, da je nam bila dotična vest poslana iz Beograda.

— **Italijanski generalni konzulat** po-ži-va vse na Kranjskem, Štajerskem in v onem delu Koroške, ki pripada kraljevini SHS, hi-valoče Italijanske državljanke, naj mu čim-najpreje pošljejo te-le podatke: Ime in pri-mek, ime in priimek očeta in matere, rojst-no leto, rojstni kraj, ime in priimek žene, ako so oženjeni, imena otrok, rojstno leto otrok, številko potnega lista, kraj, kjer se-daj biva, in točen naslov. Te podatke je treba poslati na naslov: kr. Italijanski ge-neralni konzulat, odd. C. v Ljubljani, Selen-burgova ulica 7.

— **Bestialen oče.** V selu Kumanovo v Hercegovini je seljak Nikola Grčić zlorab-il svojo 10-letno hčerko ki je očetov zločin nato izdala materi. Razjarjena žena je planila s sekro na svojega moža, ki pa je pobegnil. Končno so ga seljaki prišli in ga izročili orožnikom.

— **Pri malokrvnosti, bledičnosti, izpu-ščajih, šurunkljih** uravnava prirodna grenči-ca »Franz-Josef« tako važno delovanje čre-vesa.

— **Opozorjamo na današnji oglaš** tvr-d-ke M. Kukman, klobučar v Spodnji Šiški, Jernejeva cesta 58.

— **Opozorjamo na Inzerat Samobelin.** Najnovejši izum za pranje perila. Samobelin je najboljši, najcenejši in popolnoma avto-matičen aparat za pranje perila. Cena niz-ka ter se svari pred nakupom drugih dra-gih in ničvrednih perilnih aparatov. Infor-macije daje in sprejema naročila: A. Gun-drum, Cesta na Gor. železnico št. 20, Ljub-ljana.

— **Poskušaj rop v Litiji.** V četrtek zve-čer je bil izvršen na postaji v Litiji nena-važno premeten in drzen rop, ki pa navzile temu, da je bil premišljeno aranžiran, ni uspel. V Litijo se je pripeljal z vlakom, od-hajajočim iz Ljubljane ob 18.40 ravnatelj predilnice v Litiji g. Preia. Ravnatelj je imel pri sebi veliko vsoto denarja, bilo je 450.000 Din. Na postaji ga je, kakor običajno, tudi topot čakal nočni čuvaj, s kate-rom sta šla skupaj s kolodvoru proti pre-dilnici. Torbico je ravnatelj izročil čuvaju. Ker je bil na litijski postaji promet zelo velik, sta oba zavila preko tračnic, na ka-terih je stal tovorni vlak. Na nekem ugod-nem mestu sta skušala preiti tovorni vlak. V trenutku, ko je čuvaj stopil na prisojle-no desko, je priskočil neznanec, desko iz-podnesel in čuvaj je priletel precj trdo na tla. Pri padcu mu je torbica padla iz rok, neznanec je bliskoma priskočil, jo pobral ter jo ubral v divji beg. Na krič čuvaja in ravnatelja Preisa se je pojavil orožnik Se-menič, ki se je slučajno vozil z istim vla-kom. Orožnik je je takoj ubral za zločin-cem. Ropar, videč, da ga zasledujejo in da ga bodo verjetno dohiteli, je torbico med begom obesil na neko drevo ob potu v na-di, da bo lahko kasneje prišel ponjo. K sreči pa je Semenič navzile temi opazil nje-govo delo ter je torbico s polno svoto de-narja našel. Vrnil jo je ravnatelju Preisu. Roparju je usnelo pobegniti in ga do sedaj še niso izsledili.

— **Bratomor** Pred dobrim mesecem se je v Mosorinu v Banatu odigral žalosten slučaj. Brata Cveto in Glenu Posarov sta se radi posestva sprla in je med prepri-pom Cveto porinil Glenu nož v telo. Težko ranjenega so prepeljali v bolnico, kjer je v torek podlegel poškodbam. Zanimivo je, da do danes še niso morlica prišli.

— **Otvoritev Tutankhamonovega sarko-faga.** Dne 1. svečana se je otvoril sarkofag egiptovskega faraona Tutankhamna. Lord Carter se je sedaj popolnoma spoznamel z egiptovsko vlado in se je odrekel vsaki za-htevi na grob in njega vsebino. Nasprotno pa mu je vlada dovolila duplikat vseh umet-nin.

DETSKA MODA. Temno zelena plesna obleka za deco iz crpe de Chine. Obleka je zelo enostavna in praktična.

Iz Ljubljane.

— **Važno za Ljubljanske volilce.** Vsak volilec mora predvsem vedeti, na katerem volišču voli. Ker je letos v Ljubljani 20 volišč, so se morali po-samni volilni okolišči precej izpremeni-ti, zato je neobhodno potrebno, da se vsakdo z nabitih razglasov pouči, kje ima voliti, ker so tudi volilni lokali le-tos deloma izpremenjeni. Na vse to je treba dobro in pravočasno paziti, da ne bo kasneje nepriklj in nepotrebnega be-ganja od volišča do volišča. Poljanča-nje od Kodeljeve do Strossmayerjeve ulice volijo v II. drž. gimnaziji; od on-dot pa do Tranče v Mestnem domu; Stari trg do šentflorjanske cerkve na šentjakovski šoli; ostali del do Grubar-jevega kanala v mestni šoli na Prulah; Trnovčani volijo v Cerkveni ulici št. 21 v otroškem vrtcu. V šoli na Cozjo-vi cesti sta dve volišči za volilce iz Krakova, Mirja, Rimske in Tržaške ce-ste in sicer v dveh oddelkih; VI za črke A do L in VI a od M do Z. Na re-alki volijo volilci, ki stanujejo med Coz-ovo cesto noter do Kongresnega trga in do Nunske ulice. Opozoriti pa je na to, da voli Breg, Čevljarska ulica, Jur-čičev trg, Zidovska ulica in Zidovska steza z Dvornim trgom na VIII. volišču na liceju, kamor spadajo vse ulice od Nunske ulice do sredi Aleksandrove ceste ter one izpod Rožnika. Na I. drž. gimnaziji sta dve volišči: za črke A do L IX ter za črke M do Z — IX a. Semkaj spadajo vse ulice med sredino Dunajske in Aleksandrove ceste z izje-mo Hranilnice in Vodovodne ceste, ki volita v Sp. Šiški v šoli. V justični palači volijo vse ulice in ceste od sre-de Dunajske ceste do Kolodvorske uli-ce. Le-ta in ostali del ulic noter do Re-šjeve ceste volijo na ženskem učitel-jšču. Na moško učiteljšče spadajo vo-lilci od prej navedene ločilne črke do vštete Vidovdanske (prej Radečkove) ceste. XIII. volišče v šoli na Ledini ob-sega vse ulice na takozvanem Skofe-vem do sredi Ahaciljeve in Martinove ceste do železniškega podvoza (sedaj Jegličeve in Kette - Murnove ceste), Vodmat voli v mestnem zavetišču v Japljevi ulici 2. — Predkraj imajo svo-je volišče (XV.) v vrtnem salonu pri Češnovarju. Volilci iz Sp. Šiške z om-li z Vodovodne in iz Hranilnice ceste volijo v šišenski šoli in sicer XVI. volišče za volilce s črkami A do J; XVII. volišče za on K do P in XVIII. volišče za črke R do Z. — Objavljeni razglas vsebuje vse podrobnosti glede razvrsti-tve posamnih ulic k pripadajočim voliš-čem. Morebitna pojasnila daje tudi vo-lilni kataster na magistratu v popisovalnem uradu.

— **Jubilej dela.** Dne 1. februarja t. l. pre-teče 30 let, odkar posluje g. Alojzij Pirnat, trgovski potnik, pri veletrgovini A. & E. Skaberné v Ljubljani. G. Pirnatu, zvestemu našemu somišljeniku in navdušenemu So-kolu želimo, da bi se mnogo let ob čvrstem zdravju tako marljivo kakor doslej deloval v prid firmi. Se na mnoga leta!

— **Pogreb — dražil.** Ljubljanski župni uradi so za novo leto zvišali kakor nam po-roča, pogrebne takse za 100—200%, zvone-nje za 50%, očenaje za 50%, maše za 100% samo »nebesa« še niso takširana; »pekeli« je pa itak zastoj. Krist pa je rekel: »Moje kraljestvo ni od tega sveta...«

— **Ustavljena zidarska dela.** Adaptacijska dela v pritličju bivše Gallettove hiše, so se radi vložnega protesta začasno sistira-la. Pripominjamo, da sta imela v letih 1874. do 1880. v pritličju te hiše svoji trgovini J. Nagy ter J. Maček.

— **Kako bosta urejeni nobrežji** po po-globitvi Ljubljanične struge? Kakor nam ročajo, pogrebne takse za 100—200%, svone

nabrežji od sedanega Čevljarskega do Zmajevskega mostu vrhu nabrežnih zidov raz-širita v celi daljavi za več metrov, zasadi-ta ob robu s kostanj ali lipami, napravijo to-rase in ves svet uredi za sprehajališča.

— **Društvo »Soča«** naznanja svojim članom in prijateljem, da danes v soboto predava pri »Levu« o politiki v starem Egiptu univerzitetni profesor g. dr. Voj-slav Molé. Ura navadna. Vstop prost — Po-tem sledi poročilo našega rojaka dr. Krm-poviča iz Beograda o vojnoškodinskih zahtevah Primorcev. 282—n

— **Cvetlična reduta.** Kakor že javljeno, priredi SK. Primorje v soboto dne 14. febr. svojo običajno reduto v Narodnem domu, katerega velika dvorana bo dekorirana v dadaističnem stilu, kar bo za Ljubljano no-vost. Vstop strogo proti vabilu. Dostop do-voljen tudi okusnim maskam. Eventualne re-klamacije vabil se naslovijo na g. Lado Sancin, cand. mont. Erjavčeva c. 24. 281—n

— **Odprodaja konj.** Mestna občina ljub-ljanska namerava odprodati za sedaj 3 pare konj iz mestne pristave. Javna dražba teh konj se vrši v sredo, 4. februarja 1925. ob 10 uri dopoldne na koniskem sejmišču pri mestni klavnic. 279—n

— **V sredo, 4. februarja** se vrši koncert pevskega zbora Glasbene Maticе ljublj-an-ske, na katerem se izvajajo skladbe: Ada-miča, Lafovica, Širole, Šuka in Mokranjca. Vstopnice v Matični knjigarni. 278—n

— **Občni zbor »Splošnega ženskega dr-štva«** je v nedeljo dne 15. februarja ob 4. popoldne v društvenih prostorih. 283—n

— **Veliki tehniški res dne 3. februarja** v veliki dvorani hotela Union v prid stro-kovni knjižnici Akademskega društva ju-goslovenskih tehnikov v Ljubljani. 220—n

— **Gostilna pri »Palmotru«** toči slede-ča izborna vina: Stalersko belo 12 Din; Otelo 12 Din; Bizelsko belo 14 Din; Dole-njska Portugalka 15 Din; Sladki Mosler, specialiteta Din 17 iz graščine Ormož; Je-ruzalemeec stari Din 16; Pikerer letnik 1921. 2 Din. 276—n

— **Podporno društvo železniških us-lužencev** sklicuje za nedeljo dne 15. fe-bruarja 1925. ob 8. uri jutraj v prostorih društva »Slavec« v Narodnem domu v Ljub-ljani občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1.) Poročilo odbora; 2.) Določitev podpore in članarine; 3.) Volitev novega odbora; 4.) Raznosterosti. 271—n

— **Organizacije strojnih in stavbnih tehnikov** se vrši jutri v nedeljo ob 9. uri pri Mraku, Rimska cesta. 280—n

Danes, v nedeljo, v »Narodnem domu« v Ljubljani

VELIK LOVSKI PLES!

Iz Celja.

— **c Sprejem mariborske Glasbene Ma-tice.** V ponedeljek, dne 1. februarja ob tri črt na 16. popoldne se vrši na kolodvoru svečan sprejem pevskega zbora Glasbene Maticе iz Maribora. Vsa celjska kulturna društva prosimo, da se udeležijo sprejema.

— **Olepevalno društvo celjske pri-re-di** na pustni torek veliko maskarado v ve-liki dvorani »Celjskega doma«.

— **Celjski šahovski klub** ima svoj ob-čni zbor 4. svečana ob 10. v klubovi sobi s običajnim dnevnim redom.

— **Nočno lekarniško službo** ima ta teden lekarna »Pri Križu« v Cankarjevi ul.

— **Volilno gibanje.** V četrtek 29. jan. zvečer se je vršil v gostilni Puncer na Sp. Hudinji dobro obiskan volilni shod Naro-dnega bloka. Zastopani so bili vsi sloji, po-sebno množično je bilo navzoče delav-stvo. Po pozdravu predsednika g. Vinka Kukovca je dobil besedo srezi kandida-t g. Drogenik, ki je v lepem govoru navzočim zborovalcem obrazložil svoj pro-gram, ki je najprej gospodarski. Govoril je o važnosti sedanjih skupščinskih volitev ter orisal pogubonošno delovanje klerikalnih »tigrova«. Za njim so govorili še gg. Ivan Rebek, dr. B. Vošnjak ter celjski žu-pan g. dr. Hrašovec. Vse govore so zborovalci z zanimanjem poslušali. Posebno ugoden utis je napravil govor g. župana dr. Hrašovca, katerega so zborovalci med go-vorom z odobravanjem večkrat prekinili. Po končanem govoru je g. Kukovec za-ključil lepo uspelo zborovanje. — Nato se je isti večer vršil shod Narodnega bloka v Škofji vasi, na katerem je srezi kandidat g. Drogenik obširno razpravljal o važnih gospodarskih in javnih vprašanjih. Za njim je govoril g. Prekoršek iz Celja, ki je v iskrenih besedah razlagal svojim rojakom važnost in pomen volitev ter potrebo skup-nega nastopa vseh stanov in vseh slojev za ureditev gospodarskih in političnih razmer v državi. Na shodu navzoči g. Mrmolja in nje-gov spremljevalec g. Lipovšek iz Maribora sta skušala med zborovalce zanesti zmeko in koristiti klerikalcem, ki so takih prerokov zelo veselji. Škofja vas pa ni kraj za take poskuse. Naši kmetje, obrtniki in delavci, ki znajo misliti samostojno, pa bodo volili 8. februarja v četrto skrinjico.

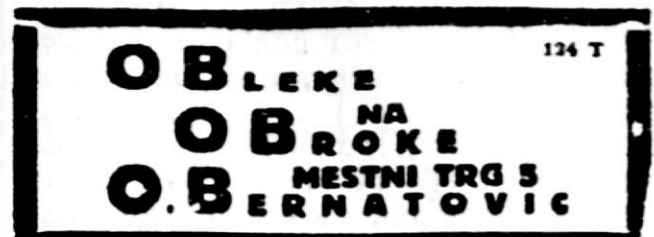
Iz Maribora.

— **Stanovanjska oblast za okrožje Maribor** — desni brez je sestavljena tako-le: predsednik: komisar M. Makart; zastop-niki hišnih posestnikov: J. Očka, Tezno 98; J. Vekjet, Podbrežje, Zrkovska c. 28; J. Ma-glia, Tezno 6; Zastopniki najemnikov: H. Kefer, Studenci, Ciril Metodova ulica 17; S. Stangl, Studenci, A. Pirc, sen. Studenci, Krekova ul. 24; S. Šegula, Studenci, Alek-sandrova ulica 45; P. Roškar, Studenci, So-kolska ulica 34; razsodišče za določitev na-jemnine: predsednik: M. Makar, okrajni ko-misar, M. Mulaček, okrajni glavar; M. Wri-scher, vladni svetnik; prisidnici kot zastop-niki hišnih gospodarjev: M. Holz, Pobrežje, Cesta na Brezje, J. Doljak, Pobrežje, P. Fließer, Nova vas; zastopniki najemnikov: P. Korošec, Studenci; I. Kuster, Maribor; I. Vidmar, Pobrežje.

— **Seja občinskega sveta.** Peta redna seja mariborskega občinskega sveta se vrši v torek dne 3. svečana ob 17. s sledečim dnevnim redom: 1.) Poročilo župana; 2.)

Predlogi in vprašanja; 3.) Proračun za leto 1925.

— **Ljudska univerza.** V sredo, dne 4. februarja predava profesor dr. M. Kovačič o razvoju slovenskega pismenega jezika. Predavanje se prične ob tri četrti na 20. v mali kazinski dvorani.

Krvava zakonska drama v Zagrebu.

Snoči okoli 18. je prišel na policijsko stražnico v Petrinjski ulici v Zagrebu stroj-ni ključavničar Janko Mlinarič, ki je imel ranjeno roko ter je uporno zahteval, da ga predstavijo službujočemu uradniku. Prisid-ši v sobo službujočega uradnika, je Mlinarič izpovedal, da se je sprl s svojo ženo in da ga je med prepričkom z nožem ranila na roki. Uradnik je ukazal, da Mlinariča obrže na policiji, za tem pa je v njegovo stanovanje v Petrinjsko ulico 73 odpisal enega izmed kriminalnih organov.

Ko je detektiv vstopil v kuhinjo se mu je nudil grozen prizor. Tla so bila okrvav-ljena, kuhinjska miza je bila krvava, na mi-zji je ležal okrvavljen nož, pod mizo pa je ležala v mlaki krvi Magda Mlinarič, a poleg nje krvava sekira. Bila je v nezvesti. De-tektiv je pozval rešilno postajo, na kar je bila žena odpravljena v zakladno bolnico, kjer so ugotovili, da so njene poškodbe živ-ljenjsko nevarne. Na glavi in ramah so se poznali znaki udarcev sekire. Mlinarič je na policiji dr. Spillerju opisal krvavo dramo tako-le:

Ze dalje časa so mi ljudje, znanci in so-se-dje pripovedovali, da mi je žena nezvesta in da me vara z nekim slugom. Sprva nisem hotel verovati tem vestem, kasneje pa sem prišel sumiti o zakonski zvestobi moje so-proge. Nekega dne so mi pokazali njezga izvoljenca. Zagnjusilo se mi je. Ona, moja Magda me vara v enim slugim! Vendar še vedno nisem verjel. Hotel sem jo zasačiti inflagranti... To se mi je posrečilo večerj. Vračajoč se okoli 16. domov sem opazil, da prihaja z mojega stanovanja sluga Gjuro K. Šel sem v kuhinjo ter naročil Magdi, da mi priredi večerjo. Nisem mogel molčati, kar sem videl in sem ženi očital, da me sramo-ti ter da me vara s slugom. Začela mi je oporekati, ker se pa nisem hotel z njo pre-pirati sem odšel v gostilno. Čez dobro uro sem se vrnil, žena pa me je nahrnila? »No, ali si se pritepel? Molčaj sem. Rezala je baš meso za večerjo ter se prišla na novo ku-jati. Nato sem ji očital, da ima ljubimca ter ji povedal tudi njegovo ime, rekoč da je trapa. Magda je navallila name z nožem. Odzvel se ji nož, pri čemer me je težko ranila na levi roki. Za tem je pograbila se-kiro ter me hoteli udariti po glavi. V zad-njem trenutku sem ji sekuro vzela, popadla me je divja jeza, zamahnil sem po nji ter udrihal s sekuro kakor nor, kamor je prile-telo. Ko sem videl, da je okrvavljena padla pod mizo, sem vrgel sekuro proč ter odhitel semkaj, da priložim kaj se je zgodilo. Mi-narič je bil izročen sodišču.

— **Udruženje »Denar ali smrt«.**

Ve beogradu je ustanovljen več izsi-ljevalnih družb, ki razpošiljajo raznim ugled-nim beogradskim meščanom izsiljevalna pi-sma. Potem, ko je policija izsledila »Tolpo rumenih krizantem« in jo spravila na varno, je bilo nekaj časa mir. Zdi se pa, da se je sedaj zopet ustanovila nova tolpa, sestojeca iz elementov, ki hočejo na cenen način pri-ti do denarja. Beogradski listi poročajo o novem izsiljevalnem poskusu.

Pred dnevi je prejel beogradski trgovec Abraham Levi pismo, v katerem se zahteva od njega, da takoj odpše na gotovo mesto 6000 Din. v nasprotnem slučaju pa bo čez 24 ur mrtev. Pismo je bilo podpisano s sle-dečimi besedami: »Glavar družbe Denar ali smrt«. Levi sprva pisma sploh ni pogledal. Nekega jutra, ko je pregledoval svojo ko-respondenco, je opazil med pismi modro kuverto, ki je imela mesto žiga mrtvaško glavo. Presenečen je Levi pismo odprl in videl je, da je bilo pismo zopet odposlano od tolpe »Denar ali smrt«. Zopet se je za-htevalo od njega 6000 Din, katere naj odda v hiši nasproti glavne pošte v Polnecarjevi ulici na naslov Gjoka Popovič. Levi je bil silno v skrbeh in ves dan je bil nemiren. Ni vedel, kako naj se zavaruje pred tolpo. Ni se še odločil za nadaljnjo postopanje, ko je naslednji dan že prejel novo izsiljeval-no pismo, češ, da je to zadnji opomin: on in njegova rodbina bodo morali umreti, če ne položijo zahtevane vsote.

Levi se je silno razburil in v smrtnem strahu se je odločil, da denar izroči na do-ločeno mesto, obenem pa je obvestil polici-jo. Svoj sklep je res izvršil. Na njegovo prijavo sta odšla na lice mesta dva krimi-nalna organa. Opazila sta nekega dečka, ki je sprejel iz rok Levija pismo ter odšel do hotela »Astoria«. Agenta sta mu sledila. V hotelu je deček pustil pismo v točilnici, rekoč, da je namenjeno Gjoku Popoviču. De-tektivna sta se zatem vrnila na urad in se maskirala. Eden se je preoblekel v po-streščka, drugi se je spremenil v berača. Tako preoblečena sta se vrnila v točilnico, kjer sta ostala do poznega večera. Njuno čakanje ni bilo zaman. Nekako okoli polno-či je prišel v točilnico neki deček, ki je pro-dajal razglednice in drug drobiž, zatem pa je pristopil k natakariju in zahteval od tega pismo. Ta mu je izročil, nakar je dečko iz-ginil. Detektivna sta jo bliskoma ubrala za njim ter ga na cesti dohitela. Deček je iz-povedal, da ga je neki Rus prosil, da mu pismo prinese. Na podlagi dečkovega opisa so Rusu prišli, vendar noče ničesar vedeti, da bi pismo pisal on. Obržali so ga na varnem.

Sanje o novi Avstro-Ogrski.

Ogrski državni tajnik dr. Hantos je imel v dunajskem političnem društvu predavanje o gospodarski razmaknjenosti srednje-evropskih držav, ki prinaša škodo vsem prizadetim deželam in je zaradi tega obnova Srednje Evrope mogoča samo potom gospodarskega sporazuma, po katerem odpadejo vse ovire, ki zadnje čase dušijo nekdanje skupno gospodarsko življenje. Dr. Hantos hoče carinske in gospodarske združbe, pa tudi oddelke in prometne. Potem šele bi se oddahnili na Ogrskem in Avstrijskem in po teh dveh državah bi cvetelo zopet gibanje, segajoče proti severu in jugu, tako približno kakor v predvojni časih. To zveni iz dr. Hantosovih izjav, pa če jih je spravil še tako v zvezo s svetovnim gospodarstvom, hoteč s tem pazno zakriti pravo jedro takih in sličnih predavanj in spisov, katerim se je predobro pozna namen.

V zadnjem času čujemo kar neprestano prizadevanja po gospodarski enotnosti v nasledstvenih državah. V smeri, da si opomoreta Ogrska in Avstrija ne le v svoji novi sestavi, ampak da spravita pod svoj vpliv kolikor mogoče nekatere sosednje zemlje, posebno Slovaško, Banat, Hrvaško in Slovenijo. Razlagi o nekdanji gospodarski skupnosti ni ne konca in ne kraja z ogrske in avstrijske strani. Kadar v Avstriji mislijo, da tako ne bo nič in je zaman vse trud, prično govoriti pa o priklonitvi k Nemčiji, češ da sami ne morejo živeti in da sedanja Avstrija nima nikake bodočnosti.

Iščejo si pritrjevanja za svoje zaključke tudi pri priznanih evropskih politikih. In tako so poiskali te dni pod Züribergom v Švici nekdanega italijanskega ministrskega predsednika Nittija. Da jim pove svoje mnenje o Srednji Evropi in o Avstriji. Govoril je tako, kakor je želel dunajski novinarški odposlanec in kakor se je Nitti že poprej izražal o posledicah mirovnih pogodb za srednje-evropske dežele.

Nitti se boji, da se Avstrija v svoji sedanji obliki in ob sedanjih razmerah ne bo mogla vzdržati trajno. Dežela je premahna. Versailleska in saintgermainška pogodba sta ji vzeli življenjsko silo. Od nikake države pa tudi ni pričakovati, da bi se odpevala vsemu, kar se ji je vzelo in da bi priznala sedanji položaj kot trajno, normalno stanje. Kaj takega slišijo posebno Ogrdi radi! Njihovi vodilni politiki trdijo, da morajo priti

pod krono sv. Štefana vse nekdanje njene pokrajine. Nitti je rekel o Avstriji dalje, da je bilo njeno enotno gospodarsko in carinsko ozemlje nasilno na kose raztrgano. Zato pa treba organizirati velikih carinskih združenj v prej enotnem gospodarskem obseju. Nittijeve besede se krijejo z onimi ogrskega državnega tajnika o potrebi nove gospodarske enotnosti.

Milanski »Corriere della Sera« prinaša z Dunaja dopis svojega poročevalca, ki govori o boleznih Avstrije in vprašuje, kaj bo z njo, ki ima 140.000 nezaposlenih, pri prebivalstvu 6.526.661 je uradništva 346.595 in industrija gre rakovo pot. Avstrija je bila urejena na velik promet, sedaj pa je stisnjena. Seiplova obnovna umetnost se ni obnesla. eksperiment se je izjalovil in sedaj se vprašuje: Quo vadis, Austria?

Vse to in slično je preračunano v stremiljenju po novi Avstro-Ogrski. To stremiljenje iz Avstrije in Ogrske pa ima svoje podpornike tudi v sosednjih zemljah, tako na Slovaškem, Hrvaškem in v Sloveniji. Trifilom Hlinka-Radić-Korošec je zvest pobočnik prizadevanja za skrpanje nove Avstro-Ogrske. Tudi ti ljudje operirajo z gospodarsko enotnostjo, misleč pri tem na sledečo politično združitev in upostavitve Habsburgovcev. Med klerikalci se pogostoma čuje: »Nič se še ne ve, kako bo v prihodnje. Morda pridemo nazaj pod ... avstrijskega orla.« Po klerikalnih hišah vise še vedno slike Franca Jožefa in Elizabete ali pa Cite in Otona, »hodočnega kralja in cesarja«. Ni to izmišljotina, ampak gola istina.

Avstriji in Ogrski se je priskočilo na pomoč z dobro preudarjeno sanacijo, ki naj se izvede, obe državi pa naj se zajedno sprijaznita z novim položajem in z dobrohotnostjo s češkoslovaške in jugoslovenske strani. Pričakovane raztrganje mej ne bo, ker Hlinka, Radić in Korošec nimajo moči za to. Mirovne pogodbe ostanejo, za dobro sožitje v Srednji Evropi in za ureditev medsebojnih gospodarskih in trgovskih odnosov pa ni težko priti do sporazuma. V tem oziru treba le dobre in poštene volje pri Avstriji in Ogrski! Vsa drugovrstna prizadevanja pa morajo takoj prenehati. To se zahteva z jugoslovenske in češkoslovaške strani in se mora doseči, če ne z lepa, pa z grda! To svojo zahtevo izrazimo tudi na dan 8. februarja s kroglicami za Narodni blok!

Ako bi zmagali Nemci...

(Dopis k pravilnemu pojmovanju osvoboditve ter »agrarne reforme« med Slovani.)

Kaj vse so Nemci nameravali, ako bi bili zmagali v vojni, o tem se je že mnogo pisalo. Vkljub temu pa se nihče med nami prav ne zaveda, kakšna nevarnost je grozila odnosno nam še grozi s strani organiziranega, svoje naloge zavestnega nemštva vsem Slovanom, posebno pa Slovincem. Slovenci silno hitro živimo, zato tudi brzo pozabljamo na gorje in nevarnosti v preteklosti. Treba nam je torej čisto osvežiti spomin.

Vsenemški program je precizno izražen že v pangermanski himni, ki izveni v geslo: Deutschland über Alles (to je alle) in der Welt. Nemška nadvlada nad vsemi narodi na svetu, to je bil končni cilj vseh Nemcev. Ta program so izvajali vsi. Kanceler Bethmann-Hollweg je slovesno proglasil, da je to »zadnja odločilna borba Nemštva s Slovanstvom!« Napovedoval je torej podjarmljenje Slovanov kot prvo etapo v izvajanju velikopoteznega vsenemškega programa. Toda to ni bil program prihodnosti, temveč dejstvo sedanjosti, ki je živelo v vseh nemških srcih — gori od Hindenburga in Viljema I. R., pa do zadnjega cestnega pometalca.

Ostanimo za enkrat pri eni — od mnogih — jugoslovenskemu svetu do sedaj menda povsem neznani knjigi, vsebujoči ta program, ki ga bom v glavni meri podal v vrsti markantnejših citatov.

Leta 1911 je izšla debela poljudna izdaja knjige »Groß-Deutschland. Die Arbeit des zwanzigsten Jahrhunderts«, ki jo je spisal Tannenbegg in založil Bruno Volker v Leipzig - Raschwitzu. Je to poloficijalna »vzgojna« in propagandopolitična knjiga za široko maso nemškega ljudstva o končnih ciljih velike vojne.

Ta knjiga bi že zdavnaj morala biti prevedena na vse evropske, posebno slovenske jezike. Znana pa bi morala biti vsem politikom in inteligentom, ne zato, da bi Slovanci osvajali, morili in ubijali, temveč, da bi se znali braniti in v obrambi utrditi.

Predvsem preseneča v knjigi temeljita razprava o t.zv. poljskem vprašanju. To naj služi za dokaz, kako tudi »trda« politika »počasnega« osvajanja slovenske zemlje ne ustreza več potrebam nemškega naroda že zato ne, ker se je Slovanstvo jelo upirati, kar je samoposel v očeh Nemcev največji

zločin, ki zasluži takojšnjo popolno uničenje, dokler je še čas... »Prostor se mora narediti! Zapadni in Južni Slovani ali mi! Ker pa smo mi močnejši, izbira ne bo težka.« (Str. 75.) — »Nemški narod ima vedno pravico na svoji strani, ker je nemški in ker šteje 87 milijonov duš.« (Str. 231.) — »Rusija je naš prvi sovražnik, Francija drugi. Rusija ima dati zemljo, Francija denar.« (166.) »Denarja na Vzhodu ni dobiti, pač pa nekaj drugega, kar je več vredno kot denar, goli denar, to je zemlja, zemlja za naseljevanje novonemških kmetov.« (143.) — »Na Francoskem pride na 1000 novincev 35 nepismenih, na Nemškem pa le 0,3. V tej bolesteri točki so Francozi 117 krat močnejši.« (171.) Drugače jih zmeļemo v 14 dneh... »

V velenemskih načrtih seveda tudi za Avstrijo ni bilo prostora. »Avstrija se mora razdeljati, ker je preveč popuščala!« Slovanom in ker je »nemška kri preveč dragocena, da bi v tuji državi bila šele na drugem mestu, a niti ena kaplja nemške krvi ne sme iti v izgubo.« (71.)

»Vojna ne sme premagancu ničesar drugega pustiti kot oči, da lahko obkrožijo svojo nesrečo. Pobjevnost bi bila naša največja neumnost.« (237.) »Sentimentalnost v politiki je budalost. Clovekoljubna čustvenost je blaznost. Z razdaianjem dobrot se naj začne pri rojakih. Politika je kupačica. Pravica in krivica sta pejava, potrebna le v navadnem meščanskem življenju.« (231.) — »Kdor hoče doseči velike cilje, ne sme tičati v starih navadah.« (73.)

»Mirovne pogodbe morajo biti veliko bolj učinkovite. Če bi mi bili leta 1871, odporne Elzabete pregnali in izročili Franciji v prisilno naselitev ter tako dobili prostor razdelili med naše hrabre volake kot naseljenice, bi se danes ne bilo več treba jeziti nad tolikim francozenjem v deželi. Ako bi bili leta 1871, odvzeli Franciji vse pokrajine ob rekah Mozeli in Masi, prebivalstvo izgnali in zemljo na novo naselili, če bi nadalje bili Franciji na ožili mesto pet — 25 milijard, bi ne bili leta 1878, že zopet stali pred možnostjo nove vojne s Francijo. Takšna izguba bi bila Francijo za večne čase onesposobila za pomnoževanje števila naših sovražnikov.« (84.)

Kaj so torej nameravali potem, ko

v najkrajšem času zmeļejo Francijo in Rusijo? Program sicer obsega skoraj ves negermanski svet, navedel pa bom v glavnem le to, kar se neposredno tiče nas in naših bratov Čehov.

»Pokrajine med Šlezijo, Saško (ki ste seveda že nemški), Bavarsko in Avstrijo ne sme nemški narod nikoli prepustiti kakoli tuji državi, niti ne sme trpeti, da se tu ustvari kaka majhna češka država. Posest sudetskih pokrajin je za nemški narod življensko vprašanje ter moramo vsako misel na kakšno drugačno rešitev kot očitno sovražno dejanje in sicer po potrebi z orožjem v roki najodločneje zavrniti.« (42)

»Saško severno Češko bomo naselili v zahodnem delu Turingije, v vzhodnem s Franki... obe plemeni Turingijcev in Frankov z 22 milijoni ljudstva morata dati naseljenice za »odkupljeno« češko zemljo. Ker ta del Češke šteje okrog 2,2 milijona Čehov, bi to bilo le okrog 10% obeh v poštevh prihajajočih nemških plemen.«

»Bavarska južna Češka se ima naseliti na zahodu z Bavarci, na vzhodu s Svabi. Obe ti plemeni štejeta skupno okrog 21 milijonov duš. Ker mora južno Češko zapustiti le okrog 1,9 milijonov Čehov, odgovarja ta načrt približno načinu naselitve severne Češke.«

»Pri tem bodo najbolj prizadeti Nižji Saksonci, ki so najštevilnejše nemško pleme in štejejo 40 milijonov duš. Njim pripada Moravska, Južna Morava in Nemško Primorje. Na Moravskem je treba 2 milijona Čehov zamenjati z Nemci, na jugu pa 2,5 milijona južnih Slovanov in Italijanov. Moravska je v poljedelskem oziru gotovo enakovredna Češki, južni kraji pa niso, ker so tam le nekateri kraji okrog Gorice in med Savo in Dravo rodovitni. Glavni del pokrajine zavzema pač nerodovito apnenčvo pogorje Krasa. Pa tudi južno gorko podnebje ne bo Saksoncem poseben ugaljo. To pa nič ne de. Nišl izseljenci so se v Kaliforniji in v Tekساسu morali privaditi drugemu podnebj.« (69.)

V § 2 posebne pogodbe »izjavlja lja nemško cesarstvo svojo soglasnost s tem, da se po razdeljanju Avstrije ustanovi novo cesarstvo Habsburžanov iz kraljevin Ogrske, Poljske, Romunizke, Srbije in Bolgarske« (257). § 1. tega nčrta pa se glasi: »Rodbina Habsburg odstopa Nemčiji vse zemlje, ležeče zapadno od te le črte: Od izvira Zale, ki teče v Blatno jezero, se meja obrne proti jugovzhodu in doseže Dravo ob izlivu s Štajerskega prihajajoče Mure, teče dalje ob Dravi do 10 km nižje Btrča, preseka Savo ob izlivu Une, katere porečje ostane na zahodu. Meja sledi dalje jvrozhodno grebenu in razvodin Dinarskih rlin in doseže 20 km severno od usja Nereve Jadransko morje.« (257).

Vse, kar je zahodno od te črte, tvori tkzv. »Novonemško Primorje« in ima biti takoj naseljeno s čistohrvnimi Nemci severnih dežel ob Baltskem morju... »

»Hišno in zemljiško posest Slovencev, Hrvatov in Dalmatincev (!) bdo precentil izvedenci po cen, ki jo je imela v prejšnjih časih« (74).

Isto se bo zgodilo na Češkem glede zgradb in zemlje.

Francija bo morala naravnost »vrniti« veliko ozemlje in plačati 35 milijard zlatih frankov vojne odškodnine (notabene vojna se bo odigrala na francoskem ozemlju!), ki se porabi v same »dobre« namene, predvsem tudi za to veliko »preseljevanje narodov.« »Ena milijarda se bo porabila v to, da se Čehom v Sudetskih deželah in Slovencev in Srbohrvatom ob izrži mej naših nemških tal odkupijo hiše. Zemljišča jim izplačamo z kazniznami na naše zahteve od Rusije. Ta vsota je itak bogato odmerjena...« (Str. 243.) Vsi ti bi se morali takoli, če treba tudi pozimi, preseliti v Rusijo peš ali eventualno po morju in to ob črnem kruhu in vodi, seveda na stroške premagane Francije! (243.) (Ali so »voditelji slovenskega ljudstva« vedeli za to načrt, ki so Slovence gonili v strelske jarko in pod vislice? Menda so jim hoteli prihraniti trpljenje ob dolgem potovanju — v Rusijo!... — Uredništvo.)

»Slovan je pač ustvarjen samo za hlapčevanje, ne pa za vladanje.« (142.) Življenje narodov je pač le nepretrgan proces, da žro in požirajo drug drugega. (Stran 217.)

(Dalje prih.)

ZAKAJ TAKO TEČETE, KO DOBITE VENDAR

ZLATOROG MILO V VSAKI TRGOVINI!

Sokolstvo

Naš naraščaj.

»Sokolski Glasnik« objavlja v 1. letošnji številki pod naslovom »Naš naraščaj« članek starostke JSS br. E. Ganga, ki se glasi v slovenskem prevodu:

Naše moči in naša srca morajo biti obrnjena vedno in predvsem na naš naraščaj: oči, da gledajo njegov moralni in telesni razvoj in napredek, da presojajo njegovo moralno in fizično kakovost, da brojijo njegove vrste in ugotavljajo njega porast: srca pa, da ga objemajo z vso ljubeznijo, z iskrenim, rekel bi z razburjenim čuvstvom, ob stalnem izpraševanju, je li so upravičene ali niso upravičene naše nade, ki jih stavimo nanj!

Mi stari Sokoli izčrpavamo svoje moralne in materialne moči za sveto sokolsko stvar z mladinskimi navdušenjem, ki se stopnjuje po intenzivnosti in žrtvovanju, kolikor je moralo in materijo sploh možno stopnjevati do najvišje mere in meje. Toda, ko se spne nebeško solnce na veliki pol dan in doseže kulminacijo moči in veličasti, se mu začne spuščati zlata prot zatonu, kjer se potopi v lastnih rdečezarnih valovih.

Tako se nagibljejo tudi naše ceste proti večerni strani... Da bi jim svetila ob zatonu siljajnost plemenitosti in zavest izpolnjenih zadač, ki smo jim zvesto služili vse žive dni v prepričanju, da smo izvrševali najodločnejšo sokolsko, nacionalno in občečloveško dolžnost!

V praznino, ki se odpre po odhodu vsakega brata in vsrke sestre, morajo planiti tokovi mladega svežega življenja, da nadomestijo izgubo in še več, da izbrisejo sledove smrti s podvojenimi, s podesetorjenimi energijami hotenja, volje in tvornosti!

V tem dopolnjevanju in nadomeščanju vulgarnega nenadomestljivosti, ki je trdoživost sokolskega življenja ne pozna, je izdolžena brezdanja globina, iz katere teče studene lepote, velikosti in neizčrpljivosti sokolske ideje. V zamajih nje pozitivno ustvarjajoče moči se preliva bežnost časa v stalnost in monumentalnost velike stvari, se minljivost pretvarja v grandioznost spomenika specifično slovanske življenjske sile in se drobci in utrinki vrli in kreposti, poskriti in rozspani po svetistihi posameznih src, stekalo in osredotočujejo v značaj našega jugoslovenskega Sokola in človeka, ki je — ponosen na svoje pokolenje — enakopraven in enakovreden član slovanske sokolske rodovine!

V takem spoznavanju sokolske misli živimo, a tako spoznavanje sokolske misli moramo najprej prenesti vase kot bistveno svojega notranjega življenja, kot tega življenja sestavni del, ki nam izven poklicnih dolžnosti nalaga dovolj poslov in še več odgovornosti, ko kot Sokoli stojimo v službi naroda in domovine.

In tako spoznavanje sokolske misli moramo vcepiti, neprestano zajemajoč iz svoje duše, v srca sokolskemu naraščaju, zakaj samo sokolski naraščaj je tisti, ki briše iz našega slovarja nenadomestljivost in ki z njim dozoreva podvojenost in podesetorjenost energij hotenja, volje in tvornosti.

Komur so hladni pogledi le površno ošinili sokolsko idealo, ta ne zna ceniti nje lepote in važnosti, zato ne pomaga pri vzgoji sokolskega naraščaja, temveč stoji rajši pasivno ob strani ali pa se udeležuje in trati svoje moči pri kakšni drugi neslovanski, nam usiljeni mladinski organizaciji. Kar je lepega, dobrega in koristnega po vsem širokem svetu — vse to je mogoče uveljavljati pri navrstveni in telesni vzgoji našega naraščaja. Razlika je samo ta, da ni sokolska vzgoja postavljena na osnovo nacionalne brezbravnosti in na neopredeljenost, mlačnost in mehko značaja, kakor je to opažati drugod, nego je istina, da koreniti vzgoja našega naraščaja v domači zemlji in v lastni zgodovini in stremi za vzviščenim smotom: dati in ohraniti narodu, kar je njegovega, in to narodovo svojino dvigniti do viška moralne in fizične popolnosti.

In v službi take nacionalne vzgoje so vodniki in učitelji našega naraščaja, ki morajo izmed dobrih sokolskih delavcev biti najboljši, ker jim je v skrb in vzgojo izro-

čen naš najdragocnejši material: Kri naše krvi, naša radost in naš ponos!

V tem taboru je bodočnost Sokolstva! Ta rečenica mora postati ponosna last v vsakem naraščajniku in v vsaki naraščajnici komaj zbujene, razvijajoče se in z ljubeznijo negovane sokolske zavesti! Tak naraščaj je naš najizdatnejši in najvztrajnejši propagator! Le temu naraščaju nalagamo dolžnost, da sam poskrbi za pomnožitev svojih vrst! Ko prešine vsakega naraščajnika in vsako naraščajnico spoznanje, komu služi in čemu se izobrazuje v sokolskem krogu, bo samemu sebi zaobljubil, da privede v ta krog vsak posameznik vsaj še enega brata in vsaka posameznica vsaj še eno sestro. Plod tega propagandnega deia sokolskega naraščaja bodo mlade in zdrave krali našega pomlajenja v našem naraščaju. Iz tega naraščaja prihaja nadomestilo vsaki vrzeli, ki se danes prikazuje v naših vrstah iz tega naraščaja se izteka lek in ozdravljenje vsem boleznim, ki v moralnem in fizičnem pogledu slabé in trgajo edinstvo našega naroda in okužujejo njegovo državljansko zavest!

To je danes prva in poglavitna naloga našega naraščaja: Delaj sam za povzdigo in pomnožitev svoje številčne in npravnstvene moči! A s to nalogo teče vzporedno enako važna in enako nujna dolžnost voditeljev sokolskega naraščaja: Napoti vsak vse svoje vzhajnoe delu poverjene naraščajnike in naraščajnice do takolišnje izvedbe te propagande, ki bo najlepši dokaz zmogovitga učinkovanja sokolske vzgoje!

In tako nam bo lahko, da odgovorimo v pozitivnem smislu na vprašanje, da so upravičene naše nade, ki jih stavljamo v svoj naraščaj!

— Ljubljanski Sokol razpošilja v prihodnjih dneh svojemuo članstvu poštočerkovne položnice v svrhu poravnave društvenih prispevkov. Prosimo brate in sestre, da vplačajo ali Din 25, t. j. Din 18 članarine za 1. polletje in Din 7 župnega in saveznega poreza ali pa skupno za celo leto Din 43. Obenem prosimo, da vplačajo enkratni izredni savezni prispevek Din 20 oni brate in sestre, ki tega še niso storili. Odbor.

284/a
— K VIII. vsesokolskem zletu v Pragi. VIII. vsesokolski zlet, na katerega se češkoslovaško Sokolstvo že pripravlja, bo sicer organiziran po starem načinu, tako da bo vodstvo pripravljeno poverjeno posebnemu pripravljalnemu odboru, vendar pa pride ob tej priliki prvič do veljave princip sedenja poslovanja ČOS, namreč stik s članstvom potom žup. To bo organizatorična novost zleta. Doslej so se obračali pripravljalni odbori neposredno na poedine sokolske organizacije. Za pripravljalni odbor pomeni nov način organizacije zleta znatno poenostavljeno dela. Mesto korespondence s 3000 sok. organizacijami bo odbor korespondiral samo s 53 župami. Tudi za župe ima ta reforma svoje dobre strani. Z druge strani pa bodo imele župe neprimerno več dela. Pripravljalni odbor je sicer obljubil, da jim preskrbi vse tiskovine itd., ali s tem delo še ni končano. Bati se je, da nekatere organizacije ne bodo pravočasno pripravile članstva za zlet. Doslej je bilo lahko, zakaj če organizacija ni pravočasno odgovorila odboru, da je vse pripravljeno, je bila kratkoma lo črtana iz seznama udeležencev zleta. Izključiti celo župo pa ni tako enostavno, ker trpi pri tem mnogo članov, ki niso ničesar zakrivil. Zato se bodo morale župe same temeljito pripraviti na organizatorično delovanje pred zletom, ki bo v polnem teku že letošnji jesen. Ostala organizacija zleta ostane tudi to pot neizpremenjena. Poedini odbori bodo po svojih predsednikih zastopani v pripravljalnem odboru, ki jim bo dajal vsa potrebna navodila.

Darila.

Uprava našega lista je prejela za Društvo slepih Din 100, katere je darovala g. Jostpina Selovin-Cuden, tu, mesto venca na krsto ge. Anc Gorupove v Trbovljah. Srčna hvala!

Darujmo za sokolski Tabor!

Prosveta.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA:

Začetek ob 20. zvečer.

Sobota, 31. januarja: »Pepeluha«. Premijera. Izven.
Nedelja, 1. februarja: Ob 15. uri popoldne »Veronika Deseniška«. Izven.
Ponedeljek, 2. februarja: Ob 15. uri popoldne »Pepeluha«. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.
Ob 20. zvečer »Cyrano de Bergerac«. Izven.
Torek, 3. februarja: »Izgnani duše«. B. Sreda, 4. februarja: »Pepeluha«. Red A.

OPERA:

Začetek ob pol 20. zvečer.

Sobota, 31. januarja: »Jenufa«. Red A.
Nedelja, 1. februarja: Ob 15. uri popoldne »Netopir«. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.
Ponedeljek, 2. februarja: Ob 15. popoldne »Rigoletto«. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.
Torek, 3. februarja: »Lopudski sirotici«. D. Sreda, 4. februarja: Zaprt.

Šentjakovski gled. oder v Ljubljani.

Začetek ob 20.

Sobota 31. jan.: »Ljubezen in ljubosumnost«. Nedelja, 1. febr.: »Ljubezen in ljubosumnost«.

Dr. Anton Breznik:

Slovenska slovnica.

za srednje šole. III. izdaja. Prevajalec 1924. Str. 240. Din 34.— trdo vezani. (Mohorjeva družba).

Potreba je bila, kajti v knjigarnah je niso dobili. Od 2. izdaje je za dve strani krajša. Spremembe je precej, dasi ne pregloboke; osobito skladnja je ugodno skrbena. Izraz, ki se pojavi čisto ni strinjal z njegovim Pravopisom (1920), je v tem pogledu popravljen, dasi ne vselej. Nekaj novih spretnih besed sem našel za posamezne stvari: nehalj (kataleksi), šesterec poleg šestostmeru v opombi, peterec (pentameter), trpinik (pasif), ukrasi (figure) i. dr. Opozoriti hočem na nekatere dodatke ali pa izpustke.

Pri izreki (str. 18) berem: govori cerkev, rekne, ne cerku, reku. Cisti e dovo ljube v tekmi, doim je v Pravopisu se polglasnik: tekma. Po dogovoru s slavisti na ljubljanski univerzi se je določila knjižna izreka: palec, pawca, rilec-rilewa (31), knjižna pravim, drugače bi bilo protivje med § 39 in § 43. Nov je pristavek: I je onemel v besedi solnce (str. 34). Napačno je tiskano na greda z ozkim e, v resnici je širok (39), nje enaka pefa iz prejšnje izdaje pa je upravičeno izostala. Glagol odgovorjati (§ 65, b) po svoji rabi ne ustreza zahtevi v Pravopisu! Med drugimi je predelal odstavek Premena § 79: zanimiva je razlaga neopir iz nepotir in to iz ne = utira: neopiti; sama iz sebe se vam tudi ponudi etimologija lepiti (metulj). Novo je Trojane iz Trojane, lat. Atrande (22).

Pri razločevanju vidim primer slaščica (60), dočim Pravopis zahteva štadčica. Novost je pisava prislovov ponoči, podnevi, pozimi, poleti, da se ločijo od zvez, kakor: po zimi nastopi pomlad (63).

Zelo pametna uredba je debela črta ob strani odstavka, ki jih je predelati v prvem razredu.

Zal mi je, da je naš Grammaticus opustil opazko o mestniku in orodniku brez predloga: jeseni, pomladi, koncem, krizem, saj ni brez pomena za poglavitne jezikovne umevanja (71). Prikladna pa je razlaga, odkod poimenovanja, kot »jevska, ojevska in »jevska sklanjatev (74, 76, 84). Slično pritrjujem dostavku glede sklanja ov, ki ga prvotno ni bilo kot v besedah otrok, mož, las itd.; izpuščen je stari rodilnik mn. kó nec, lónce (Dol.), róg (Bled). Izpuščen je tudi dolenski oča (75). Pri starinskem tož. množ. na i (sedaj e) bi se dostavilo: v svati, v gosti iti, saj naletiš nanje v prvi čitanki (87). Kot jezikovno posebnost omenjam, da sem čul v Idriji dno-dnesa (87). Pri pridevniku rad, rajši je omilil trditve, kakor da se ne bi rabila oblika raje (93). Istotam bi dodal še kos neoklonljivim pridevnikom: zvičaja je sili kos. V III. izdaji sta docela poslabšani obliki doljeni in gorenji, dasi še krepko živita na Dolenjskem (100 in 174). Pri zaimku opazim to novost, da je pisatelj opustil akcente in v dvojini dodal osebnostno zaimku v 4. sklonu obliki: nju in njih. Nekega urednika pa moram opozoriti, da je ponovno ostala oblika: posilodob, posilamal — čeprav se po večje o mestnikom (103). Pri nedoločnem zaimku je opuščenih več podrobnosti, n. pr. razlikovanje med cel in ves (106).

Daljša oblika oziroma zaimka kateri (105) naj bi se dovolila v dvomnih stavkih: Mož, ki mu je je dal, je odpotoval. Tu predstavlja ki bodisi imenovalnik (kateri) ali pa dajalnik.

Pri glagolih 5. vrste (127) bi kazalo opozoriti poleg zgledov groziti-ogroziti (str. 192 navaja ogroziti kot rusko posebnost), prostiti-vpršati se na to, da se nekdaj nosniški o upira tej spremembi: stopiti-postopati, soditi-obsoditi, poročiti-poročati itd.

Pravopis ugotavlja, da se prislov pri slov primernika glasi: meče, bliže, draže, laže, niže, vendar izvedeno po to goslo ni v primerih (97, 134). K 2. op. (140) bi se mogel dodati koroško obliko nati iz nehati. Trpinik je sedaj pregledneje obrazložen (140-142). Pri prislovnem deležniku (L) na e ni prav jasno, od katere predstave se tvori: klečati-kaže, kazati-kaže, toda drugi na e pa kažeč (145). Nova je dopustitev oblik: zmazjen, segnit itd. (147) ter izmeniski prislovi (149). Rečenica: od lakote konec jemati je v Pravopisu prepovedana kot franc. nemška, kar utegne biti res, saj če jo sliši Dolenjec, jo hudomušno razume: »ukanec krastie. Enaka je s predlogom mesto (151). Ta nedoslednost zelo moti, posebno pri začetnikih, kjer se n. pr. Čitanka

ves čas propira z odobrenim Pravopisom! Tako je, pri meji kokeži (153).

Izpeljava, je izpolnjena z raznimi pripombami (161, 163, 166 itd.). Svoje dni em bil presenečen ob trditvi, da je luna, omejena na tako ozko ozemlje, slovenskega izvora in ne vzeta od Latincev (162). Na str. 161, bi dodal dol. solzaj (slaboten izvir). Prejansa opazka, da je pripoma »man domača, je odpadla; so li tuji: Rozman, Zorman, hlačan, kračan, purman, ribniški curman (spolurec, hermafrodit) tako kakor furman in Haarmann? Pirh (171), v Pravopisu pa stoji samo piruh.

Pri sestavi je odpadel neznan piški klin, zato pa je precej novih zgledov, n. pr. zlomek (iz: zlomek), dodati bi se smel skočimožmožicelj vstajaj (177). V novem dostavku o sklopih (178) se graja nepravilni pridevniki kot starodaven, mladoren. Str. 180. predlaga za franc. velle prekmurski navečer (namesto predvečer). Mrha se ne potika več med izposojenkami (190), marveč je med pristnimi tvorbi (170). Pri tukji berhami opozorim, da slove na Dol. porhat.

Prislov jedva (192, 221) je Breznik povsem odklonil, dasi ga poznajo obmejni slovenski kraji. Ter postavil na njegovo mesto komaj (iz nem. kaum). Samostalniki privršenec imajo slovničarji za rusizem; ali ni mogoče iz »privrdenica privržen, ki se rabi na Dol? Ali ni nesoglasje, če čitaš adektiv smel med ruskimi izrazi (192) in domačimi (164, 2. op.)?

Mde preprečo etimologijo je zanimiv metvoud (193) iz mrtvin pripone ud. Naslednji zgledi bi bili: lukamatica (lokomotiva), motovil (avtomobil), dragetinsko meso (argentinsko), rženka (viržinka, kakor da ima rženo slamo), šepetal (bolnica, špital, kjer smeš le potih govoriti), kricelin (glicerol, cel razpokane roke), gomazim (magazin), petrolj (petrolej, naslonjeno na vitri-jol?)

Koristno je poglavje o ukrasih (179), ki spadalehko v logiko. Dajalnik poldnu (204) se pogreša v paradigmi dan (87). So mar zaimki tile členki: li, ali, jeli (208)? Za vzoren mož bi morda dodal mož vzornik; nova je slovenitev vedeledo za chf d'oeuvr (211). Nova je opomba (212), da se kot v ljudski govorici ne rabi: Sel je prostak v vojsko in prostak se je vrnil.

Ostanek 342, a (217) se je povsem prelevil iz težilnja je postal rodilnik: zdaj je pravičen Slovomov stavek v »Sekiri in drevesje: Drevja je bilo strah smrtnega orožja. Je li potemtakem pogrešen stavek na str. 216, č) II. izdaje: Groza jo je? Str. 217 rabi g'agol ubogati (iz nemščine foleen), ki ga Pravopis nadomešča s slovenskim služati. Enotnost i se ne prilagaja, saj je tudi Striterv jev navedek (192) mod-niziran. Boli opravičljivi je citat na str. 226 in 227. Čudim se, da je Breznik že v tretič zapisal nemškega književnika, avtorja kozmičnih pesmi v obliki Momberte, prav: Mombert (Slovnica 68, Pravopis 30). Metrika je zdaj dobila Stritarjev naslov: metarslovje. N. K.

Premijera predstave za našo mladino bo v ljubljanski drami v soboto, dne 31. januarja. Vozirori se dr. Ivana Laha simbolična pravilica »Pepeluha« z godbo in baletom. Začetek ob osmih, konec ob desetih.

Nedelja in svečnica v ljubljanskem gledališču. V nedeljo 1. februarja popoldne ob treh se bo igrala v drami tragedija pesnika Otona Zupaniča »Veronika Deseniška«, ki je dosegla pri vseh dosedanjih predstavah te sezone največji in najpopolnejši uspeh. Popoldne ob treh se vzpirajo to pot zato, da bi omogočili vnanjnj prijateljcem gledališča, ki je odlične slovenske pesnitve se niso videli, čim ugodnejši in primernejši poset. Na svečnico popoldne ob treh bo prva repriza mladinske igre dr. Iv. Laha »Pepeluha«, katere vsebina je posneta po narodni pravljici, ter skriva v svojem glavnem junaku simbol naroda, ki se je osvobodil brezbrilja in nedelavnosti ter se povzpelo do samostojnosti. Igra nudi poleg tega mladim in starim mnogo prirčne zabave. Opremljena je tudi z godbo in baletom. Na svečnico zvečer ob osmih se vzpirajo heroična komedija »Cyrano de Bergerac«, ki žanje od predstave do predstave večje in prirčneje uspehe. Naslovno vlogo igra g. Lavar.

V operi se poje v nedeljo 1. febr. ob treh popoldne vlezabavna opereta »Netopir« in na praznik 2. februarja tudi ob 3. popoldne Verdijeva opera »Rigoletto« s Popovim v naslovni vlogi. Pri obeh opernih predstavah veljajo znižane ljudske cene.

Simfonični koncert češke Filharmonije iz Prage priredi tokom letošnje spomlad pod vodstvom svojega odličnega, da svetovnoznana dirigenta Vavla Talicha koncertno turnejo na jug in obišče na tej turneji med drugimi mesti v Jugoslaviji tudi Ljubljano. Koncertna turneja bo obsegala sledeče države: Avstrijo, Madžarsko, Romunijo, Jugoslavijo in Italijo. To kot prednaznailo.

Ljudska visoka šola v Ljubljani priredi v nedeljo, dne 1. februarja ob 10. dop. v zbornični dvorani na univerzi javno, vsakomur dostopno predavanje o naslednjem predmetu: »Narodnost in Slovence«. Predava g. dr. H. Tuma.

Zola: Rim. Medju izdanjima zagrebške »Moderne knjižnice« upravo je izšla druga dio velike trilogije slavnog francusko romansija Lurd-Rim-Pariz, u kojem je upravo veličanstveno prikazan i opisan papinski Rim. Junak romana, svećenik Petar Froment, pošto je u Lurdu na svoje oči video lurdsko praznovjerje i doživio jednu od najstrašnijih duševnih kriza, koju može da doživi jedan svećenik, došao je do osvjedočenja, da je za spas čovječanstva neminovno potrebno vratiti se čistoći kršćanstva, prožeti socijalno pitanje plamenom prave kršćanske ljubavi, stvoriti na svijetu vladu demokratije i tako predusresti katastrofu, koja je zaprijetila čovječanstvu. Izdao je

knjiga »Novi Rim«, koja je doživjela ogroman uspjeh, ali zbog sadržaja treba da dođe pod indeks. Tako se Petar Froment našao u Rimu, da lično posređuje i brani svoju knjigu. Zola je taj svoj Rim opisao upravo majstorski: njegovu historiju, njegovu kulturnu sredinu, njegovo moderno i crkveno znamenovanje, njegovo cijelo današnje društvo. Propadanje ideje cezarizma, oličene u papinstvu, opisano je takovom snagom, da recimo opis ličnosti Leona XIII., opis smrti u koči kardinala Bocanera i crtanje ljubavi dvoje epizodnih lica, kneza Darija i mlade knežinje Benedikte spada među najvećih stvaritelja stranice, što su ikada napisane u literaturi. Dakako, da abbé Petar Froment nije u Rimu našao ono, što je tražio: nauku u preporek katolicizmu, i on se slomljen i prevaren u najlepšim nadama vraća u Pariz. Zolina trilogija nije nikakovo protivurjetno djelo, kako se to obično misli: ali Zola stoji svojim nazorom o svijetu čvrsto i neoborivo na bazi napretka i prirodne i zdrave filozofije, koja je uostalom osvojila već cijeli misaoni svijet. Cijena je knjizi Din 70. Narudžbe izvršuje: Hrvatski Štamparski zavod d. d. Nakladno odjeljenje, Zagreb, Marovska ulica 30.

Sport.

Smučar - vojak.

V članku, priobčenem v sobotni številki Slov. Naroda omenja g. Sinkovec, da hoče izpregovoriti »O smuški tehniki in kar je a njo v zvezi«. Ne motim se, če trdim, da se mu to ni docela posrečilo. Ker so ta izvajanja pred vsem namenjena nastavnikom »Vojaško-smuškega tečaja«, zato hočem o teh nekoliko izpregovoriti.

V svoji razpravi o tehniki povdarja g. S., da sta »plug in pluzni zavor« edino zvečljavna smučarska spretnost, ki usposablja smučarja-vojaka, da se more sigurno kretati po sneženih poljanah in strmih naših gora. Odločno trdim, da temu ni tako. »Plug in pluzni zavor« tvorita še le podlago, sta elementarna minimalna smučarska spretnost, katere pač omogoča vsakemu smučarju, bodisi vojaku ali samo sportniku, le zasilo, počasno in naporno smučanje po gorah.

Naše gore, raznovrstnost snežene odeje in vremenske neprilike zahtevajo od vsakega še precej drugih tehniških spretnosti, katere nazivlja g. S. kot nesigurne »spikarje«. Kdor se je z resnim in smotnim vežbanjem povzpelo do teh »spikarjev« in takih smučarjev imamo v naših vrstah še prav lepo število — ta je že prvostopenjski krmari. Krmari z lahkoto, brez napora, z vso sigurnostjo in kar je za vojaka še posebne važnosti, tudi s primerno hitrostjo tam, kjer se tisti, ki se niso povzpeli nad »pluzni zavor«, niti peš ne upajo.

Ponovno povdarjamo, da sta »plug in pluzni zavor« neobhodno potrebna in prvi pogoj za dosego ostalih, hipnih zavor, tako za »Telemark«, Kristianijo in prečni skoke. Nastavniki »Smuške edince« ne bomo zamudili niti najmanjše prilike seznaniti tiste vojake — smučarje, ki se bodo tekom tečaja temeljito priučili »pluzni zavor« tudi s »spikarsko umeštnostjo, kar pa ni umeštnost, pač pa le s sistematičnim vežbanjem pridobljena spretnost.

Da z enostranskim znanjem tudi v snegu ne pridemo daleč, mi bo potrdil vsak resen smučar, ki se krmari po naših Alpah ali pa samo po Golovcu, dasi ga svetovna vojna ni zanesla na Orlter.

Vsestransko popolnost zahtevajo pač različne vrste snega in raznočilen teren. Pri komur se izurjenost v krmarjenju ni povzpela nad »pluzni zavor«, ta ne bo delal samo »spik«, pač pa tudi »sklajec« in vrato-lomne »salto mortale«. Vzrok tem nesamostojnim zolozcem tiči le v tehniški nepopolnosti posamnika, zato smo si postavili nalog, izvežbati naše vojake — smučarje do popolnosti in dosežemo ta svoj cilj, ako nam le letošnja zima namete dovolj snega.

H koncu naj še omenim, da g. Badiura v svojem »Smučarju« res premalo povdarja »dolžnost smučarja do svojega tovariša«. To je tako važna točka, da ji bo treba posvetiti precej vrstic in je nikakor ni puščati kartako v nemar. Dovedva se mi pa, da tudi z opazkami g. S., kakor: Golovski sportnik in »Pikar« še ne ozdravimo teh družabnih nedostatkov.

Z g. S. sva bila več ali manj oba »Golovski sportnika in »Pikarja« posebno v oni dobi, ko smo dijaki prepogosto nosili »kako v žepu«. Trdim pa, da bomo vsi tisti »Golovčani«, ki smo se izpopolnjevali prepogosto tudi v naših gorah, katere so v mnogih ozirih bolj zavratne, kakor vrhovi večnega snega, — vsaj toliko, če ne še boljše krmarili po Orlterju, samo če nas kedaj zanese usoda tja gori.

Ob koncu koncev moram pa podčrtati dejstvo, da so ravno mnogi smučarji — vojaki, ki bi bili med prvimi poklicani razširjati smuški sport v naši državi, odločili z avstr. voj. suknjo tudi svoje smučke na zaprek in se izogibajo skupnemu delu.

Smučarska jedina še ni docela zorana, zato rabi še mnogo agilnih in nesebičnih krmarjev!

ŠAHOVSKI MATCH DR. LASKER — DR. VIDMAR

Kakor poroča »Wiener Schachzeitung« so končane vse predpriprave za šahovski match dr. Emanuel Lasker — dr. Vidmar. Match se bo odigral v 10 partijah, od teh štiri v Beogradu, štiri v Ljubljani in dve v Zagrebu. Borba med obema svetovnima prvakoma se bo pričela v maju in je računati, da bo trajala pet tednov. — K temu dostavlja »Wiener Schachzeitung« poročilo o dr. Milan Vidmarjevih uspehih ter navaja njegov uspeh v londonskem turnirju leta 1922, kjer je bil dr. Vidmar za Capablancu in Aliešinom tretji. List tudi omenja, da je dr. Vidmar v Evropi edini nasprotnik, ki prihaja v poštev proti dr. Laskerju.

Obični zbor zveze šoferjev Slovenije. V soboto, dne 10. jan. 1925., vršil se je v zborni Novak na Rimski cesti redni obični zbor Zveze šoferjev Slovenije. Iz poročil, ki so jih podali funkcionarji, je razvidno, da se je Zvezin odbor zavedal svojih dolžnosti, ter po možnosti storil vse v korist Zveze in njenih članov. Blagajniško poročilo izkazuje, da je imela Zveza v preteklem letu skupno 22.744 Din dohodkov in 11.36 Din izdatkov, ostanek v gotovini torej znaša 21.608 Din. Pri volitvi odbora bili so izvoljeni po večini dosednji odborniki. Od predlogov, ki so bili na običnem zboru sprejeti, opozarjamo člane zlasti na dva. 1.) Da se naj spremeni v § 4, točka 3. 2.) da se mesečna članarina s 1. januarjem ti. zviša

za Din 3.— v ta namen, da se prične po preteku 6 mesecev tj. po 1. juliju 1925. izplačevati obvezna bolniška podpora obolelim članom. Tudi se je novemu odboru verila naloga, da se naj člane opozori, da v bodoče po možnosti redno plačujejo mesečno članarino, ker se s tem obvaruje Zveza nepotrebnih stroškov, ki jih ima z razpošiljanjem opominov. Obenem se Zvezin odbor podpornim članom iskreno zahvaljuje za poslano zneske.

273—u

— Drsalna tekma na Bledu. Z Bleda nam poročajo: Bledsko jezero je popolnoma zamrznjeno. Vreme je lepo, temperatura p o d ničlo, barometer pa kaže na 734. Jutri v nedeljo 1. februarja se bo vršila na jezeru drsalna tekma, na kar opozarjamo občinstvo.

— Razna vest. Patek, desna zveza praškega DFC ne gre na Dunaj, kakor javljajo dunajski listi, temveč ostane v Prazi. Nasprotno se je prijavil Sirgad (DFC) za Sportklub (Dunaj).

— Dunajska Hakoah se je v torek vrnila s svoje turneje v Egiptu in v Palestini. Na povratku je Hakoah odigrala še tekmo proti vojaškemu teamu v Kairu in je igro izgubila z 1:0.

— Offside. Danes v soboto se vršila v Londonu dve poskusni tekmi, pri kojih se bodo poskusila nova offside pravila. Pri teh igrah se bo 40 yrdov pred goalom potegnili povprečnica čez prostor, vendar bodo smeli napadalcii prodreti 20 yrdov daleč v nasprotno polje, ne da bi bil offside.

— Simmering igra 19. aprila proti Gradjanskemu v Zagrebu. Vienna ki je ojačena z brati Konrad in verjetno tudi z Vrdjko igra dne 15. februarja proti praški Slaviji.

— Neveča pri nogometu. V Carigradu sta igrali 23. t. m. Galata Serail in Fener Bagitsche neodločeno 0:0. Tekma se je vršila v Stadionu Maskim. Med tekmo se je zrušila nanovo zgrajena tribuna, pri čemer je bilo 5 oseb težko, 13 pa lahko ranjenih. Med gledalci je nastala panika in policija je le s težavo vzdržala red.

— Thomas Henry Brown, igralec londonskega kluba Luton Town, je bil pred civilnim sodiščem obsojen na 5 funtov denarne globe, odnosno mesec dni zapor, ker se je pri odhodu z igrišča v prvem polčasu nemoralno obnašal.

Po svetu.

* Zločinstvo v Chicagu. Ameriški listi se zgražajo nad naraščajočim zločinstvom v Chicagu. Tekom decembra je bilo umorjenih v mestu 28 oseb in izvršenih je bilo 234 roparskih napadov. Ameriško časopisje pripisuje krivdo na zločinstvu korupciji pri policiji.

* Zgovorni kapetan. V Franciji gostuje avstralsko moštvo rugbyja, All Black, ki je porazilo francosko reprezentanco s 37:5 točkami. Po tekmi je pristopil sportni izveztitelj le kapetanu avstralskega moštva. Razvil se je kratek razgovor: Sp. izv.:

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLSEK.
Odgovorni urednik:
VLADIMIR KAPUS

Zahvala.

Za vse dokaz iskrenega sočutja povodom smrti našega dobrega očeta, gospoda

Franc Ketteja

izrekamo za mnogoštevilno spremstvo na blagopokojskovi zadnji poti našo najprisrčnejšo zahvalo.

Št. Vid-Ljubljana, dne 31. januarja 1925.

Globoko žalujoči ostali.

Zahvala.

Vsem, ki so nam povodom težke izgube našega dobrega, ljubljene očeta, starega očeta, tasta in strica, gospoda

Josipa Vrtačnika

izrazili svoje sočutje, se najsrčnejše zahvaljujemo.

Posebno se zahvaljujemo prečastit. oo. frančiškonom za njih tolažbo v najtežjih in bridkih zadnjih urah. Pevskima zboroma »Ljubljanski zvon« in »Slavec« za srce trgajoči žalostinki, Zadrugi umetno trgovskih vrtnarjev za Slovenijo za častno spremstvo, nadalje vsem darovalcem prekrasnih vencev in šopkov in končno vsem onim, ki so tako mnogobrojno spremili našega nepozabnega pokojnika k večnemu počitku.

Vsem našo najiskrenejšo zahvalo!

Globoko žalujoče rodbine:

301

Vrtačnik, Viktor Bajt, Oton Filipek.

Ed. Rice Burroughs.

„Tarzanov sin“

Potovala sta vso noč in ves prihodnji dan, toda ljudi Hansonove karavane nista dohitela. Meriema je kaj hitro spoznala, da v teh krajih že več dni ni hodila človeška noga. V goščavi je sicer izsledila veliko število človeških nog, toda vse to je bilo že staro in ne more pričati o Hansonovih ljudeh, ki so bili pred njimi komaj en dan.

Meriema se je polagoma pričelo zdeti vse potovanje sumljivo. Spremenila je svoje vedenje napram Hansonu. Opazila je tudi, da jo zasleduje z lačnimi, strastnimi pogledi in prihajalo ji je v spomin, kakor da bi tega možkega že od nekdaj poznala. Občutila je pred njim odpor pomešan z grozo. Hanson se že več dni ni obril. Gosta brada je pokrivala njegov obraz. Prava prejšnja podoba Škandinavca je postajala vedno jasnejša in izrazitejša.

Svoj sum je Meriem zatajevala do prihodnjega dne. Ta dan pa se je jasno izrazila svoj dvom in nezaujanje. Hanson se je trudil, da jo pomiri in zagotavljal je, da je njegovo taborišče le še nekoliko milj proti zapadu oddaljeno.

»Morala bi jih pravzaprav že včeraj dohiteti,« je rekel, »toda oni so očitno veliko hitreje po-

65 tovali, kakor sem jaz sam pričakoval.«
»Oni vendar tu sploh niso mogli iti,« je govorila Meriema. »Sledovi, po katerih hodiva, so že več tednov stari.«

Hanson se je nasmehnil.
»Ali res?« je zaklical. »Zakaj pa mi tega niste prej povedala in jaz bi Vam mogel to takoj razjasniti. Midva ne hodiva v isti smeri kakor oni, torej tudi po isti poti ne, toda čez nekaj časa pridemo na pravo pot, dokler se z njimi ne srečava tam, kjer smo dogovorjeni.«

Meriema je spoznavala čimdalje bolj, da se ji ta mož iz neznanih razlogov drzno laže. Kdo bi mogel verjeti, da je v džungli mogoče dohiteti druge ljudi, ako ti ljudje hodijo po popolnoma drugih potih in v drugi smeri, kakor on sam. In vendar jo je hotel ta sumljivi Škandinavec o tem prepričati.

Meriema je premislila o vseh teh okoliščinah in se odločila, da pri prvi priliki uteče, ako se ji posreči, da se od njega tako oddalji, da je ne bo mogel neposredno zasledovati. Zato je stalno opazovala njegov obraz, ker ga je hotela presenečiti.

In zopet so ji njegove poteze postajale znane. Kje ga je prvič videla? Ob kakšni priliki ga je videla prej, predno ga je zazrla na farmi velikega Bwana? V duhu se je spomnila na vse bele ljudi, s katerimi se je srečala v svojem življenju. Ni jih bilo veliko. Nekaj jih je prišlo nekda v vas

njenega očeta v onem času, predno se je srečala s Korakom. Ni jih bilo sicer veliko, toda vendarle nekaj. Da — tam ga je morala videti. Že se je skoraj spominjala vseh okoliščin, toda že v naslednjem trenutku ji je izginilo vse iz spomina.

Bilo je že skoraj poldne, ko so prišli iz džungle na breg široke in mirno tekoče reke. Na nasprotni strani je Meriema končno zagledala taborišče, okoli in okoli obdano z močnim trnjevim plotom.

»No, sedaj smo končno vendarle tu,« je govoril Hanson in z revolverjem izstrelil v zrak.

Taborišče na nasprotni strani reke je takoj oživilo. Črni moški so prileteli od vseh strani in bežali k bregu. Hanson jih je klical, toda o Morisonu Baynesu ni bilo ne duha ne sluha.

Hanson je črnecem na nasprotnem bregu ukazal, da sedejo v čolne in priveslajo k njemu. Hanson je Meriemo dvignil v čoln in istotako tudi sam stopil vanj, svoje konje pa je izročil dvema črncema, dokler ne pride večji čoln in jih ne prepelje na nasprotno stran.

Ko je Meriema prišla v taborišče, je najprej vprašala po Morisonu Baynesu. Ker v taboru nikjer ni videla mladeža Angleža, ki bi mogel biti njen edini varuh, je postajala nemirna. Hanson ji je pokazal mali šotor, ki je stal sredi taborišča.

»Tam!« je pokazal Hanson in jo spremljal k šotoru. Meriem je vstopila in se okoli in okoli

ogledovala. Šotor je bil prazen. Obrnila se je k Hansonu in na njegovem obrazu opazila nasmeh.

»Kje je gospod Morison Baynes?« ga je ostro vprašala.

»Zares, njega ni tu,« je govoril Hanson z nasmehom. »Vsaj jaz ga ne vidim, ali ga morda vidite Vi? Pa mesto njega sem jaz tu in jaz sem vendar znatno lepši možki, kakor ta prokleti nežni gosposki tujec. Vi ga ne boste več potrebovala, saj imate mene in to Vam mora zadoščati,« in škodoželjno se je nasmejal.

Meriema je planila po konci, da bi odšla iz šotora, — toda bilo je že prepozno. Hanson jo je zagrabil okoli pasu s svojimi mišičastimi rokami, jo vzdignil in odnesel v kot šotora, kjer je ležala cela množica odej in blazin. Njegov obraz se je tesno dotikal njenega obraza. Njegovo dihanje je bilo nemirno in neenakomerno in iz oči mu je sijala zverinska strast. Meriem se je branila z vsemi svojimi silami. Ker je tako imela priliko ga razločno opazovati in ugotavljati vse njegove posebne poteze, se je spomnila, od kod pozna tega odpornega in surovega moža. Bil je to Šved Malbihn, ki jo je že enkrat prej hotel posiliti, tisti, ki je ustrelil svojega tovariša, ker je hotel to preprečiti.

Obupno se je borila in branila ter klicala na pomoč, toda danes ni bilo Bwana, da bi jo rešil.

Razširjajte „Slov. Narod“!

Najboljši šivalni stroji

so edino le

Josip PETELINCA

znamke

Gritzner in Adler

za rodbinsko in obrtno rabo

Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika

Večletna garancija - Pouk v voženju brezplačen

Od ministrstva za trg. in ind. koncesionirane

krojna šola, Ljubljana

Židovska 5

otvori s 4. februarjem spomladni krojni tečaj za krojače, šivilje in za dame, ki se želijo izobraziti za svojo uporabo. — Poučevalo se bode poleg vsega splošnega krojenja tudi že prve pomladne modele.

Pouk bode večeren in dneven!

Vpisovanje dnevno od 8. do 12. in od 2. do 6. zvečer ali potom pošte. 319

Obiščite

Obiščite

8. dunajski mednarodni semenj

(spomladanski semenj)

od 8. do 14. marca 1925.

Mednarodni razgled vzorcev industrijskih in obrtnih izdelkov.

Cene brez konkurence!

125.000 obiskovalcev, med njimi 25.000 inozemskih nakupovalcev iz 70 držav.

Na avstr. železnicih precej znižane vožnje.

Za prestop morja je treba kupiti za kren avstr. 15.000 vizumsko znamko na potni list (dolarjev — 25).

POJASNILO DAJE: Wiener Messe, A. G., Wien VII ter lastna zastopstva v Ljubljani; Avstrijski konzulat, Turjaški trg 4; Zveza za tujski promet v Sloveniji; „Putnik“ potovalna in prometna pisarna, Aleksandrova cesta 8; Josip Zidar, Dunajska c. 31.

Vratislavski semenj

(Breslauer Messe)

15.—17. marca 1925

Vzhodne Evrope največji blagovni semenj.

2000 razstavilalcev vseh strok.

Priskrbiti si žimpraj potni list in sejnsko legitimacijo pri našem zastopniku gospodu ravnatelju

OTONU BERNSTEINU,

Zagreb, Starčevićev trg 11.

Vse pojasnila, prospekte, nakažila stanovanj dajo

MESSEAMT, BRESLAU.

Poskusite enkrat s terpentinovim milom „Gazela“. 20L

Živo perutnino

kupuje stalno v vsaki množini in sicer: pohance, kure za peči, kure in purane ter plača po najboljših dnevnih cenah

E. VAJDA, OAKOVEC, MEDJIMURJE, telef. 59, 3, 4.

167 T

Osram-Nitra opal

Z Osram-žarnicami k boljši svetlobi.

Compound parni stroj

od praške tvornice strojev d. d. preje Ri-sten & Co iz leta 1902, pri dveh cilindrih 250 HP 10 atm. pritiska, 100 obračajev na minuto. Cilinder na visoko napetost z Radovanovič krmilom, cilinder za nizko napetost 7 rilig za pogon z vrvo se proda radi preureditve jako poceni ali pa zamenja za drugi 80 do 100 konjski 2 cilindski parni stroj.

Vprašanja odnosno ponudbe na KONZERVNO TOVARNO „GLOBUS“ D. D., Vrhnika pri Ljubljani. 281

Kanditar

Išče za voditelja spretnega laboranta, ki je uren livač ter dovišen pri čokoladi, desertih in specialitetah. Ponudbe z navedbo plače je poslati na oglasni zavod „Schmoka“, Novi Sad, Futoški put 2 pod šifro „LABORANT“. 299

OMEGA
To je ura za vse življenje!

Popolnoma varno naložite denar v

Ljubljansko posojilnico

v Ljubljani, Mestni trg šte. 6

ker ima že nad

10.000.000 Din jamstvene glavnice.

Vloge na hranilne knjižice in tekoči račun obrestuje

najugodnejše.

Stalne vloge z odpovednim rokom obrestuje po dogovoru. Sprejema v inkaso fakture in cesije terjatev. Posojila daje le proti polni varnosti na vknjižbo in proti poroštvu.

Telefon šte. 9.

23 L

Telefon šte. 9.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani prodaja

premog

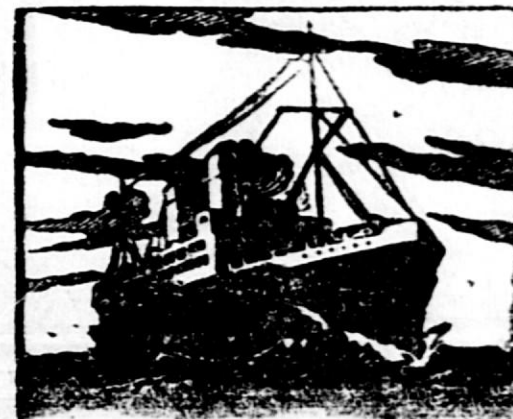
iz slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks

vse vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvirni češkoslovaški in angleški koks za litarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in briketi

Naslov: Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15/L.

ROYAL MAIL LINE

Kr. angleška pošta parobrodna linija — Generalno zastopstvo za Ljubljano S. H. S. Zagreb, Trg. l. šte. 17. 2925

Redoviti potniški promet:

Hamburg-Cherbourg-Southampton v

New York in Kanado

Cherbourg-Liverpool-Southampton v

Južno Ameriko.

— Rio de Janeiro, Santos, Montevideo, Buenos Aires, Sampaio, — Odprave potnikov v prvem, drugem in tretjem razredu. Kabina tretjega razreda z dnevnim in štirimi posteljami.

Podzastopstva:

Beograd, Karagiorgjeva ulica 91. — Ljubljana, Kolodvorska ulica 26. — Veliki Bečkerek, Kralja Aleksandra u. 4. — Bitolj, Bulvard Aleksandra 163. Brojavi naslov za gori navedena podzastopstva „Royal Mail“.

Za Beano, Hercegovino, Dalmačijo in Cragore:

Srpska Prometna banka v Sarajevu in Gracu.

Brojavi naslov: „Prometna banka“.

Dopolnjevanje v vseh jezikih.

To in ono.

Umetni razkroj atomov.

Tekom dolgih stoletij je poizkušala človeška izpremeniti nečiste kovine v čiste in zvariti na primer iz svinca zlato. Poskusi alkimistov, iznajti kamen modričjanov in ž njim proizvajati drage kovine, so se izjalovili. Ti brezuspešni poskusi so končno vendar le koristili v toliko, da se je utrđilo splošno spoznanje, da se kemični elementi ne dajo izpremenjati. Še danes smatra kemija stavek o neizpremenljivosti temeljnih snovi stvarine za svoje izhodišče, da se je v najnovejšem času dokazalo, da ta stavek ni pravilen.

Ze pred iznajdbo radiaktivnosti na koncu prejšnjega stoletja so neki znanstveniki trdili, da obstaja neka prasnova, iz katere se sestavljajo vsi elementi. Iz tajnosti periodičnega sistema elementov so nekateri sklepali, da morajo imeti raznovrstni atomi nekaj skupnega. V tem oziru je značilna hipoteza angleškega zdravnika W. Prouta, ki je že l. 1815 trdil, da obstajajo vsi atomi iz atomov najlažjega elementa, torej iz vodika in da so atomske teže v direktnem razmerju s težo vodika. To poslednje ne drži, vendar pa je obveljala Proutova ideja o vodiku kot prasnovi.

Pravo revolucijo v tej smeri sta v kemiji izžvala šele angleška kemičarka Rutherford in Soddy l. 1902, ki sta razložila tedaj pravkar odkrite pojave radiaktivnosti. Ta učenjaka sta trdila, da izhajajo pojavi radioaktivnosti iz razkroja elementov. Danes je ta nauk potom natančnih eksperimentov povsem dokazan. Radij n. pr. razpada počasi in se izpreminja s tem, da izžareva pozitivne atome helija in neke takozvane emanacijske elemente. Izpreminjanje radioaktivnih elementov se vrši popolnoma prostovoljno. Danes se ne pozna kemija sredstva, s katerimi bi mogla ta razkroj pospešiti ali zadržati. Hitrost tega izpreminjanja ostane ista, pa naj elemente postavimo na pr. v temperaturo 200 stopinj pod ničlo ali pa 1000 stopinj nad ničlo.

S pomočjo radioaktivnih pojavov se pa še niso dali umetno ali namerno izpreminjati elementi kot taki. S temi poskusi se je razlagala in razložila le notranja sestava atomov. Na podlagi teh izkustev trdimo danes, da je vsak atom nekaj solnčni sistem. Ta solnčni sistem je tako majhen, da lahko spravimo sto milijonov teh atomskih svetov na razdaljo enega centimetra. Atomi svet imajo svojo sredino, ki je pozitivno elektricična. Okoli te sredine krožijo mali planeti z negativnimi elektricnimi delci, ki se imenujejo elektroni. Ugotovili so, da obstaja atom helija iz ene sredine in dveh elektronov. S pomočjo nekih kemičnih eksperimentov se je posrečilo odvzeti posredne elektrone atomom in tako ostavi atom s samo sredino, ki so ji dali ime atoma. Na svoje veliko začudenje so kemičarji ugotovili, da s tem še niso razbili atoma, marveč da je treba v to svrhu razbiti atomovo središče, torej ion.

Pri radioaktivnih elementih so nadalje ugotovili, da se atomske središče samo od sebe razkrajajo. In sicer z nekakimi eksplozijami. Pri teh eksplozijah se pojavljajo veličanske energije. Izračunali so na primer, da proizvaia radij, ko se razkrajajo, toploto, ki je stoštokrat večja, kot pri enakih količinah premoga. Nosilci te energije, ki jih središče atoma meče iz sebe, so mali delci, ki odlete nekoliko centimetrov daleč in nato obstanejo. Če zadenejo ti drobci na površino cinkovega sulfida, zapazimo pod mikroskopom razločno bliskanje, ki ga kemičarji imenujejo scintilacija.

Z radioaktivnostjo potem lahko razkrajamo atome in obenem omogočamo razkrajanje atomskih središč. Iz radioaktivnih atomov izžarevamo delci vsebujejo zelo močno koncentrirano energijo. S pomočjo teh delcev in te energije se je kemikom posrečilo razkrojiti na umeten način atome nekaterih elementov.

Leta 1918. je n. pr. Rutherford dokazal da se dušik izpremeni v vodik, ako ga bombardiramo z delci radija C. Ti delci letijo z izredno brzino. Če zadenejo v središče drugega atoma, ga kratkoma razbijejo. Čim razbije tak delec atomsko središče dušika, se razvijejo atomi vodika. Tako nastali vodiki atomi letijo z izredno brzino naprej.

Pozneje so učenjaki izpopolnili eksperimente Angleža Rutherforda in z njimi razbili atome, kojih atomska teža je manjša od kalija. Značilno je, da pri razkroju atomov niso našli drugih ostankov kakor, vodika. Lani sta nadalje dva nemška učenjaka objavila senzacionalno vest, da se jima je posrečilo izpremeniti živo srebro v zlato, česar pa do danes še nista dokazala pred znanstvenim svetom.

Sanje alkimistov so se torej deloma uresničile. Danes že lahko razkrajamo atom, dočim je sestava novih atomov iz starih še stvar bodočnosti.

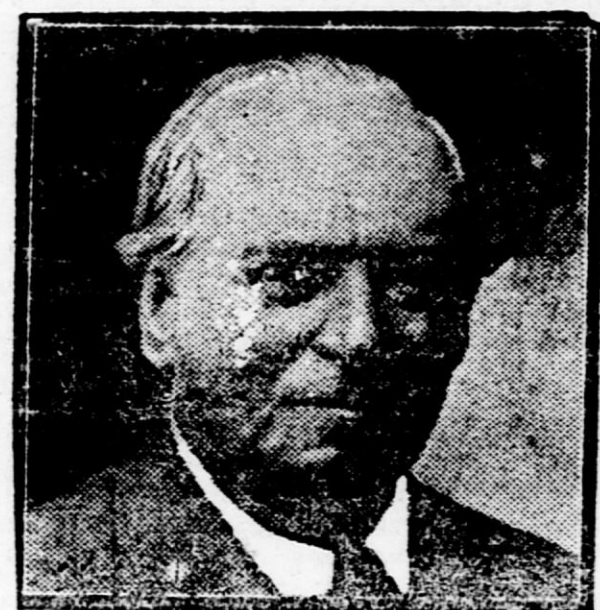
Prelivanje krvi.

Berlinski profesor Teodor Brut je pri obliči v reviji »Die Woche« zanimiv članek o zdravstveni sili prelivanja krvi iz enega organizma v drugi. Ta zdravniška metoda za lečenje nekaterih bolezni je zelo stara, kajti že v XVII. stoletju so jo poznali angleški zdravniki. Francoski zdravnik Jean Denis je napeljal leta 1667 s pomočjo cevke kri iz jagnjeta v žile nekega bolnika. Toda prenašanje živalske krvi v človeški organizem je brez pomena, ker se raznorodna krvna telesa v človeški krvi razkrajajo ter povzročajo razkrajanje rdečih krvnih teles v človeški krvi. Prof. Tardie je priporočal prenašanje krvi iz človeka na človeka. Začetkom XIX. stoletja so poskušali nekateri zdravniki vzbrizgavati venozno kri v zgornji del roke in so dosegli zadovoljive uspehe.

V novejšem času je znano, da je treba preprečiti strditev rdečih krvnih teles, če hočemo, da bo prelivanje krvi uspešno. V nasprotnem slučaju lahko bolniku samo škoduje. Pri tem načinu lečenja pozna moderna medicina dve opasnosti; in sicer takozvano

isohemolizacijo, t. j. strditev rdečih krvnih teles v hipu, ko se dotaknejo krvi drugega človeka, — in isohemolizacijo t. j. razkroj rdečih krvnih teles. Prvi pojav je zelo zanimiv zato, ker lahko razlikujemo štiri skupine ljudi — razdeljene med različne narodnosti po gotovem načinu, ki so ustvarjeni za prelivanje krvi. Za prelivanje krvi iz enega človeka v drugega lahko vzamemo samo osebe, ki pripadajo eni in isti skupini. Važno je tudi, da poznamo količino snovi, ki razkrajajo tujo kri. Tudi v tem oziru morata dva človeka harmonirati. Če je kri zdravega človeka v pravilnem sorazmerju z bolnikovo krvjo, nam preostane samo še vprašanje načina te operacije in količine potrebne krvi.

Prelivanje krvi lako prepreči težke muke ali celo smrt v onih slučajih, ko bolnik izgubi mnogo krvi. Važno vlogo igra ta metoda pri porodu in slabokrvnosti. Prenašanje krvi iz enega organizma v drugi se vrši na dva načina. Prvi je tako zvano neposredno prelivanje iz vene v veno, iz arterije v arterijo. Pri drugem načinu rabijo zdravniki brizgalko.

ASQUITH, znani vodja angleške liberalne stranke, ki je doživel pri zadnjih volitvah velik poraz. Kralj mu je dal naslov grofa Oxfordskega. Plemstvo je dedno, tako da pride po Asquithovi smrti na njegova nečaka, ker je izgubil sina v svetovni vojni.

Jovo Čaruga in njegova smola.

Brez božje volje, pravijo krščanske duše, da še las ne pade z glave. Naš Jovo Čaruga je deležen te božje volje. S svojim sportom si je zaslužil siromak brdko smrt na vislicah. Dolgo je kultiviral mlo našo domovino tam doli na jugu, hodil je nebogoljni tolovaj iz kraja v kraj in učil mladino, kako huda je borba za obstanek. Nehvaležni svet ni razumel njegovega plodnosa dela in so vtaknili Jova za mrežo. Potem je zaslovelo njegovo ime širom zemlje. Staro in mlado je govorilo samo o Čarugi in ženski spol je kar tekmoval v izrazih simpatije in sočutja z žalostnim zatonom Čarugove zvezde. Če bi Jovo vedel, koliko src je ogrelo in razvelo njegovo tolovajsko junaštvo, koliko zaslužka je dal reporterjem in kako imenito se ujema njegovo javno delovanje z duhom našega časa, bi mu bilo lahko sedeti za zamreženim okencem. Ali siromak vsega tega ni vedel in zdaj mu preti resna opasnost. Tilnik mu nameravajo zlomiti, oni junaški tilnik, ki se ni nikoli uklonil pred nasilnikom.

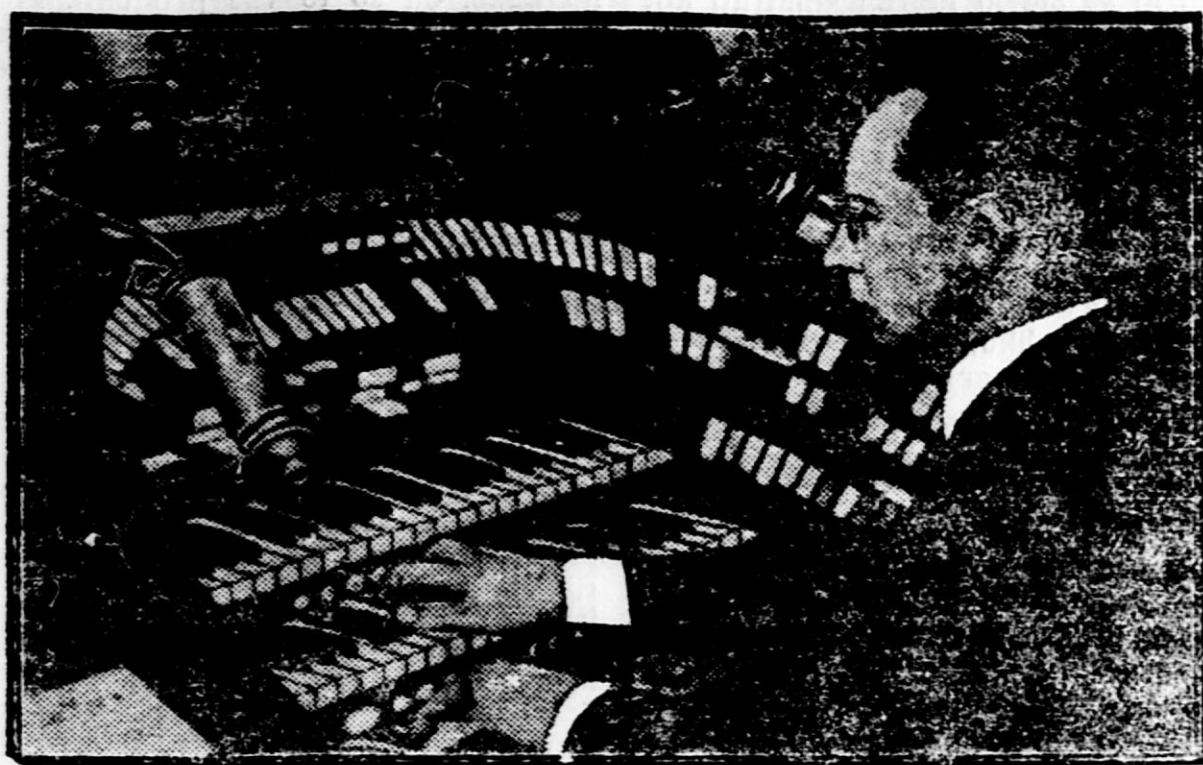
Nehvaležnost je plačilo sveta. Roka pravice se ni zmenila za njegove zasluge, nego ga je prijel in obsodila na prerano smrt. Kar tako na lepem je hotela pretrgati nitko tolovajskega življenja in poslati Čarugovo dušo brez odveze na oni svet. Uboji Jovo je apeliral na javna in priyatna plemenita srca, kajti še ni bil dovršil svoje visoke misije, pa ni hotel s tega sveta na oni. A mu ni bilo pomoči od nikoder. Smrt je trkala na duri njegovega novega stanovanja in Jovo se je pripravil, da zapusti dolino solz in se preseli k dobrim znancom v raj. Vse je šlo v najlepšem redu, telo se je pomirilo s črvi, ki so že komaj čakali na tečno tolovajsko hrano in tudi duša Jove Mirosavljevića je hoš nosč kopnela po ločitvi od telesa. Čaruga je bil tako pripravljen na vse, da ni nameraval niti z očesom treniti, ko bi mu krvnik vrgel zanko okrog vratu. Junaško je hotel umreti, kakor je junaško živel. Da ne bo razočaranja v srcih, ki so se vnela zame, si je mislil, ko so mu sporočili, da ga nameravajo skiniti s hrane.

Toda ni sreče v nesreči in Jovo je imel menda prvič v življenju smolo. Krvnik je začel štrajkati. Niso mu plačali zakonite takse za onega prejšnjega obešenca in tudi predjuma mu niso hoteli dati. Kakor se koscem streže, tako se travca reže. Krvnik je tudi človek in mora jesti in piti takisto. Pa mu na kredit nihče ne da, ker nima stalnega zaslužka. Zato je napovedal štrajk in ne obesi Čaruge dotlej, dokler ne poravnajo dolga in ne izplačajo predjuma. Lahko nje-mu štrajkati, ker je v strokovni organizaciji sam, ali težko Čarugi čakati zdaj, ko je že vse pripravil. In imamo novo krizo na polju krvniške industrije. Zastoj, povsod, kamor se ozreš, zastoj. Tudi smrt noče brez honorarja na zemljo.

Ali za tem štrajkom nekaj tiči. Čast so zdaj taki, da oče ne sme zapustiti sina in bi bilo javnosti štet v zlo, če bi zapuala gospoda krvnika in njegovemu štrajku. Zadeva je sumljiva in ne kaže stavke kaziti z zakonom o draginskih dokladah, nego je treba to reč poveriti strogemu uradnemu očesu, da jo preišče. Kaj pa, če je prišlo gospodu krvniku na misel, da bi kazalo Jovo Mirosavljevića iztrgati koščeni ženi iz rok in pustiti za pleme? Krvniški poklic je sicer brez večje konkurence, ali tolovajskega naraščaja mu primanjkuje in je njegova eksistenca potem takem ogrožena. Recimo, da dobi gospod krvnik svoj dolg in predjume in še nabavni prispevek povrhu, pa da spravi Čaruga na oni svet. Kaj bi se utegnilo pripetiti? Da ostane sirota dolga leta

brez zaslužka, ker tolovaji tudi ne padajo kar z neba. Če pa ostane pri svojem sklepu in bo štrajkal vsaj deset let, mu lahko Jovo Mirosavljević bogato poplača to reč. Ženske ga imajo jako radi in mu ne bo težko v 10 letih poskrbeti za tolovajski naraščaj. Ko pa opravi svoje posle, bi krvnik nehal štrajkati in Jovo bi zlezel na vislice.

Bogme, ideja ni napačna in lahko gospoda krvnika samo čestitamo, če jo res ima v glavi. Vsak stan mora gledati, da mu ne poide zaslužek, pa bi bilo jako krivično odrekati to pravico baš krvniku. Naj torej mila naša domovina upošteva to reč in ne sili gospoda krvnika, da se pregreši zoper svoje stanovske interese.

NAJVEČJE ORGLE NA SVETU. Slika kaže največje orgle sveta, ki jih ima seveda dežela tehničnih čudes — Amerika. Orgle so last Velikega gledališča v Pittsburghu.

Ovojni umor na Dunaju.

Poročali smo v predzadnji številki »SI. Naroda« o krvavem dogodku, ki se je odigral v sredo zvečer na Dunaju. Danes navajamo nekoliko podrobnosti o slučaju samem, kakor o predzgodovini te tragedije.

Dogodek se je odigral v Bendigasse št. 30, okraj Meidling. V omenjeni hiši je stanovala pri svoji sestri 32letna zasebnica Elizabeta Vida, ki je bila ločena od svojega moža Geze. Od ločitve dalje je Vidajeva živela skupaj z Amerikancem dr. Henryjem Wagnerjem iz San Franciscu. Geza Vida je težko prenašal ločitev svoje žene, jel jo je še bolj sovražiti in sovražil je tudi njeno sestro Ano Stöckinger.

V sredo popoldne je prišel okoli 17. k svoji ženi na stanovanje, a je ni našel doma. Čakal je potrpečljivo, končno pa je začel v večji korake. Vračala se je njegova žena. Bilo je okoli pol 20, ko je hišnica Samtova čula več strelav, padlih v stanovanju Stöckingerjevih.

Takoj po detonaciji je odšla v stanovanje imenovanih, kjer je našla Vidajevu mrtvo ležati v enem kotu, v drugem pa je ležala vsa okrvavljena njena sestra Ana. Preko nje je ležal Vida s popolnoma okrvavljenim obrazom. Samtova je takoj obvestila policijo. Na lice mesta je takoj prispela policijska komisija, ki je ugotovila, da sta obe ženi mrtvi. Geza Vida je bil še pri zavesti. Ko so se možu približali varnostni organi, je prišel divje suvati okoli sebe in morali so ga zvezati, da mu je zdravnik lahko obvezal rano.

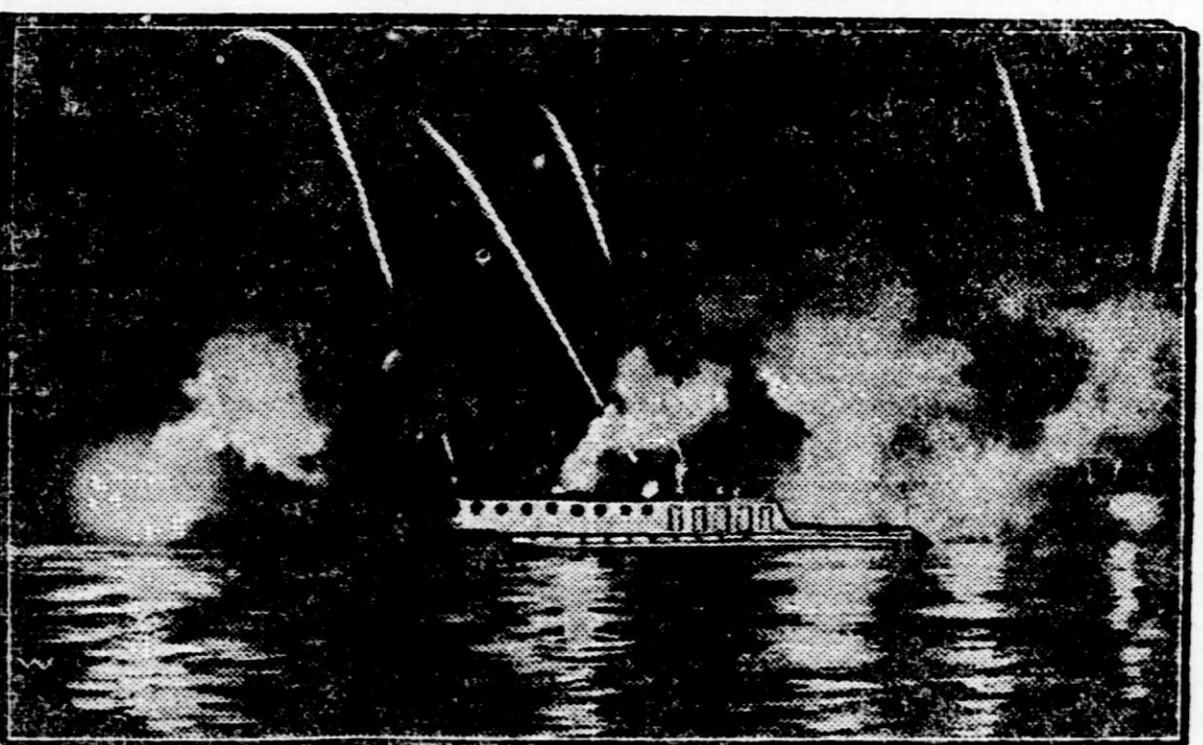
Med vožnjo v bolnico je Vida pri polni zavesti izjavil, da je hotel samo sebe usmrtiti, ker ljubavnega razmerja Amerikanca s svojo ženo ni mogel trpeti. Da je streljal na obe ženi in jih usmrtil, o tem ni hotel ničesar vedeti. Stanje Geze Vide je zelo resno in ni upanja, da okreva.

O predzgodovini umora poročajo dunajski listi: Zakonca Vida sta prišla po padcu Bela Kunovega režima leta 1919 na Dunaj. Od časa sta živela, ni znano. Vida je nekaj časa opravil posle blaginjaka in neki stojnici v Pratu, bil pa je kasneje radi nekaterih deliktov odpuščen. V splošnem je

bil mož pianec in izravec in je prišel dnevo pljan domov. Vsi sosede ga slikajo kot slabega človeka. Življenjski potek zakoncev Vida in njegova žena sta sedela vsak večer po kavarnah in drugih zabaviščah. Mož je ženi posredoval znanstva moških, in nato odšel domov, dočim je žena ostala sama s svojim novim znancom. Ko je prišla jutraj domov, ji je mož odvezl ves »prisluzeni denar« in če ga ni dala prostovoljno, jo je pretepel. Sosede in hišni stanovalci so bili večkrat priča divjih prizorov, odigravajočih se pri Vidajevih.

Žena je od moža večkrat pobegnila k roditeljem, vendar jo je nasilni človek vedno zasledoval ter jo pregovoril, ali z groznicami prisilil, da se je vrnila k njemu. Nekeč je žena obotela in v bolnici se je seznanila z ameriškimi zdravnikom dr. Wagnerjem, ki ji je obljubil svojo pomoč. Svetoval ji je, da se loči od moža ter ji obljubil, da jo bo v tem boju podpiral. Vida je pristal na ločitev zakona, zahteval pa je od žene tedensko odpravnino v znesku 400.000 avst. kron do dneva ločitve. Žena je te pristojbine možu plačevala, dokler ni sodišče odredilo ukinitje tega izplačila. Vida je zato v poslednjem času pokostele posekal svojo ženo ter jo opominjal na odškodnino. Tako je prišel tudi v sredo. Čakal je kot že rečeno do večera, okoli pol 19. pa je nenadoma stopil v stanovanja Stöckingerjeve ter bliskoma oddal dva strela. Zatem je orožje naperil proti sebi. En strel je šel mimo, druga krogla mu je obšla v glavi. V sobi sta bila navzoča tudi oba otročiča ge. Stöckinger, ki sta prestrašeno kričala »mama, mama«.

Vidova je bila od krogle zadeta v prsa, njena sestra pa v glavo. Obe sta bili takoj mrtvi. — Vida se sicer dela nevednega, da je umoril obe ženi, vendar je jasno, da je dejanje premišljeno izvršil, kajti prodal je vse svoje pohištvo in tudi posteljo dan popreje in na vprašanje svoje gospodinje, kje da bo spal, je odvrnil, da ne bo več potreboval postelje...

VAJE LONDONSKE POZARNE BRAMBE NA TIEMSI. Na sliki vidimo gasilski ladji »Belos« in »Gam« ponoči, ko gasilci vezbajo z gorečimi bakljami.

O. S. Marden:

Uspeh in sreča sta tudi za tebe.

Kdor si v svojem duhu vedno predstavlja siromaštvo, ostane vedno siromak.

Ako kdo zajde v razmere, ki duše vsako njegovo stremljenje in v katerih mu grozi nevarnost stalnega siromaštva, ne sme, dokler je še sposoben za samostojen nastop, dalje ostati v teh razmerah. Njegovo spoštovanje do samega sebe odločno zahteva, da se osvoboditi teh razmer. Njegova sveta dolžnost je, da si pribori ugled in neodvisnost, ki bi mu dovoljevala, da bi prestal tudi težavne čase brez pomoči prijateljem in da bi obvaroval pred bedo vse tiste, za katere mora skrbeti.

Gotovo bi ti mogel vsak bogataš povedati, da je največje zadovoljstvo in največjo srečo uvid v onih dobah ko se je začel iz tesnobnih razmer dvigniti k boljšemu, ko je spoznal z razkošjem, kako so se viri njegovih prihrankov začeli sketati v strugo bogata in da mu se bo od tega

trenotka beda nič več vezala noz. Takrat je začutil v sebi moč korakati naprej in stopati kvišku, se odklopiti v svetu, ter dati svojim otrokom boljšo vzgojo, kakršno je imel sam.

Mnogo je dokazov za to, da smo poklicani za velike stvari, za visoke cilje, za obilico in ne za siromaštvo. Siromaštva in beda ni Bog podell človeku. Pa prav v tem je napaka, da niti približno nimamo zadostne vere v dobro, ki nam je namenjeno. Nima poguma, da bi si ga želeli iz vsega srca in da bi se dali voditi od božjega glasu ter prosili neomejeno za prebitek, ki je naš upravičen delež. Mi prosimo le za malo, pričakujemo le malo, ne pripuščamo k sebi obilice, prebitka. Naš duh je tako stisnjen, da naše misli niso sposobne za drznejši polet.

Ona moč, ki nas je ustvarila in ki nas vzdržuje, daja vsemu darovalno, v obli-

losti, brez pridržka in več, kakor rabl. Stvarnik ne obuboza, ako usliši naše prošnje. Spada k njegovemu bistvu, da nam v obilici podeljuje vse, kar si iz vsega srca želimo. Je kakor sonce, ki pošilja svoje žarke na vse strani in ki vse obseva in vse ogreva. Svetloba se ne zmanjša, ako ob nji prižge drugo svetlobo. Tako tudi mi ničesar ne izgubimo na svoji ljubezni, ako druge obdarujemo z ljubeznijo, nasprotno, povečamo jo.

Ena izmed največjih življenjskih tajnost je prav v tem, kako naj naravnano k sebi ves vir božje sile in kako ga naj najbolj učinkovito izrabimo. Kdor pozna ta zakon prenašanja božje sile, ta tisočkrat pomnoži svojo lastno moč in postaja božji sovelike obilice Neskončnosti in se prosto delavec in njegov sostvarnik.

Sle ko smo spoznali, da vse izvira iz pretaka v nas, ko smo stopili v popolno soglasje z Neskončnostjo, ko smo premagali v sebi zverinstvo, ki je bilo v nas, in ko so nas zapustili zadnji znaki neodkritosti, sebičnosti in nečistosti, če-le potem moremo zagledati Boga, kajti le človek čistega srca more pogledati na Boga.

Ko izgine iz našega življenja vsaka nepravilnost, vsako hotenje oslepiti kakorkoli svoje brate in sestre, šele potem sa približamo Bogu v taki meri, da vse dobro veselosti pride k nam samo po sebi. Gotovo bi bila napaka omejevat ta prihod dobrega s slabimi čini in slabimi mislimi.

Vsako slabo dejanje je takorekoč zastor, ki se spusti pred naš pogled in nam brani, da bi videli Boga, to je Dobro. Vsak nepravilen korak nas oddaljuje od njega.

Elitni plesi

In druge boljše plesne zabave predpisale smo okrog frak. — Po najmodernešem kraju iz čnega angleškega sukna in po zelo nizki cenah si ga mere vsak nabavi pri tvrdki Drago Schwab, Ljubljana.

Pospeševanje rasti z umetno svetlobo.

Znanost se že dolga leta peča s problemom pospeševanja rasti s pomočjo umetne svetlobe. Poskusi so dokazali, da je mnogoc rast nekaterih rastlin pospešiti, če jih izpostavimo čez noč vplivu umetne svetlobe.

Tak slučaj so imeli nedavno v Bradley Baech blizu New Yorka, kjer so pripravljali razkošno igrišče za tennis. Ko je bilo že vse pripravljeno in tudi klub kraj igrišča dograjen, se je bližala otvoritev kluba in lastniki so bili v velikih skrbih, ker so hoteli povabljene goste presenetiti z čudno ilavdo okrog igrišča, pa posejana trava ni hotela uspevati. Tedaj so sklenili poklicati z umetno svetlobo. Nad prazen prostor, ki je zavaljal 190 m², so obesili v višini 1,20 m na žice 24 elektricnih žarnic, vsaka po 1000 voltov. Zarnece so gorele 20 dni. Trava je pogrnala v petih dneh in vsa pliskev je ozelenela, dočim je začela trava tam, kjer je sijalo sonce, pogaznati šele čez 7 dni. Čez 20 dni je bila trava na umetno razsvetljeni livadi že 10 cm visoka. Poskus se je silajno obnesel. Društvo je napeljalo žice z elektricnimi žarnicami tudi nad ostale klubove prostore in tako je bilo v dveh mesecih vse pripravljeno za otvoritev.

Indijanska princeznica Pocahontas. Dan 5. jan. 1609. označuje dogodek v ameriški zgodovini, ki je dal povod popularni ameriški legendi o indijanski princeznici Pocahontas in kapetanu John Smith. Ta-le je bil eden izmed angleških »gentlemenov«, ki so se l. 1606 vkrcali za Ameriko v svrhu eksploatacije Virginije. Smith je bil vojak-srečelovec, ki je prepotoval mnogo sveta in doživel marsikatero pustolovščino. V aprilu l. 1607 so pustolovci zagledali obal novega sveta in pripluli v Chesapeake zaliv. Takoj se je krdele pod poveljstvom Smitha podalo v notranjščino v svrhu »eksploatacije«; upah so našli polno zlata. Bili pa so ujeti od Indijancev in predvedeni pred poglavarja Powhatan. Indijanci so hoteli pokončiti Smitha s svojimi bojnimi sekirami, ali poglavarjeva hči, Pocahontas, je skočila vmes in s svojim telesom zaščitila ogroženega belokozca. Izposlovala si je njegovo rešitev. Smith jo je poročil in odpeljal s seboj na Anglesko. Ta dogodek je bil večkrat obdelan v literaturi in slikarstvu.

Sedentisoz županov je pogostil španski kralj Alfonz XIII. ob proslavi, njemu v čast prirejen. Ob tej priliki jim je pripovedoval, da se smatra skrbnega očeta vseh Špancev in pozval jih je na delo, da prisije sonce Španije na vrhunec slave. Govoril je tudi diktator De Rivera in razlagal dobroto, ki jih vživa ljudstvo pod njegovo vlado. Govora sta bila potom brezžičnega brzojava razposlana po vsej Španiji.

Rabelj, ki se ponuja. Neki bivši dunajski rabelj je poslal poljski vladi pismo-nopuho za sprejem v poljsko službo. Rabelj utemeljuje prošnjo s tem, da mu je zmanjkalo v Avstriji, kjer so odpravili smrtno kazen, posla. Svoji prošnji rabelj prilaga provovrstne reference in priporočila izza delovanja v bivši Avstriji. Na koncu pripominja, da je pripravljen brezplačno dokazati svojo rabeljsko spretnost, ako mu vrnejo potne stroške tretjega razreda a Dunaja na Poljsko.

Odkričje zlata v Kaliforniji. James ilson Marshall je dne 24. jan. 1848. odkril zlato pri Culmumu ob reki American River v Kaliforniji. Gradil je mlin ob reki, ko je po golem naključju našel zrna zlata. Sam se je le malo okoristil s tem odkritjem, ah vest o zlatu se je urno razširila po vsem svetu. Zlatu se je zgodovinski naval za zlato: mnogo tisoč ljudi na vzhodu je ob pravi vesti poletelo v daljni in divji zapad. Največje število zlatolovcev je odšlo v Kalifornijo l. 1849 in ti so znani v zgodovini pod imenom »Fortyniners«. Odkritje zlata je kmalu privedlo do naseljevanja Kalifornije, ki je bila l. 1850 sprajeta v Unijo kot država.

Gospodarstvo.

Reforma davčnega sistema

V četrtak je pričela poslovati v generalni direkciji neposrednih davkov v Beogradu anketa, ki je za bodočnost našega narodnega gospodarstva eminentne važnosti. Razpravlja namreč o obdačenju vseh organizacij, ki morajo polagati javne račune. Med te organizacije spadajo tri četrtine gospodarskih podjetij. Skoraj vse banke, celokupna industrija, uvozna in izvozna veletrgovina večina manjših trgovin z domačim prometom in slednjič tudi delniške družbe.

Konference so se zato udeležili delegati trgovskih in obrtnih zbornic, zveze denarnih zavodov, zveze industrijcev in trgovcev iz Beograda, Zagreba, Ljubljane, Novega Sada, Sarajeva, Splita, Skoplja in Subotice. Zavedajo se važnosti in posledic te konference bodo zastopniki našega gospodarskega življenja gotovo spravili na dnevni red vse, kar teži in ogroža poedine grane našega gospodarstva. Od njihovih predlogov bo mnogo odvisno, kako se uredi v bodoče davčna politika in reformira dosedanj način obdačenja. Po dosedanjem sistemu ni bilo mogoče ohraniti potrebno trgovsko diskretnost, ker je bil pretežni odstotek dobička tako obremenjen z državnimi in komunalnimi dajatvami, da so davki čisto absorbirali ne le dobiček, nego tudi poslovno glavnico. S tem je naravno oškodovano tudi podjetje samo, ker se uničuje njegov kapital in onemogoča napredek potom rezerv. fondov. Prizadejo so tudi delničarji, ki ostanejo brez dividend in rent od vloženega kapitala in morajo mirno gledati, kako se njihov kapital sistematično krči in izgublja vrednost. Jasno je torej, da vsa ta davčna bremena odbijajo široke kroge od sodelovanja v gospodarskem življenju, da je od dne do dne manjše zaupanje prebivalstva v domača podjetja, ki na našo nesrečo prehajajo v tuje roke.

Na konferenci v Beogradu se je prvi dan razpravljalo o nekaterih problemih naše davčne politike, danes pa pride na dnevni red načrt, po katerem naj bi se davčni sistem v celoti spremenil in reformiral. S tem bi bil storjen prvi praktični korak k prepotrebni sanaciji naših gospodarskih razmer in ublažitvi krize, ki jo vsi čedalje bolj občutimo. Zato upamo in pričakujemo, da pride na konferenci do konkretnih zaključkov in da izdelajo naši gospodarski strokovnjaki v sporazumu z ministrstvom trgovine in industrije načrt, po katerem bi davčni vijak odnehal vsaj tam, kjer neposredno ogroža obstojnost naših podjetij in vodi narodno gospodarstvo v neizbežno katastrofo. Konferenci je očitno delo s tem, da je finančno ministrstvo samo že opetovano naglašalo potrebo temeljite remedure davčnega sistema.

Prirodno bogastvo Južne Srbije

Svetovna vojna je povzročila, da se je občutno zmanjšala nabavna moč svetovnega konzuma. To čuti tudi industrija Slovenije, ki se nahaja v pretežni večini v stagnaciji, kateri je treba iskati vzrok v prvi vrsti v pomanjkanju konzuma. Naša podjetja obratujejo z omejitvami, višina produkcije znatno zaostaja za polno učinkovitostjo, cene se še nadalje polagoma rušijo ali pa kažejo tendenco ustalitve na nizkem nivoju. Omejitveno se danes skoraj samo na konsum Slovenije, kar pa ni v skladu z razvojem industrije. Potreba nam je ekspanzivnosti, in ker je pri na-

ših razmerah to za inozemstvo danes skoraj nemogoče, si moramo poiskati širši krog odjemalcev v naši državi, in to zlasti v pokrajinah, kjer je industrija še nezadostno razvita. Že se opažajo pojavi, ki se smejo morda smatrati kot oznanjevalci boljšega razvoja. Predejo se niti, da bi se upostavile ali pa sploh šele ustvarile vezi, ki naj omejejo prazno rušenje cen, izvirajoče iz občega boja vseh proti vsem. Pisalo se je že o akciji Ljubljanskega velesejma v Makedoniji, kjer se namerava prirediti stalna razstava vzorcev v Skoplju. Zanimanje za to akcijo je med našimi industrijalci veliko, kljub temu, da ekonomskih razmer Makedonije skoro da ne poznamo. Interesna je tudi statistika trgovske industrijske zbornice v Skoplju o produkciji surovin v letu 1924:

Proizvodi	Količina	Vredn. Din
1. pšenica	50.000.000 kg	96.000.000
2. ječmen	25.000.000	62.000.000
3. koruza	30.000.000	75.000.000
4. seno (stis.)	10.000.000	10.000.000
5. fižol droh	1.300.000	5.200.000
6. fižol debel	4.000.000	40.000.000
7. krompir	5.000.000	5.000.000
8. čebula	4.000.000	6.000.000
9. česenj	50.000	800.000
10. riž	800.000	4.000.000
11. makovo se.	200.000	2.000.000
12. oplum	25.000	40.000.000
13. bombaž	120.000	6.000.000
14. janež	500.000	7.500.000
15. susan	200.000	2.000.000
16. kokoni sviloprejka	500.000	36.000.000
17. tobak	12.000.000	500.000.000
18. orehi	110.000	700.000
19. kostanj	450.000	1.800.000
20. jabolka	730.000	3.650.000
21. hruške	180.000	720.000
22. češnje (slive)	450.000	6.750.000
23. prediva	100.000	3.000.000
24. vrvarski izdelki	120.000	4.200.000
25. ovni	137.500 kom	50.600.000
26. ovce	100.000	24.000.000
27. koštrumi	48.000	18.000.000
28. koze	28.000	5.000.000
29. 1-let jagnjeta	56.000	15.000.000
30. voli	30.000	77.000.000
31. konji	15.000	42.000.000
32. bivoli	600	1.800.000
33. mežgi	660	2.100.000
34. osli	4.500	5.100.000
35. piščanci in kokoši	160.000	1.650.000
36. jajca	5.170.000	5.000.000
37. kaškava sir	650.000 kg	25.000.000
38. navadni sir	150.000	3.700.000
39. maslo	140.000	7.000.000
40. zaičje kože	70.000	1.250.000
41. lisicje kože	12.000	7.440.000
42. kože od kun	1.200	1.970.000
43. » od vider	300	360.000
44. » od jazb.	1.200	150.000
45. » od divjih mačk	1.000	120.000
46. » od dihur.	500	75.000
47. » od podlasic	200	50.000
48. » od jagn.	320.000	9.600.000
49. » od kostrunov	160.000	8.000.000
50. » od koz	50.000	2.000.000
51. » od ovac	100.000	5.000.000

Iz te statistike je razvidno ogromno bogastvo Južne Srbije, razvidna pa je tudi produkcija surovin, katere bi se mogle predelati v fabrike v naši industriji, deloma že obstoječi, deloma v novo se snužijo podjetij. Opozorjamo samo na makovo seme, opium, bombaž, janež, kokone sviloprejk, predivo, volno, kože drobnice, kože divjačine itd. Tukaj je naši industriji odprta široka pot in njeni interesi so v polnem skladu z našimi občimi narodnogospo-

darskimi interesi. Naj bi se vse te surovine predelavale doma, namesto da se izvažajo in da potem podlegamo interesom tuje industrije. Tako bi se naša industrija navzlic svojemu do skrajnosti težavnemu položaju zopet dvignila in si ustvarila tako dolgo zaman pričakovani preokret na bolje.

Preočena statistika nam tudi jasno kaže, da so to vse produkti, ki se na svetovnem trgu prav lahko spravljajo v denar. Če upoštevamo, da ima ta del naše države okrog dva milijona prebivalcev in da ti vsi rabijo za svoje življenje neobhodno manj ali več industrijskih izdelkov, katere pa sedaj dobivajo v pretežni večini iz inozemstva, smo mnenja, da bi si naša industrija lahko pridobila na tem trgu velik krog konsumentov.

Kolektivna reklama.

Pred nekako petimi leti so se združile tovarne za barve in lake v Združenih državah ter razpravljale o novih tržiščih za barvne proizvode. Tovarne so sklenile storiti vse, da podvojijo notranji konzum v 10 letih. Koncem leta 1923. se je dvignil promet že za 64% in koncem leta 1924. je nemara dosegel 100% povečanje. Ta skoro čudežni uspeh so tovarne dosegle s sistematično uporabo kolektivne reklame.

Zveza barvnih tovarov je prvo leto izdelala nad 100.000 dolarjev, pozneje mnogo več in sicer za reklamo v korist barvne industrije kot take. Šlo je za to, da se občinstvo ne zainteresira za proizvode poedinega tvorničarja ali pa kako skupino tvornic, marveč splošno za večjo uporabo barvnih proizvodov. Zveza je razpisala nagrado za najboljšo geslo, ki bi na najpopolnejši način predočevalo uporabo barve. Posledica tega razpisa je bila kritična ali pa angleško »slogane«, ki jo danes pozna vsak otrok: »Save, the surface and you save all!« (Reši površino, da zaščitš celoto). Izdatki te propagande so bili za poedinega tvorničarja razmeroma majhni. V sklad za skupno reklamo je moral vsak tvorničar vložiti eno osminsko letne razprodaje, veletrgovci eno petindvajsetno odstotkov in detailist eno petino odstotkov. Ta akcija ni pomenila samo velik uspeh v finančnem oziru, marveč je privedla do novega interesa in zanimanja za notranjo dekoracijo. Razven tega se je na podlagi te reklame razvil v mnogih mestih in selih »Clean up and paint up« — pokret.

Veliko je industrij, ki lahko mnogo profitirajo od skupne reklame. Taki skupni reklamni nasprotje danes samo še ozkostrana, konkurenčna zavist. Predno industrija sklene skupno reklamo, se mora poedini tvorničar toliko osamosvojiti, da vidi v konkurentu zaveznika, ne pa sovražnika. Dobrobit in napredek poedine tvornice zavisi končno le od napredka in razvoja celokupne branče. Mesto da konkurira poedinec poedincu in mu skoča odjesti naročila, stori industrija bolje, da vpliva skupno in složno na potrebe občinstva, da na ta način pomnoži celokupni konzum dotičnega predmeta. Marsikateri proizvod ne pride v promet, kakor zasluži, ker občinstvo ne ve zanj. V mnogih slučajih je treba kupcu pokazati, kako se pravilno uporablja proizvod. To pa je težak in drag proces, ki ga poedini tvorničar ne zmora. S kolektivnim in složnim postopanjem, s skupno reklamo, se daje doseči željeni rezultat iz razmeroma malimi žrtvami. Zaradi tega se je v ameriškem gospodarskem življenju že uveljavila kolektivna reklama in njen krog raste dnevno.

Tipični primer take reklame nam nudi pred kratkim priča kampanja odnosno reklama z geslom (slogasom): »Hranl se s morskimi ribami«. Amerikansko občinstvo je namreč iz neznanega razloga ali presodka doslej odklanjalo morske ribe. Te predhodke so mnogo let pobijali producenti in trgovci v Gloucestru, kjer se nahaja središče te industrije. Vendar brez uspeha. Pred časom pa so ustanovili družbo, ki naj bi navajala potom insektov gospodinjice cele države, da uvrščajo redno svoje tedenske jedilne liste morske ribe. Na teh listih so obenem opozarjali na nove in štedilne načine prirejanja rib. Danes vidimo, da se nahaja industrija in trgovina z ribami v naravnost sijajnem položaju!

Drugi primer, kjer so uporabljali kolektivno reklamo, da odstranijo predsodke, nu-

ji mahagonska industrija. Med občinstvom je prevladalo krivo naziranje, da je mahagoni izredno drag les. Pošk. skupno reklamo je imel neposreden uspeh. Zveza producentov »Southern pine« lesa je dosegla sijajne uspehe. Izdatke kolektivne reklame so si interesi razdelili na podlagi letne produkcije. Družba je uporabljala časopise in revije, da dvigne konsum. Razventega je družba izdala knjigo »Moderne hiše«, ki je stala 50.000 dolarjev in ki so jo razširili po nizki ceni preko cele države. V knjigi so se nahajali natančni načrti zgradb pri katerih se je uporabljal les te družbe. Danes prekaša število zgradb, ki so se zgradile na podlagi podatkov v tej knjigi, 40.000. Družba se je nadalje udeleževala razstav gradbenega materiala in je tudi na teh vzbuja lažni interes in javno zanimanje za lesne proizvode. Enako so postopale opekarne. Ta zveza je imela pri svoji reklamni prednosti, da zidajo v Ameriki večinoma lesene hiše. Zveza je z reklamo opozorila na ugodnost, ki jo imajo gradbe iz opeke pred onimi iz lesa z ozirom na nevarnost požarov. Prodaja opeke je narasla v enem letu (1921.) za 11 odstotkov in naslednjem (1922.) pa za 62%! Cvetličarji s sloganom »Say it with flowers« (Izražaj se s pomočjo cvetk) in pa trgovci z usnjem s sloganom »Nothing takes the place of leather« (Nič ne nadomesti usnja) nudijo nove primere uspešne kolektivne reklame. Po mestih so se združile lokalne banke in s pomočjo skupne reklame razvijajo čut za štedenje. Naravno, to delajo iz interesa in iz želje, da izzbijajo iz občinstva vložke. Obenem pa vplivajo v koristni smeri tudi na moralni čut. Zelo koristna je bila nadalje kolektivna reklama za poljedelske proizvode. Najbolji primer je dala zveza kalifornijskih producentov oranž. S pomočjo širokopotezne reklame, ki je stala milijone, je spremljala oranžo, ki je dotlej veljala za razmeroma redno uporabljeno desert, v nacionalno jed in oranžni sok v nacionalno pijačo. V celostanskih interesih je opozarjala prebivalstvo na zdravstven učinek oranže. S pomočjo razkošno ilustriranih in barvnih knjig s podrobnimi recepti, ki so se razdajale brezplačno, je zveza opozorila na nove načine uporabe oranže v močnatih jedeh, v salatah in drugih jedstvih.

Polje kolektivne reklame je neomejeno. Pomislimo samo na uspehe, ki bi jih lahko dosegli zdravilniki ali pa izvozne industrije. Skupna reklama se vedno ne posreči, ker se najdejo poedinci, ki nečesto deliti izdatkov in ki hočejo živeti na račun ostalih. Na splošno pa so uspehi tako veliki, da to zlo ne prihaja v poštev.

Lastnikom vrednostnih papirjev

Ministrstvo trgovine in oddelek za kreditne zavode in zavarovanje razglasa: »Pri pogajanjih z Madžarsko o ureditvi še obstoječih in v starih avstro-ogrskih kronah nastalih dolgov in terjatev je za ministrstvo trgovine in industrije važno vedeti, kateri vrednostni papirji madžarskih emisijskih zavodov so bili 1. januarja 1919 v rokah naših državljanov in se še sedaj nahajajo v njihovi posesti. Ministrstvo je z razglasom z dne 8. aprila 1924 pozvalo lastnike takih papirjev, da jih prijavijo.

Zdaj se pozivajo vsi lastniki vrednostnih papirjev, izdanih po zavodih, ki imajo svoje sedeže na Madžarskem, zlasti pa papirjev, izdanih na temelju zakonskih členov 36:1876, 32:1897, 23:1898 bivšega skupnega avstro-ogrsko-hrvatskega sabora, to so zlasti zaloznice (hipotekarne), komunalne zadolžnice, obligacije itd., da izročijo te vrednostne papirje najkasneje do vstetega 1. marca 1925 proti potrdilu o prejemu pri Hrvatsko-Slavonski Hipotekarni banki v Zagrebu. Obenem morajo navesti te-le točne podatke:

1. Vrsto dotičnih papirjev, emisijski zavod, številke in serije ter pripadajoče kupone;

2. Ime in naslov sedanjega lastnika in kolikor se je od 1. januarja 1919 spremenilo, dalje po možnosti imena in naslove vseh onih oseb, ki so bile v tem času lastniki teh vrednostnih papirjev;

3. V kolikor se nahajajo ti vrednostni papirji v inozemstvu, pa jih do določene roka ni mogoče izročiti Hrvatsko-Slavonski Hipotekarni banki morajo zainteresiranci dati omenjeni banki podatke pod 1.) in 2.) obenem ji pa dati pooblastilo, da sme dvigniti in prenesti papirje v našo državo odnosno v svoj depo. Potrebne tiskovine daje banka na zahtevo interesentom na razpolago.

Ti papirji ostanejo še nadalje last dosedanjih lastnikov, ki lahko z njimi razpolagajo. Če bi jih pa do določene roka ne izročili omenjeni banki ali če bi jo pravočasno ne obvestili o podatkih pod 1.) in 2.), da more v inozemstvu dvigniti vrednostne papirje, se na te papirje ne bo moglo ozirati pri ureditvi dolgov in terjatev, nastalih v starih avstro-ogrskih kronah, ko bo sklenjena med našo državo in Madžarsko zavezna konvencija. Lastniki vrednostnih papirjev naj torej ne zamude določene roke, ker bi to ne bilo v njihovem interesu.

—g Poziv pridobitnim krogom Slovenije. V dnevih od 2. do 15. marca t. l. bo na velesejem v Lyonu tudi reprezentativna razstava Jugoslavije. Vsi se lahko popolnoma brezplačno reprezentirajo s svojimi proizvodi in v našem skupnem interesu je, da bomo, kar najbolje zastopani s svojimi fabrikati in surovinami tudi mi iz Slovenije. Vsak naj sodeluje pri tej akciji za ekonomsko zblizanje med Francijo in Jugoslavijo, ki je za nas največja pomena. V poštev prihajajo papirna industrija, kartonazna, lesna industrija (polfabrikati in fabrikati) sodarstvo, kemična, strojna, kovinska, tekstilna in usnjarska industrija, dalje delni delci, gozdni produkti, zdravilna želišča. Pozivljamo naše pridobitvene kroge, naj se tozadevno čimprej prijavijo pri ravnateljstvu Ljubljanskega velesejma.

—g Stanje narodne banke dne 22. jan. 1925. V tretjem tednu januarja je Narodna banka znižala eskont in lombard za 16,3 milijona Din. Obenem se je pa znižal tudi žiro in druge bančne obveznosti za 90,8 milijonov Din. Državni dolgovi so ostali isti. do-

čim so vse terjatve v znesku 14.739.524 Din izčrpane. V kovinskih podlagi je ostalo za 72.346.254 zlatih dinarjev zlata, 17.457.516 Din v srebru, dočim se je zaloga tujih valut in deviz znižala za 6.916.875 Din, tako da je znašala 22. jan. naša podlaga v novčanicah skupno 455, 673.218 Din v zlatu po predvojni pariteti. Radi teh sprememb je padel obrok novčanic za 52.465.800 Din. 22. januarja je znašal 5.834.673.290 Din. Obrestne mere so ostale neizpremenjene.

—g Reparacijski material za privatna podjetja. Ko je prišla na krmilo vlada Nacionalnega bloka, je beogradska obrtna zbornica ukrenila vse potrebno, da pride čimprej do materiala, ki ga je naročila na račun reparacij že v juniju 1923. Vlada je je šla na roko in tako je začel te dni prihajati material iz Nemčije. Za privatna podjetja je prispelo že 5.000—600 met. stotov železa, večja množina bavarskega orodja in strojev, 950 šivalnih strojev. Drugo blago je na potu.

—g »Industrija vojvodine«. Aleks. Stanjilović i Milan Damjanović. Ovom knjigom završena je velika serija opisa celokupne naše industrije po pokrajinama, koju je pokrenuo urednik Jugoslovenskog Lloydja g. Josip Lakatoš, a izdala uprava Jugoslovenskog Lloydja u Zagrebu. Kao što su prije toga izasle knjige o: 1. Industrij Slovenije, 2. Dalmacije, 3. Bosne i Hercegovine, 4. Hrvatske i Slavonije, 5. Srbije i Crne Gore, tako je i ova šesta knjiga o »Industriji Vojvodine« u mnogom pravcu iznenadila naše privrednike, koji niso bili obavješteni o zamjernoj mnogobrojnosti vojvodjanskih industrija niti o velikom obujmu mnogog od tih poduzeća, koja po produkciji, po broju radnika i po svojem uređaju spadaju među prvorazredne etablirane naše zemlje. — Vojvodjanska industrija u glavnome je poljoprivredna. Mlinovi bački i banatski kao i brašno iz tih mlinova uživaju svjetski renome, šećerane su prvorazredne. Osim toga jaka je još i proizvodnja špirita, piva, kudelje itd., a ima i prilican broj ostalih industrija. — Sve su one strane pisaca g. Stanjilovića i Damjanovića savjesno prikazane pa tvore jedan pouzdan i točan adresar produkcije ove pokrajine, koji interesuje trgovce, novčara, osigur. zavode, razne druge industrije, liferante itd., pa se preporuča svima njima nabava ove knjige, kao i ostalih knjiga ove serije. Ta kolekcija prikaza nebi smjela manjkati u nijednom poslovnom komptuaru, a trebalo bi da ju posjede svaki tko se bavi privredom i našim privrednim prilikama. Djela izasla su kao što smo naveli u nakladi Jugoslovenskog Lloydja d. d., Zagreb, koji je ovim izdanjem na veliko zadužio našu privrednu javnost, a stoji: Industrija Vojvodine Din 45; Industrija Hrvatske i Slavonije Din 100; Industrija Slovenije Din 50; Industrija Dalmacije Din 30; Industrija Srbije i Crne Gore Din 60. — Knjige šalju se pouzedećem uz prilažanje faktičnog troška za omot i porto. — Dobivaju se u svim boljim knjižarama u zemlji te kod Jugoslovenskog Lloydja u Zagrebu, Marovska ulica 21.

—g Poljska gospodarska kriza. Gospodarski položaj se je na Poljskem v zadnjem času neprimerno poostil. Splošno vlada silno pomanjkanje gotovine in kreditov. Po podatkih statističnega urada prekašajo izdatki za življenjske potrebščine 147,4% predvojnne izdatke. Na ta način je Poljska najdražja država na svetu. (Poljska uporablja kakor znano zloto, to je valuto, ki se orijentira po dolarjih). Lanska žetev je slabo obrodila. Pričakujejo radi tega da bo novo leto posebno težko. Finančni krog računajo, da bo varšavski vladi zelo težko obdržati primerno blagdenje ravnovesje in s tem valutno višino zlozaga. Vlada preprečuje izvoz žita, kar pa ni zmanjšalo žitnih cen na poljskem tržišču. Poljska je danes najdražja država industrijskih proizvodov. Tudi industrija, ki predeluje razne surovine, ne more naprej, ker je stalo železo septembra meseca na Poljskem 71 dolarjev, v Nemčiji pa 50 dolarjev na Češkem pa 37 dolarjev. Poljska kožna industrija zaposluje danes samo 4200 delavcev, dočim je rabila pred vojno 5700. V prvih 9 mesecih prošlega leta prekaša poljski uvoz, izvoz za 107 milijonov zlotev.

—g Delovnik v Nemčiji. Nemška delavska zveza si je poskrbela podatke o delovnem času v državi s poizvedbami za teden od 3.—8. nov. 1924. V poštev je prišlo 51.166 obratov z 2.362.820 zaposlenih oseb v rednih industrijskih in obrtnih panogah. Pod 48 ur je delalo 97.249 oseb, 48 ur 973.368, nad 48—51 ur 157.523, nad 51—54 ur 662.663, nad 54 ur 252.469, za kratko delo je bilo zaposlenih 219.875.

Joža Vereni.*)

Prigodilo se je vse to pred leti, taktar, ko so imeli Italijani zasedeno Gornjo Koroško. Bilo je na dan sv. Petra in Pavla. Pevci in pevke so intonirali »Pange lingua«, pred cerkvijo je zasvirala godba in procesija se je razvrstila. Učenci z učiteljicami, moške in mladeniči, godci, mladenke, deklice s cveticami, ministranti, baldahin z zlato monštranco, ženske...

Lenka Verginecva je hodila med mladenkami. Lepa je bila kot jutranja zarja. Ves trg je ljubil to dekle. Po božne ženke in slaboverni gospodje. Stela je že eno ali dve leti nad dvajset in še vedno je živela sama pri svoji materi, stari vdovi. Preje so še prihajali snubci, a ker so videli, da je brezuspešno, so polagoma izostali. Govorili so, da pojde v samostan. Škoda, so rekli fantje, zakaj pred njeno krasoto so obledela najlepša dekleta. A Lenka se tega ni zavedala, ali pa se ni zmenila mnogo za to.

Procesija se je pomikala po trgu... Pred gostilno so stali laški častniki in vojaki in so gledali. Prišli so učenci, moške, godci, dekleta... In prihajala je sedaj tudi Lenka, čista in sveta kakor

lilija, s povešenimi očmi. Samo za hip je dvignila pred gostilno trepalnice in jih hitro zopet povsila. A zadostoval je ta hip.

Po procesiji je bila še služba božja. Lenka je klečala in molila kot še nikdar. Kakor veliki čudež se ji je dozdevala današnja maša. Orglje še nikdar niso tako pele, sladko kakor vijoline in njenemu srcu je bilo, kot bi se sprehajala po rajskih vrtovih... In dvoje temnih južnih solnc je žarelo...

Zvečer je Lenka sedela sama pred hišico ne vrtni klovi in vezla rdeče rože v beli prt. Popoldne se je njena mati odpravila na pogreb in se vrne šele jutri. Sama je sedela na klopi in šivala in mislila. Oleandri so cveteli ob njenih nogah, opojno je dehtel jasminov grm in večer se je vlegel počasi in tiho po dolini... Ko je dvignila Lenka oči, je stopil italijanski častnik pred njo. Dvoje temnih, nepopisno lepih oči je zažarelo...

Drugi dan popoldne je šla Lenka materi na kolodvor nasproti. Prišla je tudi materna sestra, Lenkina teta. Lenka je bila izpremenjena in sestri sta mislili, da je bolna.

Naslednji dan se je peljala Lenka v mesto. Rekla je materi, da pojde k zdravniku... Zvečer je ni bilo nazaj.

Drugo jutro je potrkal poštni sel na duri in oddal gospe Verginecvi brzo-

javko. Gospa se je tako prestrašila, da ni mogla čitati. Prišla je njena sestra in čitala sta strašno vest:

»Helena Verginec, mrtva, hotel Arko.«

V hotelu so slišali v sredo proti jutru v sobi strel. In ko so zaman trkali, so vrata s silo odprli in našli v postelji mlad par, oba mrtva. Poklicani zdravnik je konstatiral, da je dekle s tanko iglo zabodeno v srce, on pa ustrelen. Iz papirjev so posneli imena: Helena Verginec od Sv. Petra in tenente Attilio Rocco iz Verone. Zdravnik je zatrjeval, da še ni videl lepših teles.

Med Lenkinimi papirji so našli še pismo, naslovljeno na mater: »Moja mila mama! Ne žaluj po meni! Neskončno srečna umrjem! Par trenutkov še... Užila sem ljubezen, po kateri mi ni več moči živeti. Lenka.«

V St. Petru je ta novica učinkovala kakor z jasnega. To bi naj bila storila Lenka Verginecva, to tiho in pobožno deklet? Niso preje verjeli, predno niso pripeljali mrtve Lenke na dom.

Mati je zasadi la jasminov grm in oleandre na Lenkin grob. In ob času, ko jasmnin cveti in dehti, hodijo še danes dekleta skrivaj na pokopališče, trgajo cvetje in ga nosijo svojim dragim...

*) Koroški pisatelj.

Opokarniški stroji
Is kompletno opremo za opar
bavne, hranilne, čistilne izdelke in kmetijske

Kamnoolomni stroji
Transportne in razkladalne naprave
za kamne in različne blage

Zaklet, Prijet, vili za rudnike
(Fürdergesch.)

Odvoz žitaja in kovinskega luga
vse vrste

Opreme za steklarstvo

LUDWIG HINTERSCHWEIGER & CO
MASCHINENFABRIK, EISENGIEßEREI G.m.b.H.
LICHTENEGGER WERKS O.O.

Štev. 17.

Zastopnik za Slovenijo, Kranjsko in Jugoslavijo:
AUGUST LECHNER, GRAZ
Mühlgasse 48, I. Stok